

IMPACT ²⁰²⁶ REPORT

АГУУЛГА

2026

НЭЭЛТИЙН ХЭСЭГ

Өмнөх үг - Сургуулийн захирал Ц. Өрнөхбаяр	02
Гүйцэтгэх захирал & TOM/INC төслийн санаачлагч О. Анар-од	03
Ерөнхий зохион байгуулагч Г. Уугантуяа	04
“Томүжин Алтернатив сургууль” - Танилцуулга	05
“Томүжин Инкубатор төслийн тэмцээн” - Танилцуулга	07

ТӨСЛҮҮД

Soyol	08	Tsaaskhan	60
Flow	12	PlastiQ	64
GOYU	16	Eduvision	68
Sonor	20	BigBang	72
AntibiotiX	24	Nazero	75
LumiMongol	28	Wind & Win	79
PawCare	32	UBRIDGE	82
Waste2Warmth	36	Diesel Weasel	86
Delta Mind	40	Aquasense	90
Zebra	44	Power Rangers	94
Youthies	48	Tsagaan Tagtaa	98
AtmosHeal	52	Optivue	101
Belcheerley	56		

ТӨГСГӨЛИЙН ХЭСЭГ

Хаалтын үг - Том Инк 2026 зохион байгуулагч М. Хувьзаяа	104
Талархал	105

Сургуулийн захирал

Ц. Өрнөхбаяр

ТОМҮЖИНГИЙН ХҮҮХДҮҮД...

Томүжингийн 10–11-р ангийн сурагчид нийлж...

TOM/INC төслийн тэмцээний хүрээнд, Томүжингийн сурагчид...

гэсэн эхлэлтэй мэдээ, мэдээлэлтэй 2026 оны 4-5-р сард ядаж нэг удаа таарсан гэдэгт итгэлтэй байна. Манай сургуулийн 12-р ангийнхан гадаадын их, дээд сургуулиудад өргөдлөө илгээж, мөрөөдлийнхөө төлөө уйгагүй хөдөлмөрлөдгөөрөө олон нийтэд тодорхой хэмжээнд танигдсан бол түүнтэй эн тэнцэхүйц, сургуулийн маань үнэт зүйлсийг илэрхийлэх нэгэн томоохон брэнд үйл ажиллагаа бол TOM/INC төслийн тэмцээн юм. Энэхүү тэмцээн хоёр дахь жилдээ амжилттай зохион байгуулагдаж, сурагчдын бодит оролцоо, нийгэмд үзүүлэх нөлөөг улам бүр тодотгож чадлаа.

10–11-р ангийн сурагчид өөрсдийн сонгон судлах хичээлээр дамжуулан 3–5 хүний бүрэлдэхүүнтэй баг бүрдүүлж, НҮБ-ын Тогтвортой хөгжлийн 17 зорилгоос сонгон, шийдвэрлэхийг хүссэн асуудлаа тодорхойлон судалж, улмаар шийдлээ боловсруулан хэрэгжүүлсэн. Ердөө 4 сарын хугацаанд судалгаа хийх, төлөвлөх, санхүүжилт босгох, хэрэгжүүлэх, үр дүнгээ тайлагнах зэрэг бүх үе шатыг давна гэдэг амаргүй сорилт байв.

Гэсэн хэдий ч 15–17 насны эдгээр хүүхдүүд маань зориг гарган, уйгагүй хөдөлмөрлөж, өөрсдийн төслүүдийг амжилттай хэрэгжүүлж чадсан нь бахархмаар амжилт юм. Тэдний хийсэн ажлууд нь зөвхөн онолын түвшинд үлдээгүй, харин бодит нийгэмд эерэг нөлөө үзүүлэхүйц шийдэл болж чадсан нь онцлог байлаа.

Судалгааны чанар, төлөвлөлт, хүрсэн үр дүн, нийгэмд үзүүлэх нөлөө, тайлангийн бичвэр, танилцуулга зэрэг олон шалгуураар багуудыг үнэлж, шилдгүүдийг тодруулсан. Тэмцээндээ амжилттай оролцох нь чухал байсан ч түүнээсээ илүүтэйгээр эерэг нөлөөлөл, бодит үр дүнд хүрэх нь, эхлүүлснээ дуусгах нь өндөр ач холбогдолтой байсныг цохон тэмдэглэе.

Өөрөөсөө давж бусдад туслах, нөлөөлөх, ингэж бас болдог юм гэдгийг харуулах, сурсан мэдснээ бодит амьдралд хэрэгжүүлэх, харанхуйг зүхэхийн оронд нэг ч гэсэн гэрэл асаах зорилготой TOM/INC 2026 төслийн тэмцээн үр дүнгээ гаргаж тайлагнаж дууслаа. Ихэнхи төслүүд маань сурагчдын хүсэл сонирхол, ирээдүйн мэргэжилтэй холбогдсон тул одоо ч үргэлжилсээр байгааг дуулгахад таатай байна.

Энэхүү товхимол нь тэдний хийж бүтээсэн ажлыг баримтжуулан хадгалах, олон нийтэд түгээхээс гадна ирээдүйд энэхүү тэмцээнд оролцох дүү нарт нь урам зориг, чиг баримжаа олгох зорилготой юм.

TOM/INC 2026 төслийн тэмцээнд оролцсон 100 сурагч, 25 баг, тэдгээрийн чиглүүлэгч багш нар, ментор сурагч, багш нар, сурагчдын маань ар гэр, тэмцээний эрхэм шүүгчид болон ерөнхий зохион байгуулагч болох Уугантуяа ахлахтай Нийгмийн ухааны тэнхим, мөн төслийн тэмцээний ерөнхий зохицуулагч багш Хувьзаяа нартаа гүн талархал илэрхийлэе.

Ирэх жилийн TOM/INC ч хол байна даа, хол байна.

За ингээд TOM/INC 2026 төслүүдтэй танилцацгаая!

Ц. Өрнөхбаяр

Сургуулийн захирал

Захирал & TOM/INC төслийн санаачлагч О.Анар-од

Томүжин анх нэг л итгэлээс эхэлсэн. Монгол хүүхдүүд дэлхийн шилдгүүдэд хүлээн зөвшөөрөгдөх бүрэн чадвартай гэсэн итгэлээс. Эхэндээ бид энэхүү итгэлийг ихэвчлэн дэлхийн шилдэг их, дээд сургуулиудад тэнцэхтэй холбож олон нийтэд ойлгуулдаг байсан ч үүний цаана илүү том зорилго тээж ирсэн билээ. Сурагчид ерөнхий боловсролоо дүүргэж, 12-ын 12 жил сургуульд сурч байхдаа өөрийн тэрхүү "дотоод мотор"-оо нээж илрүүлсэн байгаасай, амьдралынхаа утга учир, зорилгоо таньж мэдсэн байгаасай, өөрийгөө илүү гүн ойлгож, цаашлаад энэ амьдралдаа юу бүтээж, оршин буй нийгэмдээ яаж хувь нэмэр оруулахаа мэдэж аваасай хэмээн зорьж ирсэн.

Энэ итгэл, зорилго өнөөдөр Томүжин Алтернатив сургуульд маань бүрэн төгс үргэлжилж буйг харж, сонсож, мэдэрч байгаадаа туйлын их баяртай байна. Гагцхүү академик амжилттай л гэлгүй хүнлэг, хариуцлагатай, зоригтой, аливаа асуудалд өөрийн гэсэн хувь нэмрээ оруулах чадвартай хүн болгож төлөвшүүлэхийн нэгэн томоохон суваг нь манай "Томүжин Инкубатор" санаачилга байсан юм.

2 дахь жилдээ хэрэгжиж буй энэ санаачилгын хүрээнд сурагчид маань Тогтвортой хөгжлийн зорилгуудтай уялдсан бодит асуудлуудыг сонгон авч, томоохон төслүүд хэрэгжүүлж, бодит нөлөөг жинхэнэ утгаар нь бий болгож чаджээ. Тэд маань өөрчлөлтийн тухай зүгээр нэг ярьдаг нь биш, өөрсдийн биеэр бүтэн төсөл о-с нь босгож, бүтээж, хүмүүсийг нэгтгэж, олон нийтэд хүрч, хамгийн гол нь мэдрэгдэхүйц өөрчлөлт бүтээсэн гайхалтай үр дүнг авчирч чаджээ. Энэ жилийн маш олон төсөл олон нийтийн анхааралд хүрч, хүмүүс "яг л ийм зүйл хэрэгтэй байсан" хэмээн хүлээн авч, сурагчдын маань хийж буй ажлаас урам зориг авч байгааг харах нь үнэхээр онцгой байлаа.

Сурагчдад зөв дэмжлэг, зохион байгуулалт, сонголт хийх эрх чөлөөтэйгөөр өөрсдөд нь утга учиртай асуудал өгвөл тэд нийгэмд бодит өөрчлөлт авчирч чаддаг гэдгийг сурагчид маань дахин баталлаа. Өөрөөсөө давж, өрөөлийн төлөө, өөрчлөлтийг түгээж чадсан бүх оролцогч сурагчдадаа баяр хүргэж, талархал илэрхийлье. Мөн энэ бүхний ард хүүхдүүдээ дэмжиж, итгэж, урам өгч, энэ бүхний салшгүй нэг хэсэг болсон эцэг эхчүүддээ баярлалаа. Эцэст нь, хамгийн чухал нь, энэ бүхний ард Томүжингийн багш, ментор, хамт олны маань нөр их хүч хөдөлмөр байлаа. Сурагчдынхаа санааг бодит төсөл болгож, тэрхүү төслийг нь утга учиртай нөлөө, өөрчлөлт болгон хувиргахад өдөр бүр дэмжиж, чиглүүлж, хамт байсан бүх багш нартаа баярлалаа.

Цаашид Томүжин Инкубатор маань олон олон сурагчдын оюун санааг бойжуулж, илүү том нөлөө авчрах орон зай байж чадна гэдэгт итгэж байна. Мөн өөрийгөө ийм зүйл хийж чадна гэж өмнө нь огт төсөөлж байгаагүй сурагчдад "би чадах юм байна" гэсэн итгэлийг мэдрүүлдэг орон зай байна гэдэгт итгэж байна.

Томүжин Инкубаторын 2 дахь жилийг боломжтой болгосон хүн бүрд дахин баярлалаа.

Ерөнхий зохион байгуулагч Г. Уугантуяа

TOM/INC 2026 төслийн тэмцээний товхимлыг уншигч та бүхэнд хүргэж буйдаа туйлын баяртай байна.

Манай сургуулийн онцлогийн нэг бол PBL буюу төсөлд суурилсан сургалтын арга барил байдаг. Энэхүү арга зүй нь сурагчдад онолын мэдлэгийг зөвхөн анги танхимд эзэмшүүлэхээс гадна бодит амьдралын асуудалтай холбон хэрэглэх, судалгаанд үндэслэн шийдэл боловсруулах, хэрэгжилтийн үр дүнг үнэлэх боломжийг олгодог. Тиймээс TOM/INC төслийн тэмцээн нь манай сургуулийн PBL арга барил, сурагч төвтэй боловсролын үзэл санааг бодитоор илэрхийлдэг онцгой үйл ажиллагаа билээ.

Хоёр дахь жилдээ зохион байгуулагдсан TOM/INC 2026 нь цар хүрээ, агуулга, оролцооны чанараараа өмнөх жилийн амжилтыг ахиулсан жил байлаа. 10, 11-р ангийн сурагчид маань 3–5 хүний бүрэлдэхүүнтэй баг болон ажиллаж, НҮБ-ын Тогтвортой хөгжлийн зорилгуудаас сонгон, нийгэмд тулгамдаж буй асуудлыг өөрсдийн өнцгөөс тодорхойлж, түүнийгээ судалгаа, төлөвлөлт, хамтын ажиллагаа, бодит хэрэгжилтээр дамжуулан шийдвэрлэхийг зорилоо. Энэ нь тэднийг зөвхөн суралцагч бус, өөрчлөлт бүтээгч, хариуцлагатай иргэн болон төлөвшихөд чухал туршлага болсон юм.

Энэ жилийн TOM/INC-ийн нэгэн онцлог нь сурагчдын төслүүд сургуулийн хүрээнээс давж, олон нийтийг хамарсан бодит нөлөөлөл бий болгосонд оршино. Төслүүдийн хүрээнд 50 гаруй сургуультай хамтран ажиллаж, 10,000 гаруй сурагчдад хүрч, цахим орчинд 3.7 сая үзэлтэд хүрсэн нь сурагчдын санаачилга нийгэмд хэр өргөн хүрээтэй түгэж болохыг харууллаа. Мөн төрийн байгууллагууд, мэргэжлийн экспертүүд, салбарын зөвлөхүүдтэй хамтран ажилласнаар төслүүдийн судалгааны чанар, хэрэгжилтийн бодит байдал, үр дүнгийн хэмжигдэхүйц байдал илүү сайжирсан нь энэ жилийн томоохон ахиц байв.

TOM/INC 2026-ийн төслүүд байгаль орчин, эрүүл мэнд, аюулгүй байдал, боловсролын хүртээмж, өв соёл, нийгмийн оролцоо зэрэг олон чиглэлийг хамарсан. Тухайлбал, 12 гудамжны гэрлийг сэргээгдэх эрчим хүчээр ажиллуулж, жилд 2,190 киловатт цаг эрчим хүч хэмнэх, 2.2 тонн нүүрсхүчлийн хийн ялгарлыг бууруулах боломж бүрдүүлсэн нь сурагчдын шийдэл бодит хэмжүүртэй байж чадсаны тод жишээ юм. Мөн Баянцагаан суманд 56 метр квадрат талбайг био түлшээр халаасан нь орон нутгийн хэрэгцээнд нийцсэн, байгальд ээлтэй туршлагыг харууллаа.

Хог хаягдлыг бууруулах, дахин боловсруулах чиглэлээр хэрэгжсэн төслүүд ч мөн чухал үр дүн авчирсан. Сурагчид 15 тонн цаасан хог хаягдлыг цуглуулж дахин боловсруулалтад оруулан, 4 сургуульд цаас ангилах сав байршуулсан нь байгальд ээлтэй дадлыг сургуулийн орчинд төлөвшүүлэх бодит алхам боллоо. Үүний зэрэгцээ уур амьсгалын өөрчлөлтийн талаарх сурагчдын мэдлэгийг 60 хувиас 80 хувь болгон өсгөж, 160 сурагчид агаарын чанарын талаар системтэй мэдлэг олгосон нь мэдээлэл түгээхээс гадна ойлголт, хандлага өөрчлөхөд чиглэсэн ажлууд байв.

Нийгмийн хүртээмж, эрүүл аюулгүй орчны чиглэлээр хэрэгжсэн төслүүд мөн энэ жилийн тэмцээний үнэ цэнийг тодотголоо. 119-р сургуулийн ариун цэврийн өрөөг бүрэн засварлаж, 120-р сургуулийн явган гарцны тэмдэглэгээг стандартын дагуу шинэчилсэн нь сурагчдын санаачилга хүүхэд бүрийн аюулгүй, эрүүл, тэгш орчинд суралцах эрхтэй шууд холбогдож болохыг харуулсан. Мөн сонсголын бэрхшээлтэй хүүхдүүдэд зориулан 4 төрлийн үйл ажиллагаа зохион байгуулж, бусдыг ойлгох, хамруулах, энэрэх сэтгэлийг бодит үйлдлээр илэрхийлсэн нь онцгой ач холбогдолтой байлаа.

Өв соёл, шинжлэх ухаан, эрүүл мэндийн боловсролын чиглэлээр сурагчид маань олон нийтэд хүрсэн үнэ цэнтэй ажлуудыг хийж гүйцэтгэлээ. 153 сурагч үндэсний бичгийн сургалтад хамрагдаж, өв соёлоо хадгалах, түгээн дэлгэрүүлэх үйлсэд оролцсон бол 1,400 сурагч байгалийн ухааны интерактив арга хэмжээнд хамрагдсан нь суралцахуйг сонирхолтой, оролцоотой хэлбэрээр түгээсэн жишээ болов. Түүнчлэн антибиотикийн тэсвэржилтийн талаар 200 хүнд мэдээлэл хүргэж, давсны зохистой хэрэглээний талаарх мэдээллээр 2,000 гаруй хандалт авсан нь эрүүл мэндийн зөв дадал, шинжлэх ухаанч ойлголтыг олон нийтэд хүргэхэд сурагчдын дуу хоолой хүчтэй байж чадсаныг харууллаа.

Багуудын ажлыг судалгааны үндэслэл, төлөвлөлт, хэрэгжилт, үр дүн, нийгэмд үзүүлэх нөлөө, тайлан, танилцуулга зэрэг олон шалгуураар үнэлж шилдгүүдийг тодруулсан. Гэвч TOM/INC-ийн хамгийн том үнэ цэн нь шагнал, байр эзлэхээс илүүтэйгээр сурагчид эхлүүлсэн ажлаа дуусгаж, мэдлэгээ бодит амьдралд хэрэгжүүлж, өөрсдийн дуу хоолой, үйлдлээрээ эерэг өөрчлөлт бий болгож чадсанд оршино.

Энэхүү товхимол нь TOM/INC 2026-д оролцсон сурагчдын хичээл зүтгэл, бүтээлч санаачилга, хамтын ажиллагаа, бодит үр дүнг баримтжуулан үлдээж буй чухал бүтээл юм. Мөн дараа дараагийн жилүүдэд оролцох сурагчдад урам зориг, чиг баримжаа өгч, **“Сурагчийн санаачилга ч нийгэмд бодит өөрчлөлт авчирч чадна”** гэдгийг харуулах гэрч болон үлдэнэ гэдэгт итгэлтэй байна.

TOM/INC 2026 төслийн тэмцээнд оролцсон нийт сурагчид, чиглүүлэгч багш нар, ментор сурагчид, мэргэжлийн экспертүүд, хамтран ажилласан байгууллагууд, сурагчдын ар гэр, эрхэм шүүгчид болон зохион байгуулалтад сэтгэл гарган ажилласан бүх хүнд чин сэтгэлийн талархал илэрхийлье.

Ингээд та бүхнийг TOM/INC 2026 төслүүдтэй танилцахыг урьж байна.

ТОМУЖИН АЛТЕРНАТИВ СУРГУУЛЬ

ТОМУЖИН...

Томүжин Алтернатив сургууль нь 2020 онд Монголын анхны төсөлд суурилсан сургалттай (Project-Based Learning) сургууль болж үүсгэн байгуулагдсан.

Тэр цагаас хойш сурагч, төгсөгчдөө XXI зуунд бэлтгэгдсэн бие даасан, дасан зохицох чадвартай, зорилготой сэтгэгч болгох зорилготойгоор ажиллаж байна.

Хүртээмжтэй байдал, хүрээллийг эрхэмлэн үнэлж 21 аймаг болон алслагдсан дүүргүүдийн хүсэл эрмэлзэл, зорилготой сурагчдыг санхүүгийн дэмжлэгтэйгээр суралцуулж, олон талт, хүчирхэг хүрээллийг бүрдүүлсээр байна.

БИД ЧАНАРТАЙ БОЛОВСРОЛЫГ ХҮН БҮРД ТЭГШ ХҮРТЭЭМЖТЭЙ БОЛГОХ ЗОРИЛГООР,

Онцгой сайн байна гэдэг нь түлхүү бидний хүрээлэл бидэнд хэрхэн нөлөөлж буйгаас хамааралтай. Тийм учраас бид гал эрмэлзэлтэй, хамтач хүүхдүүдээс бүрдсэн хүрээллийг бүтээхийг эрмэлздэг.

ШАЛГАЛТАД БИШ АМЬДРАЛД БЭЛДЭХ ХӨТӨЛБӨРӨӨР,

Юу мэддэг байх нь чухал биш, юу мэддэгээрээ юуг хийж чаддаг байх нь илүү чухал.

Сурагчид дан ганц ирээдүйд эзэмших мэргэжил, гүйцэтгэх ажлынхаа төлөө биш, харин жинхэнэ амьдралд тулгардаг асуудлуудыг шийдэхэд бэлтгэгдэх ёстой гэдэгт бид итгэдэг.

ХҮСЭЛ ТЭМҮҮЛЛЭЭР ДҮҮРЭН ХҮҮХДҮҮДТЭЙ АЖИЛЛАДАГ.

Бидний элсэлтийн үе шатууд бие даан суралцах чадвартай, хүсэл эрмэлзэлтэй, түүндээ үнэнч сурагчдыг таньж, ар гэрийн санхүүгийн чадамжаас үл хамааран элсүүлэх зорилготой.

“АМЬДРАЛД БЭЛЭН, ЦОГЦ ХҮНИЙГ БЭЛДЭХ БИДНИЙ ХӨТӨЛБӨР”

Өнөөдөр бидэнд тулгарч буй сорилтууд өнгөрсөнөөс тэс өөр бөгөөд төвөгтэй. Эдгээр сорилтуудыг зөвхөн өнөөдрөөр эцэслэх боломжгүй, учир нь тэд зогсошгүй.

Асар хурдацтай хувьсан өөрчлөгдөж буй энэ дэлхийд өсөж хөгжихийн тулд сурагчид цаг хугацаа, нөхцөлөөс үл хамааран өөрсдийн хүссэн өөрчлөлтийг авчрах чадварт суралцах хэрэгтэй болоод байна.

Тиймээс бид боловсролыг дахин томъёолж, сурагчдаа нийгэмд эерэг нөлөөлөл үзүүлэх эрмэлзэлтэй, сурсан мэдлэгээрээ бодит үр дүнд хүрч чаддаг, асуудалтай нүүр тулж шинжлэх ухаанчаар шийдэл олдог, зөв дадалтай иргэдийг бэлдэж байна.

“ТОМУЖИН ИНКУБАТОР”

ТӨСЛИЙН ТЭМЦЭЭН - ТАНИЛЦУУЛГА

Юу мэддэг байх нь чухал биш, мэддэгээрээ юу хийж чаддаг байх нь илүү чухал гэдэгт бид итгэдэг.

Нийгэмд ээлтэй боловсролын байгууллагын хувьд бид сурагчдадаа мэдлэг олгоод зогсохгүй, мэдлэгээ ашиглаж бодит амьдрал дээр эерэг өөрчлөлт авчрахад нь чиглүүлж буйгийн нэгэн хэсэг болохоор энэхүү хуудсаар зочилж байгаа танд баярлалаа.

Ирээдүй хойч болсон сурагчид маань эрүүл мэнд, боловсрол, байгаль орчин зэрэг өөрийн хувь нэмэр оруулахыг хүссэн салбараа сонгож, өөрөөсөө давсан зорилгын төлөө, бодит асуудлуудыг шийдээсэй хэмээн "ТОМ ИНК" (Томүжин Инкубатор) гэх нөлөөллийн төслийн тэмцээнийг бид санаачилсан билээ.

Тус санаачилгын хүрээнд бид НҮБ-ын тогтвортой хөгжлийн зорилгуудтай уялдуулж сурагчид сонгосон салбартаа хэн илүү нөлөөлөл, өөрчлөлт авчрахаараа өрсөлдөж байгаа билээ.

Сурагчид дараах 7 асуудлын хүрээнд төсөл боловсруулж, хэрэгжүүлнэ.

1. Тогтвортой эрчим хүч ба уур амьсгалын өөрчлөлт
2. Ядуурал өлсгөлөн зогсоох тогтвортой шийдэл
3. Тэгш шударга нийгэм ба хүчирхэг институт
4. Иргэн ба байгальд ээлтэй хот ба дэд бүтэц
5. Боловсрол ба ирээдүйн ажил эрхлэлт
6. Эрүүл мэнд ба сайн сайхан байдал
7. Хариуцлагатай хэрэглээ ба байгаль орчны хамгаалалт

1. TOM INC 01.17-05.09 хүртэл нийт 103 өдрийн турш үргэлжилсэн
2. Төслийн хичээл 30 өдөр нийт 60 цаг төслийн хичээл орсон.
3. Тогтвортой хөгжлийн 17 зорилгын хүрээнд төслөө хэрэгжүүлсэн
4. 10, 11-р ангийн 102 сурагчид 25 төслийн багт хуваагдаж төслөө хэрэгжүүлсэн
5. Сургуулийн зүгээс Чиглүүлэгч 14 багш, 6 ментор сурагчдын тусламж, дэмжлэг
6. Улсын 17 байгууллагатай хамтран ажилсан
7. 15 хувийн компанитай хамтарсан
8. 10 хэвлэл мэдээллийн газар
9. 20 боловсролын байгууллага
10. 12 асран хамгаалагч төсөлд дэмжлэг үзүүлсэн.

Нийт санхүүжилт:

14,328,050₮

Эзэлсэн байр:

Тэргүүн байр

Төслийн үйл явцаас:

SOYOOL

Project “СОЁЛ”

ЧИГЛЭЛ, СЭДЭВ:

ТӨСЛИЙН ТОЙМ

Сонгинохайрхан дүүргийн 33-р хороонд сүүлийн үед гэмт хэрэг, хүчирхийлэл, өсвөр насныхны эрсдэлтэй зан үйлдэл нэмэгдэж, хяналтын камергүйгээс иргэдийн аюулгүй амьдрах эрх зөрчигдөж байгаа билээ. Энэхүү төслийн хүрээнд манай баг хамгийн эрсдэлтэй, харанхуй бүсүүдэд камер суурилуулах ажлыг хэрэгжүүллээ. Төслийн хүрээнд нийт 20 камерыг амжилттай суурилуулж, анхны зорилтоо 2 дахин давуулан биелүүлснээр 600 гаруй айл өрхийн аюулгүй орчинд амьдрах нөхцөлд бодит хувь нэмэр оруулсан.

ҮНДЭСЛЭЛ:

Сонгинохайрхан дүүргийн 33-р хороонд оршин суугчдын амьдрах орчинд архидалт, өсвөр насны хүүхдийн гэмт хэрэг нэмэгдэж, иргэдийн аюулгүй байдал ноцтой эрсдэлд учирч байна. Тухайлбал, 2023 оны 02 дугаар сарын 17-нд хоёр хүний амь нас хохирсон ноцтой хэрэг гарсан ч камержуулалт хангалтгүй байсан тул гэмт хэрэгтнүүдийг илрүүлж чадаагүй бөгөөд, хохирогчдын цогцсыг нас барснаас 14 хоногийн дараа л олж илрүүлсэн байна. Сонгинохайрхан дүүргийн гэр суурьшлын бүсийн 5336 иргэнээс авсан судалгаанд иргэдийн 78% нь шөнийн цагаар ганцаараа явахаас айдаг хэмээн хариулсан нь энэ эрсдэлийг нотолж байгаа юм.

ҮР НӨЛӨӨ:

- Иргэдийн аюулгүй байдлын мэдрэмж 12%-р нэмэгдсэн.
- Судалгаанд оролцогчдын 63% нь шөнийн цагаар зорчих айдас буурсан гэж хариулсан.
- Камержуулалтын дараах хугацаанд зөрчил, сэжигтэй үйлдлийн бүртгэл 9%-р буурсан байх.
- Эрсдэлтэй нөхцөлд мэдээлэх, хариу арга хэмжээ авах хугацаа 8%-р сайжирсан байх.

ҮР ДҮН:

- 33-р хороонд 20 ширхэг камер тавьсан.
- “Өөрчлөлтийг өөрөөсөө” өдөрлөгийг 122 сургуулийн ахлах ангийн сурагчдын дунд зохион байгуулсан.
- Хамгаалалтын дуут дохио 150 ширхэг тараасан.
- Камержуулалт хэрэгтэй 24 шалтгааны “Айдаст дасал болохгүй” уриатайгаар 60 ширхгийг байрлуулсан.
- 122-р сургуулийн сурагчдын дунд “Өөрчлөлтийг өөрөөсөө” reel challenge уралдаан явуулсан.

Ментор багш
М. Хувьзаяа

“СОЁЛ” багийн талаар сэтгэгдэл, мэдрэмж, дүгнэлт

Хүүхэд, залуучууд маань ихэвчлэн “том болоод ихийг бүтээнэ”, “ирээдүйд өөрчлөлт авчирна” гэж бодож, тэр өдрийг хүлээдэг. Гэвч бидний итгэдэг нэг зүйл бий — зөв цаг үе өөрөө ирдэггүй, харин зөв цаг үеийг өөрсдөө бүтээдэг.

Тиймээс манай сургууль болон миний хувьд “алдаж байж ононо” гэдэг зарчимд итгэдэг. Учир нь алдаа бол сул тал биш, харин суралцах, өсөж хөгжих хамгийн бодит үйл явц юм. Тэр ч утгаараа сурагчдаа ирээдүйг хүлээдэг хүн биш, өнөөдрөөс эхлэн өөрчлөлт бүтээгч байгаасай гэж хүсдэг.

Мэдээж энэ зам дээр алдаа, эргэлзээ, айдас олон гардаг. Учир нь манай сурагчид анх удаа өөрсдийн гараар төсөл санаачилж, хэрэгжүүлж, бодит асуудалтай нүүр тулж байна. Ийм үед тэдэнд ташуур болсон үг хэлэхээс илүүтэй, бүтэхгүйгээс бүтэх хүртэл нь хамт алхаж, итгэл өгч, дэмжиж ирсэн бүх сайн санаат хүмүүстээ чин сэтгэлийн талархал илэрхийлье.

“Амьдрал бол төсөл” гэдэг шиг TOM INC бол зөвхөн төсөл хэрэгжүүлэх талбар биш — хүүхдүүдэд алдах эрх, суралцах орон зай, өөрийгөө сорих боломж олгож, амьдралд бэлтгэдэг туршлагын сургууль юм. Энд хүүхдүүд зөвхөн нэг төсөл биш, харин өөртөө итгэх итгэл, хариуцлага, нийгэмдээ эерэг нөлөө үзүүлэх чадварыг бүтээж сурдаг.

Хамгийн анх бөөндөө уулзаж суусан мөчөө хэзээ ч мартдаггүй. Ямар ч байсан боловсролын чиглэлд хувь нэмрээ оруулна гэж бодож байсан болохоор хэзээ ч камер суурилуулаад явна гэж төсөөлөөгүй. Гэхдээ энэ нь нэн шаардлагатай байгааг ойлгосон цагаас бид зүрх шулуудан ажилдаа орсон. Төслийн хугацаанд маш их саад бэрхшээл тулгарсан ч болих талаар бидний нэг нь ч бодоогүй. **Бүр “Камер суурилуулж болохгүй” гээд байхад л “Үгүй ээ, чадна” гэж зүтгэсээр байсан өөрсдийнхөө тэр тэнэг ч гэмээр зоригтой үйлдэлдээ одоо чин сэтгэлээсээ талархаж байна.** Ямар ч байсан маш их судалгаа, өглөөнөөс шөнийн 1, 2 цаг хүртэл Тахилтын эцэс дээр өнжсөн өдрүүд, хамгийн гол нь “Болгоно оо” гэсэн сэтгэлийн ачаар камераа амжилттай суурилуулж дууссан.

Б. Мөнхжин

Б. Энхжин

Амьдралыг ахиад нэг мэдрэх, огт өөр өнгөөр харах боломж хүн бүрд олдоод байдаггүй байх. Надад тэр боломж энэ төслийг хэрэгжүүлэх явцад, магадгүй миний хамгийн их цөхөрч, бас хамгийн их ухаарсан тэр өдрүүдэд ирсэн юм. Коунселинг өрөөнд дөрвүүлээ суучхаад, дэлхийг өөрчлөх гэж байгаа юм шиг том зүйл ярьж байсан тэр үеэ бодохоор одоо инээд ч хүрэх шиг. Бид үнэхээр зоригтой, бас дэндүү гэнэн хүүхдүүд байж.

Санхүүжилт, хүмүүсийн хандлага, маш олон “боломжгүй” гэх хариултын эцэст камераа суурилуулж дуусаад, дэлгэцэн дээр анхны дүрс гарахад би баярлаж хашхираагүй. Зүгээр л нэг маш урт гүнзгий амьсгаа авсан. Тэр дүрсийг хараад бид чадлаа, бид энэ харанхуй гудамжинд гэрэл асааж чадлаа гэж бодохоос өөр зүйл толгойд огт ороогүй. **Энэ төслийн дараагаас би амьдралыг өөр өнгөөр харж эхэлсэн. Тэр бол чин сэтгэлийн өнгө байсан юм.**

Би өмнө өөрийгөө хэзээ ч нийгэмдээ ийм том зүйл хийж, улс даяар мэдээгээр гарна гэж төсөөлөөгүй явсан. Анх төсөл санаачлаад маш амархан бүтэх юм шиг л санагдсан. Гэвч хэцүү, орхиод явчихмаар үе зөндөө гардаг юм билээ. Санхүүжилт олох гэж олон компаниуд руу мейл бичнэ, хичээлээсээ чөлөө аван байж 37км зайтай дүүрэг рүүгээ явна. Тэгж их хичээж байхад хүмүүсийн гаргасан хандлага үнэхээр урам хугалам байсан ч биднийг чин сэтгэлээсээ дэмжиж, уул шиг том түшиг тулгуур болсон 2 ахтай учирсан. Монголд ийм сайхан хүмүүс бас байдаг билүү гэж гайхтал халамжилж, бидний төсөл бодит болоход маш том дэмжлэг үзүүлсэн.

Бидний хийж байгаа төсөл бусдад бүрэн танигдаагүй ч алслагдсан гэр бүс, тэнд байгаа үе тэнгийнхэнд маань ямар том тус хүргэж байгааг ойлгосон. **Энэ төслийн ачаар би хүн байхыг сурч авлаа.**

Б. Хулан

Н. Анударь

Асуудал ямар том, зам нь ямар хэцүүг бид анх мэдээгүй. Харин мэдэж байсан ганц зүйл нь оролдохгүй бол хэзээ ч өөрчлөлт ирэхгүй гэдэг итгэл байсан.

Хамгийн анх судалгаа хийхээр явсан тэр үед асуудал цаасан дээр биш, харин яг энд, эдгээр хүмүүсийн амьдралд байгааг бид ойлгосон. "Дээрх удирдлагууддаа танилцуулна", "энэ жил боломжгүй", "үнэхээр хийж чадах уу?" гэх үгсийг хүмүүсээс дахин дахин сонсоход итгэл минь ганхдаг байлаа. Зарим үед биднийг дөрөвхөн охин гэдгээр үл тоомсорлож байгааг нь харцаар нь хүртэл мэдэрч байсан. Тэр үед "үнэхээр чадах болов уу" гэсэн асуулт толгойд минь олон удаа эргэлдсэн ч бид бууж өгөөгүй ээ. Нэг хаалга хаагдвал дараагийнхыг тогшино гэж өөрсдөдөө хэлсээр л цааш явсан.

Энэ урт аяллаас миний ойлгосон зүйл бол асуудлыг хэн нэгэн ирээд шийдэж өгдөггүй, өөрчлөлт өөрөө хаалга тогшоод орж ирдэггүй. **Харин айдастайгаа нүүр тулж, итгэлээ алдах шахсан ч дахин алхам хийх зориг гаргасан хүмүүсийн гараар л өөрчлөлт эхэлдэг ажээ.** Бидэнд мөнгө, албан тушаал байгаагүй ч зориг, тууштай байдал, чин сэтгэл гурвын хүчээр бодит зүйл хийж чадсан.

ТАЛАРХАЛ

- СХД-ийн засаг даргын тамгын газар
- СХД-ийн цагдаагийн хэлтэс
- JCI компаний junior хөтөлбөр хариуцсан захирал Энхтүвшин
- JCI компанийн хамт олон
- Төслийн ментор М. Хувьзаяа
- 122р сургуулийн ахлах ангийн сурагчид
- 122р сургуулийн СӨУЗ
- 122р сургуулийн нийгмийн ажилтан Энхсайхан
- СХД-ийн 33р хорооны нийгмийн ажилтан Отгончимэг
- СХД-ийн 33р хорооны хэсгийн ахлагчид
- Зураг авалтын баг Хангай Дөлгөөн
- Өлзий телевиз
- CNBC mongolia
- Mand.mn
- Pagenews.mn
- Urban jeans компанийн захирал Отгонбаяр
- Happy CCTV компанийн хамт олон

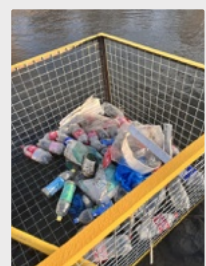
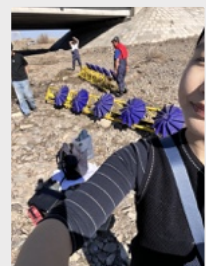
Нийт санхүүжилт:

4,800,000₮

Эзэлсэн байр:

Дэд байр

Төслийн үйл явцаас:

Project "FLOW"

ЧИГЛЭЛ, СЭДЭВ:

ТӨСЛИЙН ТОЙМ

Яармагийн гүүр орчмын Туул голын урсгалаар ирж буй хуванцар хаягдал нь бутарч жижгэрсээр улмаар хүнд металлуудыг гадаргуу дээрээ хуримтлуулан усны найрлага, бохирдолд болон хүний эрүүл мэндэд аюул учруулж байна. Иймээс манай төсөл нь голын урсцаар хөвөн ирэх ахуйн хэрэглээний хатуу хог хаягдлыг урьдчилан шүүж авах замаар хуванцар хог хаягдлыг бууруулсан. Ингэснээр хуванцар хог хаягдал нь бичил хуванцар болж бутрахаас сэргийлж, Туул голын экосистемийг хамгаалах, цаашдын эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх бодит арга хэмжээ болсон.

ҮНДЭСЛЭЛ:

Сүүлийн жилүүдэд дэлхий дахинд жил бүр 450 сая тонн хуванцар үйлдвэрлэгдэж, бичил хуванцрын бохирдол эрчимтэй нэмэгдэж байгаа бөгөөд 2024 оны судалгаагаар Туул голын гадаргын усанд 155 ± 100.7 нэгж/м³ бичил хуванцар илэрч, хэвийн хэмжээнээс 15-100 дахин их бохирдолтой байгааг тогтоосон. Яармагийн гүүр орчимд өдөрт 5-10 м³ ахуйн хог урсан орж ирдэг бөгөөд эдгээр нь механик үйлчлэлээр бутарч бичил хуванцар болж, хүнд металл болон органик бохирдуулагчийг гадаргуу дээрээ хуримтлуулан усны экосистем, хүн малын эрүүл мэндэд урт хугацааны эрсдэл үүсгэж байна. Иймээс голын урсцаар хөвөн ирэх хатуу хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр нь шүүж авах нь бичил хуванцрын үүсэл, тархалтыг бууруулах зайлшгүй шаардлагатай үндэслэл болж чадсан.

ҮР НӨЛӨӨ:

Хатуу хаягдал буюу хуванцрыг бичил хуванцар болон бутрахаас нь өмнө шүүж авснаар Туул голын найрлагыг хүнд металлын бохирдлоос хамгаалж, хүн, мал амьтны эрүүл мэндийн эрсдэлийг бууруулсан бөгөөд хэмнэлттэй аргаар хаягдлыг шүүсэн. 1500 кг хатуу хог хаягдлыг шүүн авснаараа бичил хуванцрыг 1 мм хэмжээтэй гэж үзэхэд 3,000,000,000 ширхэг бичил хуванцар болж бутрахаас сэргийлсэн. Ингэснээр байгаль орчны менежментийн үр ашигтай, тогтвортой тогтолцоо бүрдсэн юм.

ҮР ДҮН:

- Хан-Уул дүүргийн 22-р хороо буюу яармагийн гүүр орчмын 1 цэг сонгон шүүх төхөөрөмж суурилуулсан.
- Дор хаяж 7 хоног төхөөрөмжөө суурилуулан ажиллуулсан.
- Цугларсан хаягдал дээрээ үндэслэн нийт 3 хэмжилт болон дүн шинжилгээг хийж, ирээдүйн таамаглал дэвшүүлсэн.
- Хан-Уул дүүргийн ТҮК-тэй хамтран дахин боловсруулах төвд хүлээлгэн өгөх хүсэлтийг бэлтгэсэн.
- Сошиал орчинд төслийн үйл явцын талаар мэдээлэл хүргэсэн.

Ментор багш:
Ө. Оюу-эрдэнэ

"FLOW" "багийн талаар сэтгэгдэл, мэдрэмж, дүгнэлт

Хатан Туул гол минь хог хаягдалд дарагдаж, экосистем нь аюулд ороод байхад бид юу хийж чадах вэ? Үүнд өөрсдийн хариултыг өгч Томүжин инкубатор - 2026 төслийн "Flow" багийнхан хог хаягдлаас үүдэлтэй асуудлыг багасгахын тулд голын урсгалын хүчээр хог шүүх төхөөрөмж бүтээлээ.

Тэдний бүтээсэн төхөөрөмж цахилгаан ашиглахгүй, хүний оролцоогүйгээр зөвхөн голын урсгалын хүчээр хогийг шүүдэг давуу талтай бөгөөд Монголд анх удаа Туул голд суурилуулагдсанаараа онцлог юм. Тэдний энэ бүтээл цахим орчинд 6 сая+ хандалт авч, нийгэмд том сэдэл өглөө.

Тэд олон эрдэмтдээс зөвлөгөө авч, сургууль гэр бүл болон байгууллагуудад төслөө танилцуулан, санхүүжилтээ босгох, төхөөрөмжөө хийх суурилуулах зэрэг явцдаа олон зүйлд суралцаж, бэрхшээлүүдийг даван туулж туршлагажсан. Бие биеэ хүндлэн багаар ажиллахыг бүрэн утгаар нь харуулж, байгаль эхээ хайрлахын хүчийг мэдрүүлэн, нийтийн эрүүл мэндэд учрах эрсдэлийг бууруулах шийдлийг боловсруулж, түүнийгээ хэрэгжүүлж чадсан гайхалтай зоригтой, хүчтэй, энэрэнгүй хүүхдүүдээрээ маш их бахархаж байна. Д. Сансар, Б. Анх-Ирээдүй, М. Халиунболд, Б. Майкл Маргад - багийн гишүүддээ хайртай шүү!

Манай баг Яармагийн гүүр доогуур урсах Туул гол дээр голоор урсан ирж буй хуванцар хаягдлыг бичил хуванцар болон бутрахгаас нь өмнө шүүж авах зориулалттай төхөөрөмж суурилуулсан. Анх санаа төдий байсан зүйл маань бодит төхөөрөмж болон гол дээр ажиллаж байгааг харах тэр мөч хамгийн том урам, хамгийн том бахархал байсан.

Энэ төслийн хугацаанд миний хамгийн их ойлгосон зүйл бол багийн хүч ямар үнэ цэнтэй вэ гэдэг байлаа. Атгасан гар шиг хамтарч ажилласан багийн гишүүд, биднийг зөв чиглүүлж, алдаа гаргах үед засаж, урам өгч байсан ментор багш Оюу гээд энэ хүмүүс байгаагүй бол энэ гайхалтай зүйл бүтэхгүй байлаа.

Санхүүжилтээс өгсүүлээд үнэхээр их ядарч, даарч, шантармаар үеүд байсан ч тэр бүгдийг үл харгалзан бид ажлаа үргэлжлүүлсээр байсан. Энэ төсөл надад зөвхөн байгаль орчны асуудал биш, харин хамтын ажиллагаа, тэсвэр тэвчээр, тууштай байдал, өөртөө итгэх итгэл ямар чухал болохыг ойлгуулсан. **Бид зөвхөн төхөөрөмж бүтээгээгүй, харин хамтдаа өсөж, маш том туршлага хуримтлуулж чадсан гэж бодож байна.**

Д. Сансар

Б. Анх-Ирээдүй

Миний хувьд өнгөрсөн 3 сарын хугацаанд тоймгүй их алдаа оноо, баясал харуусал, тайвшрал тэвдлийн ард гарч шулуухан хэлэхэд 11 жил ЕБС-д сураад олж авч чадаагүй арвин их туршлага хуримтлуулснаа хэлмээр байна.

Юун түрүүнд төслийн багийн гишүүд гэдэг бүх ажлын суурь нь юм билээ. Яг л эвтэй дөрвөн амьтан шиг нэгнээ нөхөж аливааг хамтдаа давж гарах сэтгэлзүйтэй, хүндэтгэлтэй, шүүмжилсэн ч зөв шүүмжлэх нь төслийн амжилттай шууд холбоотой байсан. Мөн заримдаа үнэхээр ч бурхнаас бидэнд заяагаа юу гэмээр бүгдийг мэдэгч далай лам шиг л ихийг зааж сургадаг Оюу-Эрдэнэ ментор багшдаа, судалгааны ажлын явцад үнэхээр их тус дэм болсон ментор сурагч Мадинадаа машид талархаж байна.

Эдгээр хүмүүс байгаагүй сэн бол өнөөдрийн үр дүнд хүрэхгүй байсныг хэлмээр байна. Анхнаасаа зорилго тавихдаа үнэн бодит, яг л харж явдаг асуудалдаа шийдэл гарган хэрэгжүүлж, түүнийгээ төлөө толгой гашилган ажиллах үр өгөөжтэй, сайхан байлаа. **Эцсийн эцэст энэ бол уралдаан биш марафон байлаа гэж хэлмээр байна.**

Нийслэл хотын маань амин судас, хүн бүрийн ундаалах эх үүсвэр болсон Туул гол өнөөдөр экологийн хүнд нөхцөлд байгааг бид бүгд мэднэ. Гэвч асуудлыг зөвхөн холоос ажиглаж, халаглах нь нэг хэрэг, харин гар бие оролцож, бодит байдалтай нүүр тулах нь тэс өөр мэдрэмж, хариуцлагыг хүнд суулгадаг юм билээ.

Миний хувьд голын бохирдлын шалтгааныг судалж, иргэдийн хандлагыг ажиглах үүрэг хүлээсэн. Ажиглалтын явцад "хэн нэгэн цэвэрлэх байх" эсвэл "ганц сав юу л болов гэж" гэсэн хандлагаар байгальд хандаж байгаа нь бохирдлын гол үндэс болж буйг анзаарсан. Энэ хандлагыг өөрчлөхгүйгээр мянга цэвэрлээд үр дүнд хүрэхгүй нь ойлгомжтой билээ. **16 настай бидний үеийнхэн энэ асуудалд илүү анхаарал хандуулж, ирээдүйнхээ төлөө дуу хоолойгоо нэгтгэх ёстойг тэр үед маш хүчтэй мэдэрсэн юм.**

Энэхүү төсөл надад зөвхөн байгаль хамгаалал биш, харин хувь хүний хариуцлага, эх орноо хайрлах чин сэтгэлийг бэлэглэсэн. Бидний үеийн залуус өөрсдийн хүч чадалд итгэж, жижиг гэлтгүй өөрчлөлтийг хийж эхлэх нь ирээдүйн сайн сайхны үндэс билээ. Хүн бүр сэтгэл гаргавал эх дэлхий маань эргээд бидэнд цэвэр агаар, тунгалаг усаа харамгүй хайрлах болно.

М. Халиунболд

Б. Майкл Маргад

Өвлийн хүйтэнд Яармагийн гүүрний ойролцоо, гол тас хөлдсөн байхад бид очоод ярилцаж байснаа тод санаж байна. Хацар жимсэн, хүйтэн салхи үлээж байсан ч бид мөсөн дээр зогсоод "Энэ голоо заавал цэвэрлэе" гэж бие биедээ амлаж билээ.

Төхөөрөмжөө өөрсдийн гараар гагнах, маш олон удаагийн хэмжилт хийх, техникийн алдааг засах гээд ажил мундахгүй. Дээр нь санхүүжилт олох гэж олон газраар явж, татгалзсан хариу сонсох бүрд бууж өгмөөр мэдрэмж төрж байсан. Гэхдээ л бид хэд багаараа нэгнээ дэмжиж зүтгэсээр байсан. Төхөөрөмжөө суурилуулах үед гадаа хүйтэн, заримдаа өлсөх, ядрах, залхуу хүрэх үе гардаг л байлаа. Гэсэн ч бид өөрсдийнхөө төлөө, эхлүүлсэн зорилгынхоо төлөө хичээсээр байсан юм. Энэ төсөл надад баг болж ажиллах, хариуцлагатай байх, бэрхшээлийг даван туулах чадварыг зааж өгсөн.

Одоог хүртэл хамтдаа зүтгэсэн төслийн багийнхан, бидэнд итгэсэн байгууллагууд болон бүх хүмүүст, хамгийн гол нь бүхий л зүйлээр тусалсан эцэг эхчүүддээ маш их баярлалаа гэж хэлмээр байна. **Бидний хийсэн энэ жижигхэн төхөөрөмж Туул голын маань тунгалаг урсгалд бага ч болов нэмэр болно гэдэгт бид итгэлтэй байгаа.** Ирээдүйд бид үүнээс ч илүү ихийг хийж чадна гэсэн урам зоригтойгоор төслөө өндөрлүүлж байна.

ТАЛАРХАЛ

- Усны газар, Сансарын аав
- Даваадорж, Майкл Маргадын аав
- Баяртогтох, Халиунболдын аав
- Магсаржав, Анх-Ирээдүйгийн аав Эрдэнэбаяр
- Усны газар 1'000'000
- Томүжин 2'000'000
- Иргэн Даваадорж 300'000
- Иргэн Баяртогтох 500'000
- Иргэн Магсаржав 700'000
- Иргэн Эрдэнэбаяр 300'000

Нийт санхүүжилт:

8,623,315₮

Эзэлсэн байр:

Гутгаар байр

Төслийн үйл явцаас:

gouu

Project “ГОҮУ”

ЧИГЛЭЛ, СЭДЭВ:

ТӨСЛИЙН ТОЙМ

“GOYU” төсөл нь Улаанбаатар хотын ахлах ангийн сурагчдад үндэсний бичгийг сурах сэдлийг төрүүлэх зорилготой 45 хоногийн төсөл юм. Судалгаанд тулгуурлан цахим контент, цахим шуудан, үндэсний бичгийн уралдаан, сургалт өдөрлөг болон сурагчдын түгээмэл үйлчлүүлдэг газарт үндэсний бичгийн орчныг бүрдүүлэн ажилласан.

ҮНДЭСЛЭЛ:

“Монгол бичгийн үндэсний хөтөлбөр III”-т дурдагдсанаар үндэсний бичиг нь монгол хүний сэтгэхүйн онцлог, соёлын үнэлшгүй өв бөгөөд монгол иргэн бүр түгээн дэлгэрүүлэх, өвлүүлэн үлдээх, уламжлан авах үүргийг хүлээдэг. Гэтэл 2025 онд МХБШ-н дундаж үнэлгээ 33.56%, ЭЕШ-н дундаж үнэлгээ 50.18% байна. Бид тоон буюу асуулгын аргаар судалгаа авахад нийт оролцогчдын 39.8% нь үндэсний бичгийг хичээлээс өөрөөр ашигладаггүй гэж үнэлсэн ба асуулгад оролцогчдын 80% нь үндэсний бичиг сурах өндөр хүсэл эрмэлзэлтэй гэсэн байна. Үүнээс Улаанбаатар хотын ахлах ангийн сурагчдын үндэсний бичгийн түвшин хангалтгүй мөн үндэсний бичгийн хэрэглээ дутмаг, хэрэглэх орчин хомс байна гэсэн дүгнэлтэд хүрч болно. Уг асуудлыг шийдвэрлэхийн тулд эх хэл бичгийн үндэсний дархлааг өсвөр үеэс эхлэн сурталчлах, ойлголтыг нэмэгдүүлэх давлагаа бол “GOYU” төсөл юм.

ҮР НӨЛӨӨ:

ГОҮУ төсөл нь үндэсний бичгийг цахим орчин, сургалт, тэмцээн, орчин зэргээр дамжуулан түгээн дэлгэрүүлсэн билээ. Үүнд цахим контент нь хүртээмжийг нэмэгдүүлсэн бөгөөд бидний хандалт төлөвлөснөөс хэд дахин өссөн нь залуусын сонирхол мэдэгдэхүйц нэмэгдсэн гэдгийг харуулж байна. Сургалт, тэмцээнүүдийн үр дүнд сурагчдын мэдлэг, ур чадвар дээшилж, үндэсний бичгийг сурах сэдэл илүүтэйгээр бүрэлдсэн. Харин сурагчдын түгээмэл үйлчлүүлж, цагаа өнгөрүүлдэг орчинд үндэсний бичгийн тайлбаруудыг байршуулснаар хүмүүс тогтмол харж, аажмаар хэрэглэж эхлэх нөхцөл бүрдэж, хандлагад эерэг өөрчлөлт гарсан төдийгүй насанд хүрэгчид ч хүрээлэн буй орчноороо дамжуулан үндэсний бичгээ харж, хэрэглэж байна.

ҮР ДҮН:

- Цахим орчинд 183 контент нийтэлж, 3'553'389 үзэлт, 223'564 хандалт авсан.
- Үндэсний бичгийн мэдээллийг нийтдээ 6 удаа, 1000 хүнд цахим шуудангаар хүргэсэн.
- Үндэсний бичгийн сургалтад 30 сургуулийн 153 сурагч хамрагдаж, оролцогчдын 95% нь цаашид суралцах хүсэлдээ 4-ээс дээш үнэлгээг өгсөн.
- Үндэсний бичгийн тайлбарыг 6 төрлийн орчинд байршуулж, өдөрт 48'050 хүнд хүрч байна.

Ментор багш
Г. Сайнжаргал

“ГОЁУ” багийн талаар сэтгэгдэл, мэдрэмж, дүгнэлт

Гоёу багийг төслийн хугацаанд ахалж ажилласан. Сэтгэгдэл маш өндөр байгаа. Уулзсан эхний өдрөөсөө л эрч хүч, хүсэл эрмэлзлэл дүүрэн байгааг нь хараад, дагаад л догдлочихсон. Миний хувьд монгол хэл, бичиг соёлоор дамжуулан хойч үедээ өв соёлыг тээж, өвлүүлэх их хүсэл эрмэлзлэлтэй ажилладаг яг л тэр зорилготой минь төслийн сурагчид маань нэгдэж, нэг зүг рүү харж чадсан. Хамтдаа хүсэл зорилго нэгтэй байсны ачаар бид нэг ч удаа шантраагүй, үл ойлголцоогүй зүтгэсээр төлөвлөсөн ажил сэтгэлчлэн бүтэж, үр дүнгээ хэд дахин давуулан биелүүлж чадсан. Хэдий урт юм шиг богино энэ хугацаанд бид маш олон зүйлийг хийж, нийгэмдээ эерэг өөрчлөлт авчирсан гэж харж байгаа. Хүүхдүүдээрээ маш их бахархаж, чин сэтгэлээсээ талархсан. Бид энэ цаг үед уралдаж өрсөлдөж байсан ч бидний чин сэтгэлээсээ хийсэн зүйлс хүрэх хүндээ хүрч, хойч үедээ маш том буян хийсэн шүү гээд төслөө нулимстай нүдээр өндөрлөсөн энэ цаг хугацааг хэзээ ч мартаггүйгээр сэтгэлдээ хадгалсан даа.

“Үндэсний бичиг бидний гоёо”

Энэ төслөөс би амжилтад хүрэхэд зөв санаа, хүч хөдөлмөрөөс гадна, цагийн менежмент, багийн ажиллагаа ямар чухал болохыг ойлгосон.

Миний бие контентыг гардан ажилласан бөгөөд цахим орчинд амжилт олохын тулд эрт эхлэх, тогтмол байх, тасралтгүй туршиж сайжруулах гэсэн гурван алтан зарчим ямар чухал болохыг биеэрээ мэдэрсэн. Түүнчлэн амжилт бүхэн дардан замаар ирдэггүй жишгээр төслийн явцад бид цаг төлөвлөлт, ажил хуваарилалт гэх мэт зүйл дээр алдаа гаргасан. Гэсэн ч эдгээр алдаа бүрийг асуудал гэж харахаас илүү ирээдүйн томоохон ажлуудын эхлэл, үнэт сургамж болгон хүлээж авсан нь энэ төслийн хамгийн үнэ цэнтэй үр дүн байлаа.

“Гоёу” багийн туулсан энэхүү замнал амжилт болон сургамжийн хослол байсан. Бид эрт эхэлж чадсанаараа том үр нөлөөг авчирсан бол, алдаа гаргаснаараа илүү чадварлаг, туршлагатай баг болон төлөвшлөө. Аливаа том үйл хэрэг жижиг алдаанаас эхэлж, түүнийг засаж залруулж явах явцад сайжирч байдаг. **Бид алдаа бүрээсээ суралцаж, амжилт бүрээсээ урам зориг авсаар ирээдүй рүү тэмүүлж байна.**

Э. Энхтүшиг

Г. Марал-Эрдэнэ

Алдаа оноо алагласан, сурсан зүйл ихтэй өдрүүд өнгөрчээ. Төслийн нэрээ ярилцаад сууж байхад толгойд ОЮУ гэдэг үг эхлээд, дараа нь ГОЁУ гэсэн нэр орж ирж багийнхандаа хэлэхэд нөгөө гурав маань уриалгахан хүлээж авсан. Бид ингэж л төслөө эхлүүлсэн билээ.

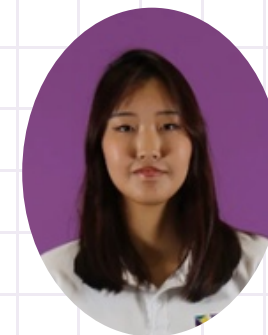
Анх судалгааны ажлын тайлан дээрээ тайлан гэдгээ ухаж ойлголгүй, “намын сурталчилгаа” шиг илтгэл гэсэн шүүмжээр багийнхнаараа анх удаа хөрсөн дээр тап хийтэл бууж байлаа. Одоо бол түүнийг цагаа олсон бөгөөд шаардлагатай байсан уналт гэж бодож байна. **Үүнээс хойш төгс биш ч, гайхалтай биш ч бид нар зогсохгүй шүү гэж явсаар нэгэнтээ төслийнхөө ард гарчээ.**

Төсөл хэрэгжүүлж байгаа дөрвөн биеийн хувьд “Энэ бичгийг л үсэглээд ч хамаагүй унших юм сан”, “Монгол бичиг бол моод болчихжээ, би ч бас суръя” гэж ахлах ангийн найзууддаа бодогдуулах буюу сурах сэдэл төрүүлэх зорилготой байсан. Үүндээ ч хүрч чадсандаа сэтгэл бахдам байна. Цаг төлөвлөлтөөс өгсүүлээд бэрхшээлүүд тулгарсан ч нэг зорилгын төлөө багаараа атгасан гар шиг бүхэл байж, бүхий л сэтгэл зүрхээ зориулсны ачаар энэ хүрлээ.

Том Инк төслийн тэмцээн үргэлжлэх хугацаанд Гоёу баг нь олон даваа, бэрхшээлүүдийн ард гарч, суралцсан, оносон олонтой, алдсан ч зүйлүүд олонтой өнгөрүүлээ.

Төсөл эхэлсний дараа анзаарахад манай баг бүрдүүлэлт үнэхээр сайн байсан. Нэгнээрээ гуйлгалгүй, хийх ёстой ажлуудаа асуухад аль хэдийн хийчихсэн байдаг нь бидний зорилгынхоо төлөө ямар тууштай, идэвх зүтгэлтэй, нэг зүгт харсан байсныг харуулж байна. Түүнчлэн бие биеийнхээ арыг нь дааж, гэнэтийн ажил тулгарсан үед нь маш эерэг хандлагатайгаар хүлээн зөвшөөрч, ажлаа төлөвлөгөөний дагуу хэрэгжүүлж чаддаг байсан нь талархуштай.

Бүхий л сэтгэл зүрхээрээ зорилгынхоо төлөө хичээж, ачаалалтай хэрнэ урам зоригоор дүүрэн мөчүүдийн үр дүнд эхэлсэн зүйлээ дуусгаж чадлаа. Нэг зорилго дор хийнэ, бүтээнэ гэх итгэл, үнэмшилтэй байсан нь биднийг өдийг хүртэл замыг бүтээхэд тусалсан гэж миний зүгээс харж байна. Энэ бүгдийг бодит болоход тусалцаа үзүүлсэн хүн бүрд гүнээ талархал илэрхийлье.

Б. Болоршиг

Б. Үлэмж

Бүх үйл явцыг эргэн харахад би өөрөөрөө төдийгүй GOYU багийнхаа гишүүдээр үнэхээр их бахархаж байна.

Төслийн судалгааг хийх үедээ үнэхээр л Монгол түмний минь гоёо болсон үндэсний бичгийн ач холбогдлыг ойлгож анх удаагаа дурлаж үзсэн. Тийм ч учраас ганц хүнд ч болтугай яг л энэ мэдрэмжийг энэ төслөөрөө дамжуулан төрүүлнэ гэж бодохоос догдолж, шийдлээ боловсруулахдаа огтхон ч зовоогүй гэж боддог. Мэдээж зарим үед шийдэл маань зорилготойгоо нийцэхгүй үе гарч ирж байсан ч **хүн үнэхээр л хийж буй зүйлийнхээ утга учрыг ойлгочихсон, түүндээ дурлачихсан байвал зогсоох зүйл гэж байдаггүй гэдгийг ойлгосон.**

Энэхүү төсөл нь надад зөвхөн мэдлэг олгоод зогсохгүй, багаар ажиллах чадвар, хариуцлага, асуудал шийдвэрлэх арга барил, харилцааны ур чадвар, өөрийгөө хөгжүүлэх хандлага зэрэг маш олон чухал чадварыг олгосон үнэтэй туршлага байлаа. Энэ бүхнийг туулж өнгөрүүлсний дараа би өөрийгөө илүү итгэлтэй, зорилготой, өсөж хөгжих хүсэлтэй болсон гэдгээ мэдэрч байна.

Төслийн хугацаанд Гоёу багтай хамтарч ажиллах нь миний хувьд нэр төрийн хэрэг байлаа. Анхнаасаа л хийж байгаа зүйлдээ чин сэтгэлээсээ хандаж, үнэхээр л нэг ч гэсэн хүнд эергээр нөлөөлөх юм сан гэсэн хүсэлтэй байгаа нь гишүүн болгоноос мэдрэгдсэн. Уулзах бүрд нүд нь гэрэлтсэн цовоо сэргэлэн хүүхдүүд, хийж бүтээх хүсэл эрмэлзлээр дүүрэн байдаг нь талархмаар агаад бахархууштай байлаа.

Нийгэмдээ маш том зүйлийг уриалж, олон олон хүнд үндэсний бахархлаа тээн явах сэдэл, гал цогийг түгээж чадсан гайхалтай төсөл болсон гэж харж байна.

Ментор сурагч
О. Хулан

ТАЛАРХАЛ

- Ментор багш Г. Сайнжаргал
- Ментор сурагч О. Хулан
- Ментор багш М. Хувьзаяа
- Томүжин алтернатив сургууль
- BTF ХХК
- Бичиг соёл хүрээлэнгийн хамт олон
- Хүүхдийн урлан бүтээх төв
- Монголын үндэсний радио телевиз
- NTV телевиз
- Eagle TV
- Саятан хэвлэлийн газар
- Марс тоглоомын төв
- Шинэ зуун билэг олон улсын сургууль
- Зорчигч тээврийн 1-р баазын ах эгч нар
- Боловсролын ерөнхий газар
- Томүжин алтернатив сургуулийн
- "Үжин ухаан" урлан
- Түмэн молл
- Хан-Уул дүүргийн хүүхдийн зөвлөл
- 19 НЭБ-ын 14-р сургууль

- НЭБ-ын 122-р сургууль
- НЭБ-ын 18-р сургууль
- Оюунлаг сургууль
- Шилдэг сургууль
- Vero&Moda хувцасны дэлгүүр
- Jack&Jones хувцасны дэлгүүр
- Хурд хорооллын СӨХ-ны ах эгч нар
- Мөнх булган тамир ХХК
- Контент бүтээгч О.Анхболд
- Томүжин алтернатив сургуулийн уран зохиолын багш Г.Болортуяа
- Контент бүтээгч Мөнхсайхан
- Контент бүтээгч UlaKhulan
- Контент бүтээгч Gnjkjxa
- Контент бүтээгч Nova Rany
- Томүжин алтернатив сургуулийн төгсөгч, контент бүтээгч Оргил
- Контент баг Musicandy
- Уран бүтээлч Tsasuu
- Контент бүтээгч theyvuu_

Нийт санхүүжилт:

5,740,000₮

Эзэлсэн байр:

Тусгай байр

Төслийн үйл явцаас:

sonor

Project “СОНОР”

ЧИГЛЭЛ, СЭДЭВ:

10 REDUCED
INEQUALITIES

ТӨСЛИЙН ТОЙМ

“Соноор” төсөл нь сонсголтой болон сонсголгүй хүүхдүүдийн харилцааг сайжруулж, сонсголгүйн соёлыг олон нийтэд таниулах зорилготой хэрэгжсэн. Төслийн хүрээнд ахлах ангийн 200 хүүхдэд “Сонсголгүйн соёл”-ын тухай сургалт орж цаашлаад даамын сургалт, гар бөмбөгийн тэмцээн, “Canva Date” гэсэн 3 танхимын үйл ажиллагаа зохион байгуулсан. Түүнчлэн “ДОХИОБОЛДОГЬ” сошиал аяныг хэрэгжүүлж 46 оролцогчийг дохионы хэл сурахад хамруулсан. Мөн сонсголгүйн соёлын 5 бичлэг, хуруун үсэг (35 үсэг), өдөр тутмын хэрэглээ болон сэтгэл хөдлөл илэрхийлэх үгсийг хэрхэн дохихыг заасан 7 контентыг бэлтгэн түгээж, 5 inspiration цуврал постер түгээсэн. Үр дүнд нь манай төсөлд оролцогч сонсголгүй хүүхдүүдийн нийгмийн оролцооны сэдэл 48.9%-аас 83.35% болж өсөж, 90% нь шинэ найзтай болсон. Мөн контентууд нийт 1.5 сая хүнд хүрч, 2000+ дагагчтай болоод байна.

ҮНДЭСЛЭЛ:

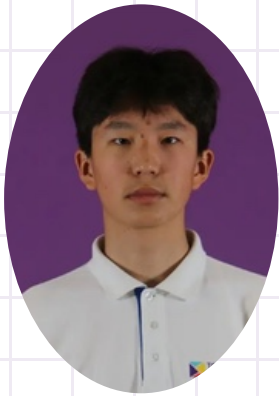
Монгол Улс 2009 онд United Nations-ын “Convention on the Rights of Persons with Disabilities”-д нэгдэн орж, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийг нийгэмд тэгш оролцуулах зорилт дэвшүүлсэн. Гэвч сонсголын бэрхшээлтэй хүүхдүүдийн харилцааны чадвар сонсголын бэрхшээлгүй хүүхдүүдийнхээс дунджаар 20%-р бага байдаг нь судалгаагаар батлагдсан ба манай багийн хийсэн судалгаанд оролцсон сонсголын бэрхшээлтэй хүүхдүүдийн 56.9% нь сонсголтой хүмүүстэй ойлголцоход хүндрэлтэй байдаг гэж хариулсан. Дээрх судалгааны үр дүнгүүд нь бодит байдал дээр сонсголын бэрхшээлтэй хүүхдүүдийн нийгмийн оролцоо хязгаарлагдмал хэвээр байгааг батлан харуулж байна. Иймээс сонсголгүйн соёлыг олон нийтэд таниулан нийгмийн оролцоог нэмэгдүүлэх шаардлага бий.

ҮР НӨЛӨӨ:

- Нийгмийн үйл ажиллагаанд оролцох сэдэл 48.9%-83.35% болсон.
- Мөн судалгаанд оролцогчдын 90% нь шинээр сонсголтой найзтай болсон.
- Сонсголгүйн соёлыг таниулсан контент бүтээж, нийтдээ сошиал медиагаар 1.8+ хандалт авч, 2000+ дагагчтай болсон.

ҮР ДҮН:

- Сонсголгүйн соёлыг олонд түгээх 5 бичлэг
- Хуруун үсэг (35 үсэг)
- Өдөр тутмын хэрэглээ болон сэтгэл хөдлөл илэрхийлэх үгсийг хэрхэн дохихыг заасан 7 контент
- Танхимын 3 удаагийн үйл ажиллагаа
- Inspiration цуврал постер 5
- Ахлах ангийн 200 хүүхдэд “Сонсголгүйн соёл”-ын тухай сургалт орсон.

Э. Бямбабаяр

"СОНОР" багийн талаар сэтгэгдэл, мэдрэмж, дүгнэлт

Энэ төслийн хугацаанд их юм ойлгож сурч мэдлээ. Хүүхдүүдийн төлөө маш том буян үйлдэж, манай төсөлд тусалсан бүх хүмүүст маш ихээр талархаад баршгүй нь.

Миний хувьд волейболын үйл ажиллагааг ахлан явуулсан. Анх битүүхэн дотроо санаа зовж, өөрийгөө дарж тоглох талаар бодож байсан ч тэд нэгнийгээ үнэхээр сайн ойлгож, маш сайн хамтарч тоглож байсан. Хамгийн гоё нь сонсголын бэрхшээлгүй хүүхдүүдтэйгээ ойлголцож байсан нь үнэхээр мундаг бөгөөд энэ хүүхдүүдийн мөрөөдлийг жоохон л дэмжээд өгөхөд мундаг тамирчид болох юм байна даа гэх бодлыг төрүүлсэн.

Үйл ажиллагаа дууссаны дараа би сургуулийнх нь тэмцээн дээр очиж дасгалжуулж өгсөн юм. **Тэгээд медалиа авчхаад "Таны ачаар л анх удаа медаль авлаа" гэж хэлснийг нь сонсоод би бүр маш их баярлаж билээ.**

Хэдий бидний хувьд төсөл хэмээх албаны нэртэй, тэмцээнд оролцож байгаа ч энэ хүүхдүүдтэй цагийг өнгөрөөх болон энэ хүүхдүүдэд шинэ найз, хүрээллийг бий болгож, бага ч болов жаргал бэлэглэсэн л бол СОНОР төслийн гол зорилго хангалттай биелсэн. Бид ямар нэгэн биет зүйл биш хүмүүст гэрэл гэгээ, жаргалыг бэлэглэсэн тийм төсөл хийсэн, хийсээр байгаа болохоор харамсах зүйл нэг ч алга даа.

Үнэндээ бид сонсголын бэрхшээл, дохионы хэл гэдэг сэдэв рүү орохоосоо асар ихээр эмээж байсан. Хүүхдүүдтэйгээ харилцаж чадах болов уу, ойлголцох болов уу, дараа нь төслийнхөө үр дүнг хэрхэн хэмжих билээ гээд маш олон асуудалд санаа зовж байсан. Гэхдээ хоорондоо ярилцсаны эцэст заавал гарт баригдаж, нүдэнд харагдах үр дүнд хүрэх шаардлагагүй, харин ядаж нэг хүүхдүүд сэтгэл зүрхэнд итгэл найдварын оч асааж, ядаж нэг хүүхдийн өдөрт инээд хөөр бэлэглэхийг зорихоор шийдсэн.

Энэ төсөл миний хувьд амьдралын минь хамгийн гэгээлэг үе байлаа. Хамгийн их зүйл сурсан, мэдсэн, хамгийн олон мэдрэмж зэрэг мэдэрсэн үе байлаа. Үгнээс гадна үйлдэл чухал гэдгийг би энэ удаа биеэрээ ойлголоо.

Бид төслөө дуусгаад 29-р сургууль дээр очиж багш нар болон хүүхдүүдтэйгээ уулзаж ярилцлага авсан юм. **Тэр үед Баяраа багш маань "Ийм мундаг хүүхдүүд байхад манай монголын ирээдүй гоё болно гэдэгт эргэлзэхгүй байна" гэж хэлсэн. Тэр үг л зүрх рүү орсон.** Улам ихийг хийж бүтээх урам зориг өгсөн.

Сонор багийн өнөөдрийг хүртэл ертөнцийг илүү сайн сайхан болгохын төлөө хийсэн жижиг атлаа үнэ цэнтэй төсөл энд төгсөж, бас ийнхүү эхэлж байна.

Ц. Цацрал

Нэг дэлхий дээр амьдардаг 2 өөр ертөнц байдаг юм билээ. Өнөөдөр миний мэдэх энэ дэлхий дээр ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ гэж тодорхойлогдсон хүмүүс өдөр болгон томоос том ханатай тулдаг гэдгийг би мэдэрсэн. Гэхдээ хэзээ ч байх ёсгүй хана.

Өвлийн эдэр хүйтэнд хэдэн андуудтайгаа автобусны араас гүйж, анх удаа сонсголгүй хүүхдүүдтэй харьцаж үзсэн өдөр саяхан мэт. Өглөөнөөс орой хүртэл ажиллахаад шөнө нь Сэлбэ голын эрэг дээр ахлах сургуулийн 4 хүүхэд 50ш СУ-гээр юу ч болоогүй юм шиг цаас наах гээд зогсож байсан дүр зураг ч саяхан мэт. Бид нар өөрсөд шигээ адилхан зүрхтэй хүүхдүүдийн төлөө тэнд зогсож байсан юм. Хэнээс ч хариу нэхэлгүйгээр, хэнээр ч гуйлгахгүйгээр.

Хамгийн гоё нь юу гээч, бусад хүмүүс ч гэсэн надаас "Миний нэрийг яаж дохих вэ?" гэж асуухад би ганцхан өөртөө нөлөөлөөд зогсохгүй, эргэн тойрны хүмүүсээ ямар үзэсгэлэнтэйгээр өөрчилснөө л нэг анзаарах шиг. **Юу гээч бид үнэхээр хийж байгаа төсөлдөө дурласан болохоор, хоёр ертөнцийн дундах гүүр нь болж чадсан болохоор, хүнийг хайрлаж, ойлгож чадсан болохоор яг одоо маш сэтгэл хангалуун байна.** СОНОР БАГИЙН ертөнцийн сайн сайхны төлөө үзэсгэлэнтэйгээр хийсэн бүхэн минь өнөөдрөөр төгсөж бас өнөөдрөөр эхэлж байна.

М. Энхжин

Б. Энх-Учрал

Төслийн хугацаанд ямар ч саад бэрхшээлийг даван туулж, юу ч болсон ард нь хамтдаа гарна гэх итгэл, сэтгэлээр дүүрэн энэхүү ажлаа бид эхэлж байж билээ. Тэр цагаас л аль хэдийн гэр бүл болсон мэт дотно дулаан байсаар ирсэн.

Сонор багийн үзэсгэлэнтэйгээр хийж бүтээсэн зүйлсийн ард бидний өдөр шөнөгүй сэтгэл зүрхээ зориулан хийсэн цогц зүйлс бүрдсэн. Хэдий үйл явц тийм ч амар байгаагүй ч хамгийн чухал зүйл нь бид нэг нэгнээ ойлгон, төсөлдөө чин сэтгэлээсээ л хандсан нь байсан юм. Одоо ингээд бодоход хэдий ядарч сульдах, шантрах, гомдох, уурлах үе зөндөө тохиолдсон ч энэ бүгд юу ч биш мэт л санагдаж байна.

Энэ төслийг хийснээрээ хорвоо ертөнцөд дахин шинээр мэндэлсэн мэт бидний амьдарч байгаа энэ орчлон ямар гэгээлэг, үзэсгэлэнтэй вэ гэдгийг бүх зүйлээрээ мэдэвлээ. Хийж бүтээснээ одоо ингээд бичиж суухдаа өөрийн эрхгүй л нулимс минь дусалж байна.

Том Инк бидний хувьд зүгээр нэг өрсөлдөөн биш бүх үнэнийг харуулж амьдралыг арай өөрөөр харах ухаан өгсөн гайхалтай оюуны бүтээн байгуулалт байлаа. Энэ бүх үзэсгэлэнтэйгээр хийсэн бүхнээ цааш нь үргэлжлүүлэн авч яван мөнхөд үнэ цэнийг нь бусдад түгээсээр байх болно. Бүгдэд нь баярлалаа.

Хүүхэд, залуучууд маань ихэвчлэн “том болоод ихийг бүтээнэ”, “ирээдүйд өөрчлөлт авчирна” гэж бодож, тэр өдрийг хүлээдэг. Гэвч бидний итгэдэг нэг зүйл бий — зөв цаг үе өөрөө ирдэггүй, харин зөв цаг үеийг өөрсдөө бүтээдэг.

Тиймээс манай сургууль болон миний хувьд “алдаж байж ононо” гэдэг зарчимд итгэдэг. Учир нь алдаа бол сул тал биш, харин суралцах, өсөж хөгжих хамгийн бодит үйл явц юм. Тэр ч утгаараа сурагчдаа ирээдүйг хүлээдэг хүн биш, өнөөдрөөс эхлэн өөрчлөлт бүтээгч байгаасай гэж хүсдэг.

Мэдээж энэ зам дээр алдаа, эргэлзээ, айдас олон гардаг. Учир нь манай сурагчид анх удаа өөрсдийн гараар төсөл санаачилж, хэрэгжүүлж, бодит асуудалтай нүүр тулж байна. Ийм үед тэдэнд ташуур болсон үг хэлэхээс илүүтэй, бүтэхгүйгээс бүтэх хүртэл нь хамт алхаж, итгэл өгч, дэмжиж ирсэн бүх сайн санаат хүмүүстээ чин сэтгэлийн талархал илэрхийлье.

“Амьдрал бол Төсөл” гэдэг шиг TOM INC бол зөвхөн төсөл хэрэгжүүлэх талбар биш — хүүхдүүдэд алдах эрх, суралцах орон зай, өөрийгөө сорих боломж олгож, амьдралд бэлтгэдэг туршлагын сургууль юм. Энд хүүхдүүд зөвхөн нэг төсөл биш, харин өөртөө итгэх итгэл, хариуцлага, нийгэмдээ эерэг нөлөө үзүүлэх чадварыг бүтээж сурдаг.

Ментор багш:
М. Хувьзаяа

Ментор сурагч
О. Хулан

Сонор багийн гал эрмэлзэл дүүрэн хүүхдүүдтэй хамтарч ажиллах нь миний хувьд нэр төрийн хэрэг байлаа. Судалгааны ажлаасаа өгсүүлээд л бүх сэтгэл зүрхээ зориулж, үнэхээр л тэр хүүхдүүдийн өдрийг гэрэлтүүлж, нүүрэнд нь инээмсэглэл тодруулахын тулд хичээнгүйлэн ажиллаж байгааг нь харах машид бахархмаар байсан.

Тэдний хамгийн том давуу тал яах аргагүй гишүүн бүр хийж байгаа зүйлдээ гүн гүнзгий дурласан нь байсан билээ. Үйлдэл бүрд нь сэтгэл шингэсэн тэдний минь ажил энэ нийгэмд нэгэн тод гэрлийг асааж чадсан гэж харж байна. Хувь хүний хувьд их зүйлийг сурч, сонсголгүйн соёлд автсан өдөр хоногууд өнгөрлөө.

Энэ төслийг бодит болоход хувь нэмэр оруулсан бүх хүмүүст чин сэтгэлийн талархал илэрхийлье.

ТАЛАРХАЛ

- Ментор О. Хулан
- Ментор багш М. Хувьзаяа
- Чиглүүлэгч багш Ж. Цогтбилэг
- Gate bar захирал Мөнхсайхан
- CU сүлжээ дэлгүүр
- 29 дүгээр сургууль
- Баярсүрэн багш
- Анхтуяа багш
- 404coffee&canvas
- Be coffee bar
- Wheecrafts
- Skystars хэвлэлийн газар
- Хэлмэрч Үүрийнтуяа
- Гадны ментор Наранзаяа
- ТАС-ийн багш Цолмон
- ТАС-ийн хамгаалагч Балсанжав

Нийт санхүүжилт:

1,087,500₮

Эзэлсэн байр:

5-р байр

Төслийн үйл явцаас:

ANTIBIOX

ТАЛАРХАЛ

- Шинжлэх Ухааны Академийн Биологийн хүрээлэнгийн Бичил биетний өсгөврийн лаборатори
- Гэр бүлийн радио FM 104.5, 84.5
- Томүжин Алтернатив Сургууль 1,500,000 санхүүжилт
- Томүжин Алтернатив сургуулийн багш АУ-ны магистр Ж. Тэмүүлэн
- Аялгууны аав О. Болдсайхан
- Индрагийн ээж З. Ганчимэг
- Нандиагийн дүү С. Ришаб
- "Охь Органик Mongolia"-ын захирал Р. Хишигсүрэн

Project “AntibiotiX”

ЧИГЛЭЛ, СЭДЭВ:

ТӨСЛИЙН ТОЙМ

AntibiotiX төслийн баг нь шар тос агуулсан, бактери, үрэвслийн эсрэг үйлдэлтэй инновацын тосон түрхлэг гаргах төслийг амжилттай гүйцэтгэлээ. Үүний хүрээнд дэлхий нийтийн тулгамдсан асуудлын нэг болох антибиотикийн тэсвэржилтийн асуудлыг манай баг сонгон авч, олон нийтэд антибиотикийн зохисгүй хэрэглээг таниулах, сэргийлэх, антибиотикийн тэсвэржилтийн талаар мэдээлэл түгээх, ухуулга контентыг бүтээлээ.

ҮНДЭСЛЭЛ:

Монголчууд эртнээс нааш “идээний дээж” хэмээн нэрийдэж шар тосыг хэрэглэж ирсэн олон баримтууд байдаг. Сүүлийн үеийн олон улсад хийгдсэн судалгаануудаас харахад шар тос нь бактерийн эсрэг үйлдэл үзүүлж буйг дурдсан байна. Мөн ДЭМБ-н судалгаагаар 2050 он гэхэд антибиотикийн тэсвэржилтээс үүдэн жил бүр 10 сая хүн амь насаа алдах урьдчилсан тооцоолол гарсан байна. Энэхүү нийгмийн эрүүл мэндийн тулгамдсан асуудлыг манай баг сонгон авч, бактерийн тэсвэржилттэй тэмцэх шинжлэх ухааны шийдлийг эрэлхийллээ.

ҮР НӨЛӨӨ:

AntibiotiX төсөл нь антибиотикийн зохисгүй хэрэглээг бууруулах, антибиотикийн тэсвэржилтийн эрсдэлийн талаарх олон нийтийн мэдлэгийг нэмэгдүүлэхэд хувь нэмэр оруулсан. Мөн энэхүү уламжлалт түүхий эдэд суурилсан инновацын бүтээгдэхүүнийг хөгжүүлснээр антибиотикийн хэрэглээг орлох боломжит шийдлийг бий болгож, нийгмийн эрүүл мэндийг дэмжих, цаашлаад хүмүүсийн тогтвортой бөгөөд хүртээмжтэй эрүүл мэндээ дэмжих боломжийг нэмэгдүүлэхэд эерэг нөлөө үзүүлнэ гэж бид харж байна.

ҮР ДҮН:

- Инновацын 5 прототип болох “Үндсэн”, “Саримстай”, “Чацарганатай”, “Багваахайтай”, “Лавандартай” түрхлэгийг сарлагийн шар тос, зөгийн лав, вазелинд суурилан гарган авсан.
- Харьцуулсан туршилтаар стандарт тос 14 хоногт, AntibiotiX түрхлэг 7 хоногт шарх эдгээж, эдгэрэлтийг 50% хурдасгасан.
- Мөн 133 болон Томүжин Алтернатив сургуулиудад антибиотикийн тэсвэржилттэй холбоотой сургалт зохион байгуулж, FM 104.5 радио болон сошиал медиагаар мэдээлэл түгээсэн. Төслийн үр дүнд бид зорилтоо 100%-д биелүүлсэн.

Б. Аялгуун

"AntibiotiX" багийн талаар сэтгэгдэл, мэдрэмж, дүгнэлт

Төсөл дууссан тэр мөчид надад маш том давааг давчихсан мэт санагдсан. Яг л удаан үргэлжилсэн дайнд ялсан хүн шиг мэдрэмж төрсөн. Анх эхлэхдээ ийм их зүйл сурч, өөрчлөгдөнө гэж бодоогүй. Зүгээр нэг төсөл мэт санагдаж байсан зүйл маань одоо миний амьдралын нэг хэсэг болсон.

Төслийн явцад хэцүү, бууж өгмөөр санагдсан үе олон байсан ч багийн ментор багш болон гишүүдээсээ урам авсаар энэ хүрчээ. Асуудал бүр намайг илүү тэвчээртэй болгож, яарч бус тайван хүлээцтэйгээр, зөв шийдвэр гаргах хэрэгтэйг хамгийн сайн ойлгосон.

Манай баг 9 сараас хойш хамт байж, цаг хугацаа өнгөрөх тусам нэгнээ илүү ойлгодог болж, заримдаа харцаараа хүртэл ойлголцдог болсон мэт санагддаг байлаа. Бидний хамгийн сайхан зүйл нь уур амьсгал байсан. Нэгнийхээ санааг үргэлж дэмжиж, хамтдаа юу ч үгүй хоосноос – бүтээгдэхүүн болох тосоо гаргаж авч чадсан. Энэ хугацаан дахь хамгийн үнэ цэнтэй зүйл нь багтайгаа хамт ажилласан туршлага байлаа.

Хэдийгээр бид тэмцээнд байр эзлээгүй ч хийсэн зүйлээрээ өөрсдийгөө ялагч гэж бодож байна. **Хэрэв энэ төслийг нэг үгээр тодорхойлбол "Амьдрал" гэж хэлнэ.** Учир нь надад зөвхөн мэдлэг биш, тэвчээр, итгэл, нөхөрлөлийн үнэ цэнийг ойлгуулсан юм.

Аливаа зүйлийн эхлэл үргэлж сониуч зан, эрч хүчээр дүүрэн байдаг бол төгсгөл нь ухаарал, бага зэргийн гуниг, асар их бахархлыг дагуулдаг ажээ. Сүүлийн хэдэн сарын турш миний өдөр тутмын амьдралын салшгүй нэг хэсэг болсон "AntibiotiX" төсөл маань амжилттай дуусжээ.

Төслийн замнал дардан байсангүй. Бидний өмнө тулгарсан хамгийн том даваа бол цагийн менежмент байлаа. Сургуулийн үндсэн хичээл, чухал шалгалтууд болон төслийн судалгааны ажил нэгэн зэрэг давхцахад заримдаа тэсвэр алдаж, маш их дарамтыг мэдрдэг байв. Багийн гишүүд бүгд туйлдан ядарсан үед "болих уу" гэсэн эргэлзээ, бууж өгмөөр санагдсан мөчүүд цөөнгүй тохиолдсон ч бидний нэгнээ гэсэн сэтгэл дутууг нөхөж, дундуурыг дүүргэдэг байлаа. Энэ чанар маань биднийг төслийн ард гаргасан хамгийн том хүч юм.

Энэхүү төслөөс нэг зүйл анхны оролдогоор бүтэхгүй байсан ч шантралгүй үргэлжлүүлэн оролдохын үнэ цэнийг би ойлгосон. Төслөө бүхэлд нь нэг үгээр тодорхойлбол "Өсөлт" гэж хэлнэ. Учир нь бид зөвхөн антибиотикийн эсрэг шар тосон түрхлэг гаргаад зогсохгүй, өөрсдийгөө даван туулж, нэг баг болон нэгдэж, хувь хүн талаасаа маш ихээр хөгжиж чадсан. Бидний хийсэн ажил цөөн ч гэсэн хүний хандлагыг өөрчилж чадсан гэдэгт би итгэлтэй байна.

С. Нандиа

Э. Анхаа

Аливаа зүйлийн төгсгөл гэдэг үнэндээ шинэ эхлэлийн үүд байдаг ажээ. Миний бие "AntibiotiX" төслийн нэгээхэн хэсэг болон ажилласан бөгөөд, миний хувьд энэ бүх хичээл зүтгэл маань цаашид ч үргэлжлэх болно.

Ачаалал, стресс ихтэй цаг мөчүүд байсан ч багийнхан болон багшийнхаа дэмээр энэ хүртэл ирж чадсандаа баяртай байна. Энэхүү төсөл намайг хувь хүн талаас минь асар их өөрчиллөө. Сүүлийн хоёр сарын хугацаанд би байж болох бүхий л амьдралын ухааныг, тэсвэр тэвчээрийг суралцав. Олон хүнтэй харилцаж, сайхан, муухай бүгдийг үзэж туулснаар хүнтэй хэрхэн харилцах тал дээр миний хандлага бүрэн өөрчлөгдсөн.

Эцэст нь хэлэхэд, төслийн аль ч хэсэгт, ямар ч хэцүү үед хамт байж, нэг гэр бүл шиг түшиг болсон багийнхандаа болон багшдаа үнэхээр их баярлалаа. Энэ туршлага миний амьдралын хамгийн тод, хамгийн үнэ цэнтэй хуудас байх болно. Би багийнхандаа болон багшдаа маш их хайртай шүү! **Бид ирээдүйд хүний амь насыг аєрəх тэрхүү агуу үйлсэд өөрсдийн хамгийн том алхмыг хийж чадсан гэж харж байна.**

Э. Индра

Энэхүү урт хугацааны төсөл бол надад олон шинэ зүйлсийг ойлгуулж, хувь хүний хувьд маш том өсөлт авчирсан хувийн мэдрэмж, эргэцүүллийн минь түүх байлаа.

Анх шар тостой антибактериал тосон түрхлэг хийхээр зориг шулуудахад аав, ээж хоёр маань шөнийн 3 цаг хүртэл өрөм шаргааж, төслийг маань чин сэтгэлээсээ дэмжсэн нь надад хамгийн том урам зориг, шантрахгүй байх сэдлийг өгсөн. Туршилтын явцад орцууд нэгдэхгүй уусахгүй, олон удаа бүтэлгүйтсэн ч бид багийнхантайгаа хамтдаа тууштай зүтгэсээр эцэст нь 100% органик тосоо гарган авч чадсан. Үүнээс би тууштай байдлын жинхэнэ үнэ цэнийг мэдэрсэн билээ.

Мөн судалгаагаар хүмүүсийн антибиотикийн буруу хэрэглээг олж мэдээд, радио болон сошиалаар сурталчилгаа хийж, нийгэмдээ бага ч гэсэн гэрэл асаасандаа баяртай байна. Төсөл маань дууссан ч эх дэлхий, элэг нэгтнүүдийнхээ эрүүл мэндийн төлөө хийсэн энэ зүтгэл минь зүрхэнд үүрд үнэ цэнтэйгээр үлдэх болно. Энэ бүхэн бодит болоход тусалсан бүх хүмүүстээ баярлалаа.

Антибиотикийн талаарх төслийг хийж дууссаны дараа надад нэг талаар маш гоё, нөгөө талаар бага зэрэг гунигтай санагдсан. Учир нь энэ төсөл бидэнд зөвхөн мэдлэг өгөөгүй, хамтдаа олон дурсамж бүтээх боломж болсон. Төслийн хамгийн стресстэй хэсэг нь цагтаа post, reel-үүдээ чанартай хийж дуусгах байсан. Зарим үед ядарч, бууж өгмөөр санагдсан ч багийнхан маань үргэлж дэмжиж, хамтдаа асуудлаа шийддэг байсан. Хамгийн сайхан дурсамж гэвэл контентуудаа хамтдаа хийж, хүмүүсээс эерэг хариу авах мөчүүд байсан.

Энэ төслөөс би антибиотикийн зөв хэрэглээ, тэсвэржилтийн хор уршгийн талаар илүү гүн мэдлэгтэй болсон. Мөн багаар ажиллах, цагийн менежмент, сошиал медиа контент бүтээх зэрэг шинэ ур чадварууд эзэмшсэн.

Энэ туршлага миний ирээдүйд эрүүл мэнд, биологийн чиглэлээр илүү сонирхолтой болоход нөлөөлсөн. Хэрэв өнгөрсөн үеийн өөртөө хэлэх боломж байсан бол "өөртөө итгэлтэй бай, чи энэ бүхнийг чадна" гэж хэлэх байсан. Энэ төсөл, стресс, хичээл зүтгэл үнэ цэнтэй байсан бөгөөд миний санаанд хамгийн тод үлдэх зүйл нь багийн уур амьсгал, хамтын ажиллагаа байх болно.

М. Хулан

Ментор багш:
АУ-ны магистр
(M.Sc) Ж. Тэмүүлэн

Анх Том Инк төсөл маань 2026 оны 1-р сард эхэлсэн ба энэ хичээлийн жилийн хувьд сурагчдын хийх төслийг, ирээдүйн сонгосон мэргэжлийнх нь суурь хичээлүүд болох "сонгоны хичээлтэй" нь холбож хэрэгжүүлсэн нь хамгийн оновчтой бөгөөд зөв зүйл болсон санагдаж байна. Учир нь 2,3 жилийн дараа сурагчид маань гадаадын топ их, дээд сургуулиуд руу өргөдлөө илгээхэд, сонгоны хичээлтэй холбоотойгоор хэрэгжүүлсэн TOM/INC төсөл нэгэн давуу тал болж өгч байгаа юм.

Миний бие "AntibiotiX", "AtmosHeal" гэсэн 2 төслийг чиглүүлж, менторлолоо. AntibiotiX төслийн хувьд TOM/INC-н бусад бүх төслүүдээс хамгийн шинэлэг, инновацлаг, урьд өмнө хийгдэж байгаагүй, давтагдаж байгаагүй, "органик" сайхан төсөл болсон. Сурагчид маань төслөө хэрэгжүүлж байх явцдаа найруулан бичих, бичиг үсгийн чадвар сайжирч, хариуцлагатай, нямбай болсон. Мөн хамгийн чухал нь биологи, анагаах ухааны тодорхой төсөөлөлтэй, мэдлэг, ур чадвартай болсонд багшийн зүгээс сэтгэл хангалуун, туйлын их баяртай байна.

AntibiotiX багийнхан маань өөрсдийн санааг бодит бүтээгдэхүүн болгон хөгжүүлж, олон удаагийн оролдлого, туршилтын үр дүнд тосон түрхлэгээ амжилттай гарган авсан. Анагаах ухаан болон уламжлалт монгол ахуйг хослуулан бүтээгдэхүүнээ хийсэн нь хамгийн бахархмаар зүйл байлаа.

Ментор сурагч:
Т. Батхишиг

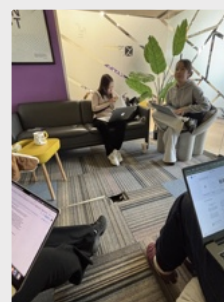
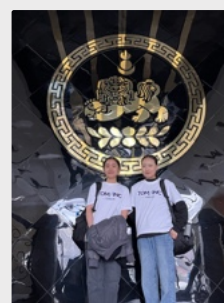
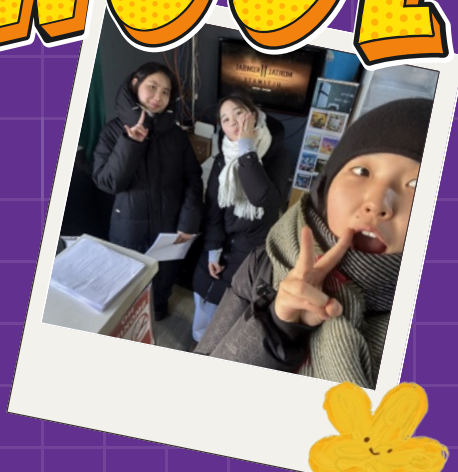
Нийт санхүүжилт:

6,330,000₮

Төслийн үйл явцаас:

LUMIMONGOL

Project “LumiMongol”

ЧИГЛЭЛ, СЭДЭВ:

ТӨСЛИЙН ТОЙМ

Баянзүрх дүүргийн 38, 39 дүгээр хорооны заагт байрлах гэрэлтүүлэггүй 200 метр явган хүний замын гэрэлтүүлгийн хангамжийг сайжруулах төслийг хэрэгжүүлж, 3 нарны хавтантай гэрэлтүүлэг, камержуулалт суурилуулан орчны аюулгүй байдлыг сайжрууллаа. Мөн замын шавартай хэсгийг засаж, ус зайлуулах нөхцөл бүрдүүлэн, сурагчид болон иргэдтэй хамтран ханын зураг, цэвэрлэгээний ажлыг зохион байгуулсан.

ҮНДЭСЛЭЛ:

Баянзүрх дүүргийн 39-р хороонд гудамж, явган хүний замын гэрэлтүүлэг хангалтгүй байгаа нь иргэдийн аюулгүй байдалд сөргөөр нөлөөлж байна. Ялангуяа 68-р сургуулийн орчмын гэрэлтүүлэггүй замаар өдөр бүр 1500 орчим сурагч зорчдог бөгөөд халтирч унах, гэмт хэрэгт өртөх зэрэг эрсдэл өндөр байна. Мөн барилгын хог хаягдал, орчны харагдах байдал муу байгаа нь аюулыг нэмэгдүүлж байгаа тул тус хорооны гэрэлтүүлгийн асуудлыг шийдэх нэн шаардлагатай байна.

ҮР НӨЛӨӨ:

- Иргэд болон сурагчдийн зорчих орчны гэрэлтүүлгийн хангамжийг нэмэгдүүлсэн
- Гэрэлтүүлгийн хэмжээг ихэсгэх талаар иргэдийг уриалсан цахим нийтлэлүүдийг хүргэсэн
- Гэрэлтүүлэгтэй газраар явахыг уриалж газрын зургыг иргэдэд хүргэсэн
- Иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлэн ханын бүтээл хийсэн
- Дахин засварлалт хийж, аюулгүй зорчих нөхцөлийг бий болгосон

ҮР ДҮН:

- Гудамжинд 3 ширхэг гэрлийн шон хийсэн
- Сурагч нартай хамтран ханын бүтээл гаргасан
- Цахим орчинд иргэдэд мэдээ мэдээлэл түгээсэн
- Аюулгүй, гэрэлтэй зорчих замын газрын зургийг хийсэн
- Камержуулалт хийсэн
- Орчны хог бохирдлыг цэвэрлэсэн
- 6000 гарын үсгийг цуглуулж БЗД засаг даргад өргөх бичиг барисан

3. Асура

"Lumi Mongol" багийн талаар сэтгэгдэл, мэдрэмж, дүгнэлт

Монголд тулгардаг нэгэн асуудлыг таньж мэдээд, 6,000 иргэний дуу хоолойг нэгтгэн өргөх бичиг хүртэл бариад, чадах эсэхдээ эргэлзээд сууж байсан сурагчдаас түм буман боломжийг бий болгочихсон, үр дүндээ хүрчихсэн зогсож буйдаа гүнээ талархаж байна аа.

Нэг баг байна гэдэг нь баг дотроо хариуцлагаараа өрсөлдөх бус аливаа асуудлыг өөрсдийн боломжоороо зохицуулж, нэг нэгнээ ойлгохын нэр юм байна гэдгийг энэ төслийн ачаар ухаарсан. Анхандаа баг сонголт дээрээ нэлээн эргэлзэж байсан ч яг үнэндээ бид төсөөлж байгаагаасаа илүү сайн баг болоод, дотно найзууд болоод, бүр дахиад төсөл эхлүүлэх гээд итгэл дүүрэн урагшилж байна.

Шантрах зүйл гарсан ч багаараа хамтарч чадвал аливаа бэрхшээлийг даван туулж болдог юм байна гэдгийг бид энэ хугацаанд үйлдлээрээ харуулж чадлаа. Төсөлдөө чин сэтгэлээ зориулсны хүчинд сэтгэл цадсан мэдрэмжийг харамгүй аваад, бүр баярын нулимс унагаад амжсан.

Энэ бүхний эцэст тэр олон зүйлийг хийснээрээ авсан мэдрэмжээ үгээр илэрхийлээд барамгүй нь. **Тэр гудамд тодоос тод асах гэрэлтүүлэг дэргэдүүр нь өнгөрөх иргэдийн инээж буй дүр зураглалтай хамтаар илүү тод асах болно гэдэгт итгэлтэй байна.**

"Том Инк" эхэлснээс хойших 5 сар нүд ирмэхийн зуур өнгөрч, надад **"АМЬДРАЛ"** хэмээх хатуу үнэний зах зухаас амсууллаа. 16-хан настай 4 охин дээд албан тушаалтнуудын ч хийж зүрхэлдэггүй гэрлийн шон, камержуулах ажлыг зориглон барьж авсан төдийгүй маш амжилттай хэрэгжүүлчихсэн байгаа маань бидний хамгийн том бахархал байсан. Шүүгчид "Байдаг л төсөл" гэж ёжилж байсан ч бид өнөөдөр 1500 гаруй иргэний айдсыг үргээж, 6000 хүний дуу хоолойг Засаг даргад хүргэхдээ сууж байна.

Санхүүжилт хайн хөөгдөхдөө хөөгдөж, загнуулахдаа загнуулж явсаар бүр өөрсдөөсөө мөнгө гарган зорилгынхоо төлөө зүтгэсэн. Учир нь ханын зураг зурж өгсөн тэр бяцхан хүүхдүүдийн итгэл тээсэн харцыг хараад цаг алдахыг хүсээгүй юм. Ямар ч үед бие биеэ буруутгалгүй, үл ойлголцол бүрд орой нь уучлаарай гээд жирийтэл бичдэг багийнхан маань энэ хүртэл ирэхэд ихээхэн түшиг тулгуур боллоо. Төслийн хариу яаж ч гарсан бид аль хэдийнээ өөрсдөдөө ялагч болсон. Хэдий энэ төсөл дуусаж байгаа ч LUMIMONGOL миний амьдралын салшгүй нэг хэсэг болж үлджээ.

LIVE LAUGH LOVE LUMIMONGOL, WE DID IT!

Я. Янжинлхам

М. Дэлгэрмаа

Том Инк эхэлснээс хойш ямар ч юм болж байсан бүр үнэхээр сүйрэх дээрээ тулчихсан байсан ч гэсэн болгоё бүтээе гэсэн сэтгэлээр хичээсээр байвал тэр зүйл чинь заавал бүтдэг гэдгийг үнэхээр сайн ойлгосон. Амьдралдаа хэзээ ч шөнийн 1 цаг хүртэл дааран байж шонгийн мод зөөн, хог түүж, ханан дээр зураг зураад зогсож байна гэж бодсонгүй.

Энэ бүх туршлага, боломжийг нээж өгсөн ТАС-ын багш нартаа баярлалаа. Нийгмийн сайн сайхны төлөө чадлаараа хичээсэн 10, 11-р ангийнхандаа хандаж хэлэхэд ямар байр эзлэхээс үл хамааран та нар бүгд **N°1 шүү! LET'S GO, CLASS OF 2027 & 2028!**

Б.Мөнхцэцрал

Энэ бүхэн судалгаагаар эхэлсэн. 68-р сургуулийн сурагчдаас судалгаа авахад “Тэр гудамжинд би хааяа дээрэмдүүлдэг, ганцаараа алхах үнэхээр аймар” гэсэн хэд хэдэн хариулт ирсэн. Энэ нь надад үнэхээр эмзэг тусч, хүүхдүүд гэрээсээ сургууль руугаа явахдаа аюулгүй, айдасгүй явах ёстой байтал ийм хүнд нөхцөлд өдөр бүр явдаг гэдгийг бодоход л муухай байсан.

Орчинд нь очин, олон зүйлийг үзэж бүхэл бүтэн судалгааны ажил өөрсдөө хийгээд, олон зүйл сураад авчихсан тайландаа орох гээд зогсох Мөнхцэцрал туйлын их баяртай байж. **Судалгааны тайлангаа тавьчихаад тэмцээн дуусчихсан юм шиг л баярлаж байсан ч яг үнэндээ бүх юм тэр үед л эхэлсэн юм байна лээ.**

Эцэст нь өнгөрсөн 5 сарын турш маш их хүч хөдөлмөр гаргаж олон саад бэрхшээлтэй тулгарсан хэдий ч бууж өгөлгүй үргэлж шийдэл хайж хичээсний үр дүнгээ үзчихээд байж байгаадаа үнэхээр их баяртай агаад багийнхнаараа бахархаж байна. Энэ бүхнийг зохион байгуулж энэ их зүйлсэд сургаж байгаа ТОМҮЖИН-д талархал илэрхийлье.

Хүүхэд, залуучууд маань ихэвчлэн **“Том болоод ихийг бүтээнэ”, “ирээдүйд өөрчлөлт авчирна”** гэж бодож, тэр өдрийг хүлээдэг. Гэвч бидний итгэдэг нэг зүйл бий өв цаг үе өөрөө ирдэггүй, харин зөв цаг үеийг өөрсдөө бүтээдэг.

Тиймээс манай сургууль болон миний хувьд **“алдаж байж ононо”** гэдэг зарчимд итгэдэг. Учир нь алдаа бол сул тал биш, харин суралцах, өсөж хөгжих хамгийн бодит үйл явц юм. Тэр ч утгаараа сурагчдаа ирээдүйг хүлээдэг хүн биш, өнөөдрөөс эхлэн өөрчлөлт бүтээгч байгаасай гэж хүсдэг.

Мэдээж энэ зам дээр алдаа, эргэлзээ, айдас олон гардаг. Учир нь манай сурагчид анх удаа өөрсдийн гараар төсөл санаачилж, хэрэгжүүлж, бодит асуудалтай нүүр тулж байна. Ийм үед тэдэнд ташуур болсон үг хэлэхээс илүүтэй, бүтэхгүйгээс бүтэх хүртэл нь хамт алхаж, итгэл өгч, дэмжиж ирсэн бүх сайн санаат хүмүүстээ чин сэтгэлийн талархал илэрхийлье.

Ментор багш
М. Хувьзаяа

ТАЛАРХАЛ

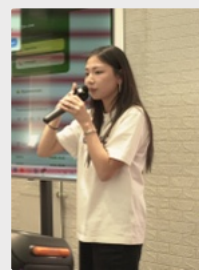
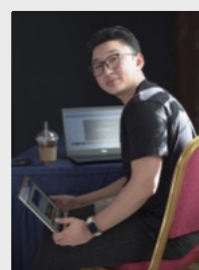
- Ментор сурагч- Цолмон
- Ментор сурагч- Одонтунгалаг
- БЗД-ийн 16-р хороон зохион байгуулагч Энхзул
- БЗД-ийн Цагдаагийн ерөнхий газрын гурав дугаар хэлтсийн цагдаагийн ажилтан
- Контент бүтээгч - Zalhuu sarmis
- Контент бүтээгч - lumi chicken
- Контент бүтээгч - Nemo.mongolia
- Контент бүтээгч - Tsenkher nud
- Нийслэлийн Ерөнхий боловсролын 68-р сургуулийн сурагчдын зөвлөлийн сурагчид
- Хишиг ерөнхий боловсролын дунд сургууль
- Хэро металл ххк
- Хангай ххк
- Гэрэлтүүлэг суурилуулахад гүн туслалцаа үзүүлсэн 2 ах, 1 эгч
- Авто тээврийн үндэсний төвийн манаач ах
- Нийслэлийн Ерөнхий Боловсролын 84-р сургууль
- Нийслэлийн Ерөнхий Боловсролын 44-р сургууль
- Нийслэлийн Ерөнхий Боловсролын 53-р сургууль
- БЗД-ийн 39-р хороон зохион байгуулагч Баярмаа
- Авто тээврийн үндэсний төвийн ахлах инженер Ганбаатар
- Стандарт холдинг компанийн барилгын менежер Тунгалаг
- Стандарт холдинг барилгын компанийн барилгын ахлах менежер
- Ментор судлаач багш - Одончимэг
- Нийслэлийн Ерөнхий боловсролын 68-р сургуулийн сэтгэл зүйч
- Нийслэлийн Ерөнхий боловсролын 68-р сургуулийн дунд ангийн нийгмийн ажилтан
- Нийслэлийн Ерөнхий боловсролын 68-р сургуулийн ахлах ангийн нийгмийн ажилтан
- Нийслэлийн Ерөнхий боловсролын 68-р сургуулийн сурагчдын зөвлөлийн удирдах гишүүн Энхнасан
- Томүжин алтернатив сургууль
- Ментор багш - Хувьзаяа
- Ментор багш - Цолмон
- Ментор сурагч - Мөнх-Од

Нийт санхүүжилт:

1,500,000₮

Төслийн үйл явцаас:

Project “PawCare”

ЧИГЛЭЛ, СЭДЭВ:

ТӨСЛИЙН ТОЙМ

Энэхүү төслийн хүрээнд мал эмнэлгийн үйлчилгээг олон нийтэд танилцуулах, байршил, цагийн хуваарь болон бодит үнэлгээг нэгтгэсэн ухаалаг платформыг ашиглалтад орууллаа. Манай систем нь мэдээллийн тодорхойгүй байдлыг арилгаж, амьтдад яаралтай тусламжийг цаг алдалгүй, найдвартай авах боломжийг бүрдүүлсэн юм. Ингэснээр эмнэлгийн үйлчилгээний стандартыг ил тод болгож, амьтанд ээлтэй соёлыг бэхжүүлэх суурийг тавьж чадлаа.

ҮНДЭСЛЭЛ:

Улаанбаатар хотын амьтан тэжээгчдийн 44.6% нь мэдээллийн дутмаг байдлаас болж яаралтай тусламж авч чаддаггүй бөгөөд 77.2% нь нэгдсэн систем шаардлагатай гэж үзжээ. PawCare төсөл нь эмнэлгийн байршил, үнэ тариф, бодит үнэлгээг нэгтгэсэн дижитал платформоор дамжуулан баталгаагүй мэдээллээс үүсэх эрсдэлийг арилгаж, үйлчилгээний стандартыг сайжруулах зорилготой.

ҮР НӨЛӨӨ:

PawCare төсөл хэрэгжсэнээр тэжээвэр амьтантай хүмүүс найдвартай мэдээлэлд түргэн шуурхай хүрч, яаралтай үед зөв тусламж цаг алдалгүй авах боломж нэмэгдэнэ. Мөн цаашлаад мал эмнэлгийн үйлчилгээ илүү ил тод, хүртээмжтэй болсноор амьтдын эрүүл мэндийн эрсдэл буурахын зэрэгцээ хариуцлагатай асаргаа, амьтанд ээлтэй соёл нийгэмд илүү төлөвших боломжийг бүрдүүлж чадна гэж бид харж байна.

ҮР ДҮН:

- 11 мал эмнэлгийн байршил, үйлчилгээ, эмч нарын мэдээллийг оруулсан
- 26 мэргэшсэн эмчийн мэдээллийг шууд харах боломжтой
- Амьтдын арчилгаатай холбоотой түгээмэл асуултуудад хариулсан 14 нийтлэлийг байршуулсан

Ментор багш
Д. Соронзонболд

"PAWCARE" БАГИЙН ТАЛААР СЭТГЭГДЭЛ, МЭДРЭМЖ, ДҮГНЭЛТ

Хүүхдүүд ээ, өнөө үед хүмүүс гэрийн тэжээвэр амьтнаа зүгээр нэг мал биш, яг л гэр бүлийнхээ гишүүн шиг хайрлаж, халамжилдаг болсон шүү дээ. Гэтэл яг хэрэгцээ гарахаар амьтны эмнэлгүүдийн мэдээлэл нь энд тэнд салангид, үйлчилгээ авах гэхээр хүртээмж муутай байдгийг та хэд маань олж харсан нь маш соргог байлаа. Ингээд л "pawcare.mn" платформын санаагаа олоод, зогсохгүй Улаанбаатар хотын зөндөө олон мал эмнэлгүүдээр явж судалгаа хийн, амьдралд ойрхон бодит шийдэл гаргахаар зүтгэсэн чинь үнэхээр бахархмаар байна.

Төслөө хөгжүүлэх явцад зөвхөн код бичихээс гадна хэрэглэгчдэд юу хэрэгтэй вэ, системийн бүтэц ямар байх уу, UI/UX буюу харагдац, мэдээллээ яаж цэгцлэх вэ гээд зөндөө шинэ зүйл сурч авлаа. Асуудал гарах бүрд багаараа тойрч сууж байгаад ярилцаж шийддэг байсан чинь хамгийн үнэ цэнтэй шүү. Заримдаа ажил гацах, төлөвлөснөөр болохгүй хэцүү үеүд байсан ч бууж өгөлгүй өнөөдрийг хүртэл хөгжүүлсээр байгааг чинь хараад тууштай байдалд чинь баярлаж суулаа.

1-р сараас эхэлсэн "PawCare" төсөл маань анх надад сургуулийн энгийн нэг ажил мэт санагдсан ч өдгөө миний хувьд хамгийн үнэ цэнтэй аялал болж өндөрлөлөө. Амьтан нь өвдөөд хаашаа хандахаа мэдэхгүй сандардаг өрхүүдэд бодитоор туслах зорилго маань биднийг энэ хүртэл хурцалж, урагш хөтөлсөн. Дизайн болон мэдээлэл цуглуулах шатанд санал зөрөлдөж байсан ч бид өөрийнхөөрөө зүтгэлгүй, нэгнийгээ сонсож сурсан юм.

Ажил эхлэхэд код болохгүй байх, мэдээлэл алга болох зэрэг асуудлууд ар араасаа гарч, цаг ч тулаад стресс туйлдаа хүрсэн мөчүүд тоймгүй олон байсан. Гэвч багийн гишүүд нэгнийгээ татаж урагшлуулсаар, "hard work" гэдэг нь зөвхөн удаан суух биш, шантралгүй үргэлжлүүлэх урлаг болохыг яс махандаа тултал ойлголоо.

Вэбсайт маань анх удаа бүрэн ажиллахад дэлгэц рүүгээ хараад баярлаж байсан мөч хамгийн гоё дурсамж болон үлдсэн. **Энэхүү аялал надад асуудлыг ганцаараа үүрэх биш, бусадтай харилцаж, тусламж хүсэх нь сул тал биш гэдгийг зааж өгсөн хамгийн том сургамж боллоо.**

М. Номужин

М. Анир

Яаж дуусгана даа гэх айдастай эхэлсэн дөрвөн сарын аялал маань нүд ирмэхийн зуур өнгөрч, хувь хүний тэсвэр хатуужлын маш том хичээл боллоо. Гэвч pre-pitch-ийн дараа багш нараас "Төсөл чинь хэрэггүй" гэх хатуу үгийг сонсоод их хямарсан ч шар хөдлөн санаагаа улам чанартай болгон, хамтдаа хичээж ажилласаар төсөөлөөгүй санхүүжилтээ ч авч чадсан юм.

Хэрэгжүүлэлтийн шатанд кодын гацалт, байгууллагуудын хүйтэн харилцаа, 70 гаруй эмнэлгийн таг чиг хариу зэрэг сорилтууд олонтоо угтсан. Эднээс бидний хамгийн том алдаа маань санхүүжилт авчхаад тайвширч, төслөө орхигдуулсан явдал байв. **Нурахын даваан дээр ухаан орж, нойргүй хонож зүтгэсний хүчинд ард нь гарч, цаг хугацааны үнэ цэнийг яс махандаа тултал ойлголоо.**

Өнөөдөр энэ бүхний ард гараад зогсож байхад сэтгэл үнэхээр амгалан байна. Тэмцээнд байр эзлэх эсэх нь одоо тийм ч чухал биш. Надад амьдралын хамгийн үнэ цэнтэй сургамж болох тэсвэр хатуужил, тууштай байдал, багаар ажиллахын утга учрыг ойлгуулж, хэзээ ч мартагдахааргүй арвин туршлагатай үлдээсэнд энэ төсөлд маш их баярлаж байна. **Бид чадлаа!**

А. Мишээл

Нэг сарын өмнө бид санаанаас цаашгүй хүүхдүүд байсан бол "rawcare" төслийн ард бодит асуудлыг шийдэж үзсэн баг болон үлджээ.

Хичээлийн хажуугаар орой бүр суун ажиллаж, нэгнээ татаж босгосоор үүнийг бодитоор бүтээж чадлаа. **Энэ төсөл зүгээр нэг тэмцээний төлөө биш, бидний сэтгэлээсээ хийсэн зүйл байсан тул бид дотроо аль хэдийн ялчихсан.**

Магадгүй манай вэбсайт дэлхийг тэр чигт нь өөрчлөхгүй байх. Гэхдээ ядаж нэг хүн яаралтай үед хэрэгтэй эмнэлгээ олоход тусалж магадгүй. Ядаж нэг алга болсон амьтан эзэндээ амьд мэнд хурдан очиход нөлөөлж магадгүй. Тэр л хангалттай мэт санагдаж байна.

Бидний хувьд энэ бол төгсгөл биш байх. Харин "бид үнэхээр оролдож чаддаг юм байна" гэдгийг ойлгосон эхлэл болсон. Өнөөдөр би өөрөөрөө, болон багаараа үнэхээр их бахархаж байна. Энэ их зүйлийг ойлгуулж өгсөн Томүжиндаа баярлалаа.

1-р сарын 27-нд эхэлсэн "Том Инк" төслийн аялал миний хувьд амьдралд хэзээ ч мартагдахааргүй, сэтгэл хөдлөлийн галзуу хулгана байлаа. Rawcare багийнхантайгаа нэг зорилгын төлөө гар нийлэн зүтгэж, нэг замаар алхсаар эхэндээ бүх зүйл саадгүй бүтэмжтэй байсан. Гэвч pre-pitch-ийн үеэр шүүгчдийн "Хоосон зүйлээс асуудал зохиолоо" гэх хатуу үг зүрхэнд сум шиг тусаж, гэр рүүгээ уйлан харьж байсан минь анхны том уналт байж.

Гэхдээ бид алдаанаасаа суралцаж, алхам алхмаар урагшилсаар 15 сая төгрөгийн санхүүжилт авчхаад баярласандаа орилоод гүйж байсан үе саяхан мэт сэтгэлд тод үлджээ. Үүний дараа төсвөө батлуулах шатанд Собо багштай үл ойлголцон, төслөө орхимоор санагдтал шантарсан ч багийнхан минь намайг ганцаар нь орхиогүй. Номүжин маань вэбсайтын код дээр хэдэн ч удаа алдсан шантралгүй зүтгэсэн нь надад хамгийн том эрч хүчийг өгсөн юм.

Төсөл гэдэг зөвхөн ажил биш, хамтдаа унаж, хамтдаа босохын нэр аж. Хэрвээ надад ийм гоё сэтгэлтэй, тууштай баг байгаагүй бол би өнөөдөр энэ амжилтын ард зогсож байхгүй байсан биз ээ. Хэцүү үед минь хань болж, хамтдаа зүтгэсэн багийнхан минь миний хамгийн том баялаг юм. Баярлалаа, Rawcare үргэлжилсээр байна.

3. Хүслэн

ТАЛАРХАЛ

Томүжин Алтернатив сургууль 1'500'000 санхүүжилт

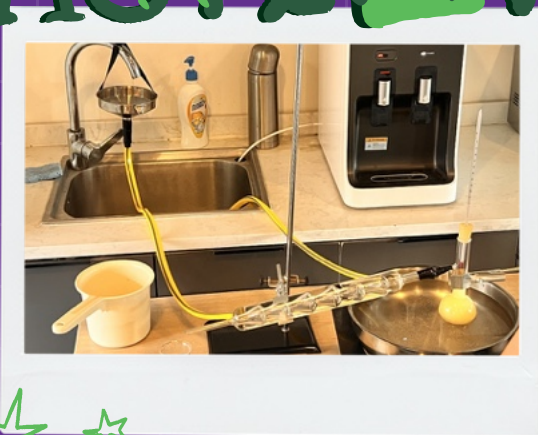
Нийт санхүүжилт:

999,853₮

Төслийн үйл явцаас:

WASTE2WARMTH

Project "Waste2Warmth"

ЧИГЛЭЛ, СЭДЭВ:

ТӨСЛИЙН ТОЙМ

Бид энэхүү төслөөр зоогийн газруудын өдөр тутамдаа нийтлэг хаядаг төмс, лууван, манжин, сонгино, өргөст хэмх зэрэг хаягдлыг исгэх болон нэрэх аргаар биоэтанол болгон боловсруулж, дулаан гарган авч чадсан. Манай баг Баянзүрх дүүргийн 15 хоолны газраас цуглуулсан 78.1 кг ногооны хаягдлыг ашиглан исгэлт, нэрэлтийн аргаар биоэтанол үйлдвэрлэсэн. Одоогоор 500 мл биоэтанол гаргаж аваад байгаа ба цэвэр шаталттай зуухаа бий болгосон. Дахин нэрэлтийн шат үргэлжлэн явагдаж байгаа бөгөөд цаашдаа гарган авсан биоэтанолынхоо үр ашгийг тэлж, зорилтот бүлэгтээ хүргэхээр төлөвлөж байна.

ҮНДЭСЛЭЛ:

Монголын бүхий л айл өрхүүд төмс, лууван, манжин, байцаа, сонгино зэрэг хүнсний ногоонуудыг өдөр тутамдаа ашиглаж, хальсыг нь "хог" хэмээн хаядаг билээ. Гэвч эдгээр ногооны хальс, үлдэгдэл, муудсан гэж тодорхойлогддог зүйлүүд нь зүгээр нэг хаягдал биш, харин ирээдүйн эрчим хүчний эх үүсвэр байж ч болдог. Монгол Улсад жилд 260.9 мянган тонн хүнсний хаягдал гардаг ч үүний дөнгөж 7.4% буюу 19.3 мянган тонн нь л дахин ашиглагддаг нь туйлын харамсалтай тоо юм. Энэхүү хэрэгцээгүйгээр хаягддаг ногооны хаягдлыг эрчим хүч болгон хувиргах зорилгоор бид уг төслөө хэрэгжүүлсэн.

ҮР НӨЛӨӨ:

- Өдөрт хаягдах ногооны хаягдлын хэмжээг 14.6%-р бууруулсан
- Өдөрт ялгарах CO₂-ын 75.5 кг-аар бууруулсан
- Баянзүрх дүүргийн 15 хоолны газрууд болон 80 орчим хүмүүст хэрхэн боловсруулах аргыг сурталчлан таниулсан.

ҮР ДҮН:

- 78.1 кг ногооны хаягдал цуглуулж, түүнийгээ исгэн, 75.8л орчим шингэн гарган авсан.
- Ногооны хаягдлаас 40%-ын концентрацитай 7.2л биоэтанол гарган авсан.
- Гаргасан биоэтанол амжилттай дулаан ялгаруулж чадсан.
- Аюулгүй байдлыг хангасан, цэвэр шаталттай зуухыг бий болгосон.
- Хүнсний хаягдлаас биоэтанол гарган авах систем боловсруулсан.

"WASTE2WARMTH" БАГИЙН ТАЛААР СЭТГЭГДЭЛ, МЭДРЭМЖ, ДҮГНЭЛТ

Ментор багш
П. Лхагваурэн

11-р ангийн, нэг хаусын, хичээлийн идэвхтэй 3 сурагч маань том эрмэлзэлтэйгээр, эрчтэйхэн эхэлсэн нь 5 сарын өмнө билээ. Эхэндээ нарны зайн тухай сэдвээр судалгаагаа эхэлсэн боловч дараа нь биоэтанол болгон өөрчилсөн юм. Био этанол гаргах үйл явц маань ч адармаатай, төвөгтэй, хэцүү байсан даа.

Энэ бүхний эцэст, хичнээн цөхрөвч бууж өгдөггүй, хичнээн зөрсөн эцэст нь эвлэдэг, хичнээн бүдэрсэн ч ямартай бусдад үзүүлэх юмтай дуусгаж чадсан та нартаа баяр хүргэе.

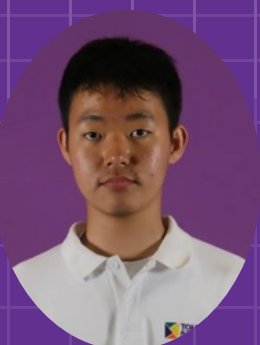
Төсөл хийх явцдаа ялалт, хожлоос илүү зүйл олон байдгийг ухаарсан бол, шинжлэх ухаан гэдэг номон дээр бичигдсэн шиг амархан байдаггүйгойлгосон бол тэр нь та нарын олз юм шүү.

Ногооны хаягдлаас биоэтанол гарган авах төсөл маань уналт, босолтоор дүүрэн байлаа. Анхны нарны хавтангийн санаа маань тайлангийн үеэр нурж хүнд цохилт авсан ч бид ногооны хаягдлыг дахин боловсруулах шинэ санаагаар санхүүжилтээ авч чадсан. Барс, Нарантуул захад хаягдал бага байсан тул бид 15 зоогийн газраас 78 кг ногооны үлдэгдэл цуглуулж, сургуулийн дулааны өрөөнд исгэсэн юм.

Манай баг ердөө 3 гишүүнтэй, бусад маань академийн хичээлтэй байсан тул ихэнх ачаалал, стресс надад ирж, заримдаа бүгдийг орхимоор санагддаг байв. Ойр дотныхны "хэрэггүй юм" гэх шүүмж урам хугалсан ч энэ аялал надад тэвчээр, асуудал шийдвэрлэх арга барилыг сургасан үнэлж баршгүй туршлага боллоо.

Г. Төгс-эрдэнэ

Г. Төгс-эрдэнэ

Хоёр сарын төслийн танилцуулга маань уржигдар тайлагнаж өндөрлөлөө. Анх урам зориг дүүрэн эхэлсэн ч судалгааны дараа жинхэнэ уналтад орсон. Бидний сэдэв Монголд хэрэгжих боломжгүй гэх хүнд сорилттой тулгарч, бусад багууд хэрэгжүүлэлтдээ ороход манай баг оройн 9 цаг хүртэл суун хурал хийж, нэг санаанд хүрч чадахгүй зөрчилдөж байсан үе хамгийн хэцүү байв.

Гэвч тэвчээр заан туршилт, төлөвлөгөөгөө шинээр эхлүүлсэн. Жинхэнэ баг гэдэг зүгээр нэг үүрэг хуваарилалт биш, харин харилцан итгэлцэл, нэгнээ тулах хамтын хүч гэдгийг ухаарлаа. Алдаа бол бүтэлгүйтэл биш, сайжрах хаалга байв.

Дарамт нэмэгдэж, бусдаас хоцрох вий гэх айдас байгаа ч энэ хүртэл ирж чадсандаа баяртай байна. Шантрал бол түр зуурын мэдрэмж, харин зорилго бол илүү том үнэ цэнэ юм. Энэхүү аялал надад шантрахгүй байх нь ялалтын эхлэл, хамтдаа байх нь жинхэнэ хүч гэдгийг сийлж өглөө.

Б. Эрдэнэтуяа

Адал явдал, маргаан, сорилтоор дүүрэн өдрүүдийг туулсаар өнөөдрийг үзлээ. Бид 15 зоогийн газраас 78.1 кг ногооны хаягдал цуглуулж, бууж өгөлгүй зүтгэсний эцэст биоэтанолоо амжилттай гарган авч чадсан. Туршилтын явцад амилаза болон исгэгч катализаторын хэмжээг интернетээс бэлэн хуулалгүй, менторын зөвлөснөөр өөрсдийн орчин нөхцөлдөө тохируулан нэг бүрчлэн хэмжсэн нь бүх хөдөлмөрөө талаар болгохоос аварсан хамгийн зөв алхам байв.

2-р сараас эхлэн 7 хоногийн 4 өдөр тууштай сууж, дундаас нь сэдвээ солих аймшигт уур амьсгалыг туулсан ч бид бие биедээ үзэл бодлоо тулгахаа болин, нэгэн цул болж ажиллаж сурсан. Дүнжингарав зах болон сургуулийн ойролцоох хоолны газруудын эзэд биднийг найрсаг хүлээж авсан нь цаашид энэхүү технологийг үйлдвэрлэлийн түвшинд томруулах итгэл найдварыг өглөө. **Энэхүү аялал надад тогтвортой эрчим хүчний үнэ цэнэ болон тэвчээртэй, бодлоготой байхын ач тусыг яс маханд минь ухааруулсан үнэлж баршгүй туршлага боллоо.**

Анхнаасаа яг бүрэн бүрэлдэхүүнээрээ Бөхөн хаусын андууд маань байсан болохоор цаанаасаа гоё ойр дотно мэдрэмж төрдөг байсан. Үнэхээр л хичээнгүй хүүхдүүд болохоор хамт байхад бахархууштай байсан шүү. Та нартаа ирээдүйн тэмцээн уралдаанд нь амжилт хүсье.

Ментор сурагч
Б. Эмүжин

ТАЛАРХАЛ

- Төслийн ментор П. Лхагвасүрэн
- БЗД-ийн 13-р хорооллын 15 зоогийн газар болох Аянчин зоог
- Монгол Хятад Солонгос зоог
- Жинхэнэ Ази Европ Монгол хоол
- Танил зоог
- 4 Эрдэнэ зоог
- Asian & European cuisine
- MON BEEF цайны газар
- Бэхт зоог
- JIBBAB korean restaurant
- Уулс ресторан
- Ким Баб Чон Гүг korean food
- Намар зоог
- Kebab хоолны газар
- Монгол хуушуур
- Жин бууз
- Гэрийн хуушуур нартаа талархаж байна.
- Усан хөргүүрээ зээлдүүлсэн ШУТИС-ийн хамт олон.

TOM/INC

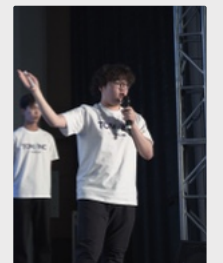
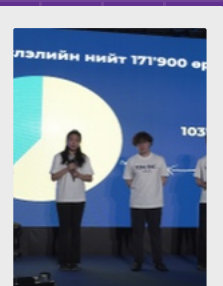
Нийт санхүүжилт:

1,917,500₮

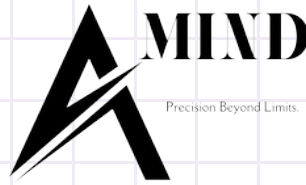
Төслийн үйл явцаас:

DELTA MIND

Project "Delta Mind"

ЧИГЛЭЛ, СЭДЭВ:

ТӨСЛИЙН ТОЙМ

Энэхүү төсөл нь гэр хорооллын айл өрхийн дулааны хэрэглээг бууруулж, илүү үр ашигтай болгох замаар агаарын бохирдлыг багасгах зорилготой бөгөөд үүний хүрээнд нарны эрчим хүчээр ажиллах агаар халаагуур (solar air heater) төхөөрөмжийг боловсруулж, зорилтот өрхүүдэд суурилуулсан. Уг төхөөрөмж нь нарны цацрагийг дулаан болгон хувиргаж, халаасан агаарыг дотоод орчинд дамжуулах зарчмаар ажиллаж, байшингийн температурыг нэмэгдүүлдэг билээ. Ингэснээр өрхийн түлш болон халаалтын хэрэглээ буурч, агаар дахь PM2.5 тоосонцрын агууламж буурахад эерэг нөлөө үзүүлэх юм.

ҮНДЭСЛЭЛ:

Улаанбаатар хотын агаарын бохирдол өвлийн улиралд өндөр түвшинд хүрч буйн гол шалтгаан нь гэр хорооллын айл өрхүүдийн хатуу түлшний хэрэглээ юм. Манай судалгаанд хамрагдсан өрхүүдийн дийлэнх нь нүүрсээр халаалт хийдэг бөгөөд тэдгээрийн дулааны нөхцөл тогтворгүй, дулаан их хэмжээгээр алдагддаг онцлогтой. Иймээс өрхийн дулааны хэрэглээг оновчтой болгож, түлшний хэрэглээг багасгах, сэргээгдэх эрчим хүчний шийдэл нэвтрүүлэх шаардлагатай байна.

ҮР НӨЛӨӨ:

- Өрхийн түлшний хэрэглээ 52%-р багассан.
- Өдрийн цагаар дулаан тав тухтай орчин бүрдэнэ.
- Өрхийн санхүүгийн зардал хэмнэгдэнэ.
- Агаарын бохирдлыг бууруулахад бодит хувь нэмэр оруулна.

ҮР ДҮН:

- Өрхийн дулааны зардлыг 50%-р бууруулсан.
- Өдрийн цагаар дотоод орчны температурыг 5-7°C-ээр нэмэгдүүлсэн.

"DELTA MIND" БАГИЙН ТАЛААР СЭТГЭГДЭЛ, МЭДРЭМЖ, ДҮГНЭЛТ

Ментор багш
Ө. Оюу-эрдэнэ

Та биднийг огт мэдэхгүй, танихгүй хэн нэгний төлөө бид юу хийж чадах вэ? Үүний хариултын нэгийг Томүжин инкубатор - 2026 төслийн "DeltaMind" багийнхан бодит ажлаараа харуулсан гэхэд болно. Тэд Улаанбаатар хотын агаарын бохирдол, нүүрсхүчлийн хийг бууруулах зорилгоор 3.5 сарын турш судалгаа хийж, "Нарны халаагуур" бүтээсэн.

Олон сарын турш судалгаа хийж, алдаа оноо, бэрхшээл бүрийг тууштай даван туулж, үнэтэй туршлага хуримтлуулсан хүүхдүүдээрээ маш их бахархаж байна. **Та нарын минь энэхүү зүтгэл зүгээр нэг бүтээл биш, айл өрхийн амьдралд бодитой дулаан бэлэглэсэн, энх цагийн баатруудын гайхамшигт үйлс байлаа.**

Ж. Үүрийнцолмон, Т. Мөнх-Очир, Б. Тэнүүн, О. Цэгцгүн - багийн гишүүдээ хайртай шүү!

1-р сарын 29-нөөс 5-р сарын 8-ныг хүртэлх 99 өдөр "DeltaMind" багийн ахлагч байхын утга учрыг надад яс маханд минь тултал ойлгууллаа. Өвлийн -31 градусын хүйтэнд гараа хөлдөөн байж 53 өрхөөс цуглуулсан судалгаа маань танилцуулга дээр хамгийн доод оноог авч, питчний өдөр тоо засаж алдсанаар санхүүжилтгүй хоцроход уйлмаар байв. Спринтийн үеэр Тэнүүн бид хоёр л зүтгэж, бусад маань юу хийхээ мэдэхгүй гацсан нь хэн яг юу хийхийг анхнаасаа тодорхойлоогүйн алдаа байлаа. Чадахгүйг нь зэмлэхийн оронд эрт зааж өгөх байснаа хожим ухаарсан.

Амралт авч, даатгаж үлдээсэн төхөөрөмж маань зарагдаж тэнгэр бүрхэх шиг болсон ч Оюу-Эрдэнэ багшийн тусламжтайгаар нүүрэлдэн ойлголцож, "Tsolmon Grand Solongo" компанитай холбогдон дахин зүтгэсэн. Хаягдал лаазаар хийсэн нарны агаар халаагуураа 4-р сарын 19-нд зорилтот өрхдөө багаараа гар бие оролцон суурилуулж, өдгөө амжилттай ажиллаж байна. **Багийн ажил гэдэг ердөө харилцаа холбоо, нэгэндээ зааж сургах л байж.** Энэхүү мартагдашгүй аялалыг хамт туулсан багийнхандаа болон Томүжин Алтернатив сургуульдаа гүнээ талархъя.

Ж. Үүрийнцолмон

Дөрвөн сарын "Том Инк" аялал маань өндөрлөхөд баярлах, гуниглах зэрэгцэж байна. Сонгоны агуулгад баригдалгүй хурал хийж, Монголд байхгүй шийдлийг хямдаар олсон ч энгийн зүйл дээр алдаж санхүүжилтгүй хоцрохдоо асар их гутарсан. Асуудалтай эрт нүүр тулах ёстойг ухаарч, "Subedei Metall Print", "Tsolmon Grand Solongo" компаниудаас тусламж авснаар бид өөрсдөө хөдөлж эхэлсэн юм.

Хаягдал лааз, модоор хийсэн, гэр доторх хүйтэн агаарыг халааж буцаах "нарны агаар халаагуур"-аа суурилуулах айл олох хамгийн хэцүү байв. Ханаа цоолуулахгүй гээд хөөж туух, загнах хүмүүстэй таарсан ч тууштай тайлбарлаж, эцэст нь суурилуулан үр дүнгээ хэмжих мөч маш гоё байлаа.

Ялахаас илүүтэй гар бие оролцож, хүнд хүчир ажлын ард гарч, нийгмийн үнэн төрхтэй нүүр тулсан минь хамгийн үнэтэй туршлага байв. Намайг зовоон барин хөгжүүлсэн "TOM INC", чамд хайртай шүү.

Б. Тэнүүн

Т. Мөнх-Очир

3-р сарын 2-нд эхэлсэн "Том Инк" аялал сорилт, өөрчлөлтөөр дүүрэн үнэ цэнтэй туршлага байлаа. Лаборатори байгуулах анхны сэдвээ бусад багт алдсан ч бид урам хугаралгүй, гэр хорооллын айлуудад зориулсан "solar air heater" буюу нарны агаар халаагуур төслийг санаачилсан. Миний төрсөн өдрөөр таарсан 53 айлын судалгааны өдөр багийн маань хамгийн дотно, гоё үе байв.

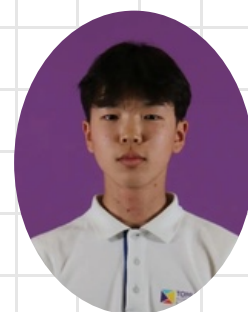
Тайлангийн дараа санхүүжилт авч чадаагүй нь багийн харилцааг хүндрүүлсэн ч бид бууж өгөөгүй. Цаг төлөвлөлтийн ачаалалд туйлдсан ч Үүрийнцолмонгийн аавын тусламжтайгаар өөрсдөө төсөв босгон, төхөөрөмжөө угсарч, 2 айлд амжилттай суурилуулсан юм. **Тууштай байвал боломж заавал олддогийг энэ мөч надад баталлаа.**

Энэ аялал Улаанбаатарын агаарын бохирдлыг зөвхөн ярих биш, бодитоор шийдэхийн төлөө оролдох хэрэгтэйг ухааруулсан, багтайгаа хамт өсөж хөгжсөн мартагдашгүй сургамж боллоо. Цаашид үүнээс ч илүүг хийж бүтээнэ гэдэгтээ итгэлтэй байна.

Анх "Том Инк"-ийг зүгээр л нэг сургуулийн даалгавар гэж бодож байсан ч энэ аялал надад төлөвлөх, хамтрах, шантрахгүй байхын утга учрыг ойлгууллаа. Манай нарны агаар халаагуур нь цахилгаан ашиглалгүй агаар халаадаг, байгальд ээлтэй шийдэл бөгөөд онол бодит байдал дээр зөрдгийг, алдаанаасаа суралцах нь хамгийн чухал гэдгийг туршилтын явцад ухаарсан.

Багийн гишүүд чадахгүй зүйлээ нуулгүй шууд хэлж байж л буруу ойлголцол, маргаанаас сэргийлдэг юм байна. Санхүүжилт авч чадалгүй гурван гишүүн маань шантрах үед Оюу багштай ярилцаж урам авсан бөгөөд багтаа бууж өгөөгүй ганц хүн нь би байлаа. **Эндээс өөдрөг хандлага, эерэг энерги бусдад хүртэл хүч өгдгийг мэдэрсэн.**

Үүрийнцолмон эгчийн урилгаар энэ багт орсон сонголт маань туйлын зөв байж. Нарны халаагуураас гадна хариуцлага, тэвчээр, хамтын ажиллагааны үнэ цэнийг зааж өгсөн энэ төсөл миний мартагдашгүй, үнэ цэнтэй туршлага боллоо.

О. Цэгцгүн

- **"Tsolmon Grand Solongo" ХХК (Захирал И. Жарантай):** 1,500,000 төгрөгийн мөнгөн санхүүжилтээр хангасан, төслийн гүйцэтгэлд шаардлагатай ажиллах хүч, материалаар дэмжиж, суурилуулалтын ажлыг гардан гүйцэтгэсэн.
- **"Julie Pub":** Тогтвортой хөгжлийн хүрээнд хогийн сав байршуулж, лааз цуглуулах үйл ажиллагааг дэмжин ажилласан.
- **Оюу-Эрдэнэ (Ментор):** Төслийн стратеги, ерөнхий чиглүүлэг болон мэргэжлийн арга зүйн зөвлөгөөг өгч ажилласан.
- **"Томүжин Алтернатив Сургууль":** Төслийн үйл ажиллагааны төлөвлөлт, зохион байгуулалтын бүх шатанд чиглүүлэг болон дэмжлэг үзүүлсэн.

ТАЛАРХАЛ

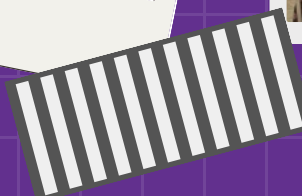
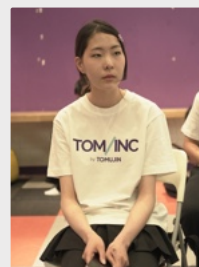
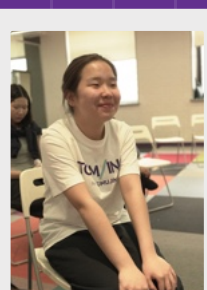
Нийт санхүүжилт:

6,928,100₮

Төслийн үйл явцаас:

ZEBRA

Project "Zebra"

ЧИГЛЭЛ, СЭДЭВ:

ТӨСЛИЙН ТОЙМ

Баянзүрх дүүргийн 28-р хороо, Хужирбулангийн авто зам болон 120-р сургуулийн орчимд хийсэн үзлэгээр сургуулийн бүсийн тэмдэглэгээ стандарт хангахгүй, явган хүний гарц шаардлагатай нь тогтоогдсон. Үүний дагуу стандарт бус тэмдгийг шинэчилж, нэмж 4 ширхэг шинэ тэмдэг байршуулсан ба зайлшгүй шаардлагатай Хужирбулангийн авто замд гарц болон хурд сааруулагч хийх ажлыг эхлүүлж, сургуулийн орчны аюулгүй байдлыг сайжруулах зорилгоор төслөө хэрэгжүүлэв.

ҮНДЭСЛЭЛ:

Хужирбулангийн шинэ эцсийн өгсөх замд явган хүний гарц болон холбогдох тэмдэг, тэмдэглэгээ огт байхгүйгээс сургуулийн насны хүүхдүүд асран хамгаалагчийн хяналтгүйгээр зам хөндлөн гарч, ноцтой эрсдэлд өртөж байна. Тухайн зам уруудах чиглэлдээ тээврийн хэрэгслийн хурд ихэсдэг онцлогтой тул осол гарах магадлал өндөр бөгөөд сүүлийн 4 сарын хугацаанд 120-р сургуулийн сурагч зам тээврийн ноцтой осолд орж амь насаа алдсан тохиолдол бүртгэгдсэн. Мэргэжлийн байгууллагын үзлэгээр уг байршилд яаралтай явган хүний гарц байгуулах шаардлагатай гэж дүгнэсэн.

Мөн 120-р сургуулийн орчмын сургуулийн бүсийн эхлэх, төгсөх тэмдэглэгээ стандарт хангахгүй, 4 эхлэх тэмдэг байршсан боловч төгсөх тэмдэг дутуу, байршил болон чиглэл нь ойлгомжгүй байсан нь жолооч нарт буруу ойлголт өгч, хурд бууруулах шаардлагыг үл ойшоох, хамгаалалтын бүсийн хил хязгаар тодорхой бус болох зэрэг сөрөг нөлөө үзүүлж, хүүхдийн аюулгүй байдалд бодит аюул учруулж байна.

ҮР НӨЛӨӨ:

- Стандартын бус тэмдэглэгээг буулгаж, сургуулийн бүс эхлэх 2 ширхэг, төгсөх 2 ширхэг стандарт тэмдэг байршуулж шинэчилснээр сургуулийн бүсийн хил тодорхой болж, жолоочийн анхаарал нэмэгдсэн.
- Хурд бууруулах нөхцөл бүрдэж, БЗД-ийн 28-р хорооны оршин суугчид, ялангуяа хүүхдүүд аюулгүй зорчих боломж бүрдсэн.
- Шинээр тавигдах зам дээр хөдөлгөөний зохион байгуулалт сайжирч, орчны аюулгүй байдал нэмэгдэх болно гэж бид харж байна.

ҮР ДҮН:

- Хужирбулангийн шинэ эцэс өгсөх замд байрлах 11-р цэргийн анги гэх замын наана цаана байрлах 2 автобусны буудлын голын авто замд үзлэг хийж, гарц, гарцны тэмдэгтийг байршуулах зөвшөөрөл авсан.
- Нийслэлийн ерөнхий боловсролын 120-р сургуулийн орчимд байрлах стандарт бус 3 тэмдгийг авч, стандартын дагуу хэмжилт хийлгэн 4 ширхэг шинэ тэмдгийг суурьлуулсан.
- Баянзүрх дүүргийн засаг даргын орлогч Даваадоржийн Даваасамбуур цаашдын гарц болон хурд сааруулагч байршуулах ажлын төсөвт санхүүжилтийг бүрэн хариуцаж ажиллах болсон.

Ментор багш
Ц. Дэлгэрмаа

"ZEBRA" БАГИЙН ТАЛААР СЭТГЭГДЭЛ, МЭДРЭМЖ, ДҮГНЭЛТ

Манай баг төслөөрөө БЗД 28 хороонд байрлах 120 дугаар сургуулийн бүсэд 5.25.5.26 "Сургууль орчмын бүс эхлэл", "Сургууль орчмын бүс төгсгөл" нийт 4 ширхэг замын тэмдэг байршуулсан. Ингэснээр 120 дугаар сургуулийн сурагчид замаар аюулгүй зорчих боломж нэмэгдэж буй юм. Төслийн багийн сурагчид маань аливаа асуудалд маш цэгцтэй хандаж шийдвэрлэхийн төлөө зорьдог. Төслөөс гадна олон дурсамжийг хамтдаа бүтээсэн. Хужирбулангийн эцэс рүү автобусанд сууж, Хорооны даргатай уулзаж, БЗД цагдаа болон Нийслэлийн зам хөгжлийн газарт очиж төслийн санаагаа хуваалцсан. Бидний хандсан албан байгууллага бүр дэмжиж ажилласанд маш их талархаж байна.

Асуудал тулах бүрт ухрахгүй улам хичээж байсан төслийн сурагчдаараа бахархаж байна. Хамтран ажиллахад сайхан байлаа.

10-р ангийн энэ төсөл ялахаас илүүтэй багаар ажиллахыг сургасан томоохон талбар байв. Нойргүй хонон гүрийж, Энхмэндтэйгээ хамтран шилдэг РРТ-ийг бүтээсэн ч төсөв хариуцсан хоёр маань ажлынхаа утга учрыг мэдрэлгүй хойшлуулснаар эцсийн мөчид стресстэж, хувь хүний хариуцлага ямар чухал болохыг харуулсан.

Бид БЗД-ийн ЗДТГ-ын орлогч дарга Даваасамбуутай уулзаж, гарцын нөхцөл байдлыг шалгуулсан ч "Венийн конвенц" гэх хоцрогдсон стандарт, Монголын нэгнийгээ дардаг муухай зангаас болж флуоресцент хүрээг 5-аас 10 см болгох гол санаа маань гацсан. Шүүгчид хүүхдийн аюулгүй байдлын төслөөс илүү амархан замыг сонгосон багуудад санхүүжилт өгсөн нь шударга бус санагдлаа. Солонгос шиг бүтээлч байж чаддаггүй юм гэхэд, Ромын эзэнт гүрний МЭ 26 оны товгор гарцын санааг ч 2026 онд хуулж чадахгүй гацаж буй өмнөх үеийнхний хангалтгүй ажлыг манай Gen Z-ийнхэн л өөрчлөх хэрэгтэй.

Энэхүү системтэй тулсан тулаан намайг улам хурцаллаа. **Тэмцээний байр надад сонин биш, би заавал Монголд жишиг гарцыг бүтээж, өөрчлөлтийг авчрах болно.**

М. Намуун

Г. Анхмаа

120-р сургуулийн орчмын замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг сайжруулах энэхүү дөрвөн сарын төсөл миний амьдралын хамгийн том сорилт, хамгийн үнэ цэнтэй сургамж байлаа. Хамгийн хэцүү хэсэг нь Тээврийн цагдаагийн алба болон Нийслэлийн Зам тээврийн асуудал хариуцсан газруудаар явж, дуусашгүй бичиг баримт, зөвшөөрлийн араас хөөцөлдөх байв. Алхам бүрд тулгарах саад бэрхшээл намайг туйлдуулж байсан ч бодит өөрчлөлтөд асар их тэвчээр, тууштай байдал хэрэгтэйг яс махандаа ухаарсан.

Багаараа ажиллах явцад стрессээс үүдэлтэй маргаан, үл ойлголцол гарч байсан ч нэгнээ дэмжин, уучлалцаж сурсан маань биднийг улам ч ойртууллаа.

Бидний зүтгэлийн үр дүнд сургуулийн орчимд замын тэмдэг, хурд сааруулагч бодитоор суурилагдахыг харах тэр мөчид бүх ядаргаа тайлагдаж, хязгааргүй бахархал төрсөн. Энэ төсөл надад олны өмнө биеэ зөв авч явах итгэл суулгаж, тууштай байвал сурагчид ч нийгэмд эерэг өөрчлөлт авчирч чаддагийг баталсан амьдралын минь мартагдашгүй хичээл байлаа.

М. Энхмэнд

Үнэнээ хэлэхэд, би төслийн "Т" ч үгүй байсан бөгөөд "төсөл" гэхээр л асар их онол шаардсан хүнд зүйл шиг санагддаг байв. Гэвч 10-р ангидаа ямар ч бэлтгэлгүйгээр "ТОМ/INC" төслийн тэмцээнд орсон минь ирээдүйн том эхлэл, **"Just do it"** гэх зоригийг надад өглөө.

Бид судалгааны стандартад суралцаж, цагийн менежментийн сорилтыг туулсан. Төслийн явцад inlaid pavement markings технологи Монголд хэрэгжих боломжгүйг хожим ухаарсан нь **зөвхөн интернетээс биш, мэргэжлийн хүмүүстэй шууд уулзах ёстойг ойлгуулсан чухал сургамж байв**. Танилцуулгын дараа 3 долоо хоног идэвхгүй болж цаг алдсан ч цагдаа, хороо, сургуультай идэвхтэй уулзаж, тэмдэгтийг стандартын дагуу хийснээр санхүүжилтийг 100% авч чадсан.

Улсын байгууллагатай харилцах, хүн хөлсөлж ажиллуулах зэрэг практик чадварыг эзэмшсэн минь цаашидын амьдралын үнэлж баршгүй туршлага боллоо. Энэхүү ачаалал, мэдрэмжийг өгсөн Томүжин сургуульдаа баярлалаа. Дараа жил заавал илүүг бүтээнэ!

"ТОМ/INC" төсөл надад юм бүхэн хугацаатай, хариуцлагатай бөгөөд хүн өөрөө хичээхгүй бол хэн ч өмнөөс чинь зүтгэхгүйг ойлгууллаа. Багийн дөрвөн гишүүнээс Энхмэнд бид хоёр л тунаж үлдэн, бусад нь дундаас нь орхиод явсан нь сэтгэл зүйн болон ажлын асар хүнд ачааг бидэнд үлдээсэн. Гэвч шантралгүй спринтээ цагтаа дуусгах мөчид өөрийнхөө тууштай зангаар хязгааргүй бахархсан юм.

Төслийн хажуугаар хоцорсон хичээлүүдээ нөхөх гэж хөөцөлдөх нь нэгийг дуусгахад гурав нэмэгдэх мэт туйлдаж байв. Заримдаа бүгдийг орхиод алга болмоор байсан ч өөртөө шүүгч байж, deadline-аас айсандаа ч хамаагүй босоод суудаг байлаа.

Түүнчлэн албаны уулзалтууд дээр нас бага гээд яриа ч сонсохгүй үл хүндэтгэсэн хүмүүстэй таарч урам хугарсан ч, хүн шиг сонсож дэмжсэн хүмүүсээс ирээдүйд ямар удирдагч болох хэрэгтэйгээ ухаарсан. Хүн болгон сүүл хүртэл хамт явдаггүй ч, үлдэж буй Энхмэнд бид хоёрын хувьд энэ төсөл зүгээр нэг ажил биш, тэсэж үлдэх хамгийн том тест байлаа.

Б. Мишээл

ТАЛАРХАЛ

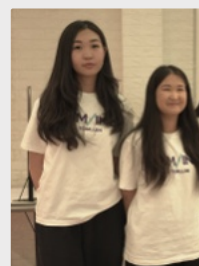
- БЗД-н Засаг даргын тамгын газрын орлогч дарга Д. Даваасамбуу 100% санхүүжүүлнэ (гарц болон хурд сааруулагч)
- ДАБО МБД ХХК (замын тэмдэг, тэмдэглэгээ хариуцсан компани) сургууль орчмын тэмдэглэгээг 100% санхүүжүүлсэн
- Улаанбаатар зам засвар арчлалтын газар /УЗ3АГ/-ын тэмдэг тэмдэглэгээ хариуцсан дарга Жанчивбат Сургууль орчмын бүсийн тэмдэгт суурилуулсан ажилчдын цалинг 100% санхүүжүүлсэн
- Томүжин Алтернатив Сургууль Тээвэр, утасны зардал, урсгал зардал 500,000 санхүүжилт өгсөн.

Youthies
Education project

Нийт санхүүжилт:

1,000,000₮

Төслийн үйл явцаас:

Youthies

Project "Youthies"

ЧИГЛЭЛ, СЭДЭВ:

ТӨСЛИЙН ТОЙМ

Энэхүү төсөл нь тогтвортой хөгжлийн 4-р зорилго болох чанартай боловсролыг дэмжих, 10-р зорилго болох тэгш бус байдлыг бууруулах зорилготой хэрэгжсэн. Төслийн хүрээнд Налайх дүүрэгт байрлах Нийслэлийн Ерөнхий Боловсролын 119-р сургуулийн 2 давхрын эмэгтэй ариун цэврийн өрөөг тохижуулж сайжруулах ажлыг амжилттай гүйцэтгээд байна.

ҮНДЭСЛЭЛ:

Нийслэлийн ерөнхий боловсролын 119 дүгээр сургуульд хийсэн түүврийн судалгаанд 428 сурагч хамрагдсанаас ариун цэврийн өрөөний эрүүл ахуй, тохижилт хангалтгүй гэж үзсэн сурагчдын тоо 97 орчим байсан. Түүнчлэн 808 сурагчдаас ариун цэврийн өрөөний талаарх дэлгэрэнгүй мэдээлэл цуглуулах асуумж авахад 400 орчим сурагч ариун цэврийн өрөөний бохир байдал, үнэр болон нойлын суултуургүйгээс үүдэж хүндрэл учирдаг гэсэн нь тус сургуулийн ариун цэврийн өрөөг шинэчлэх шаардлагатайг харуулж байна.

ҮР НӨЛӨӨ:

- Ариун цэврийн өрөөний тодорхой хэсгийг шинэчилснээр халдварт өвчний эрсдэл буурч, сурагчдын эрүүл мэндийг хамгаалах нөхцөл бүрдсэн.
- Сургуулийн орчин илүү цэвэр, тохилог болсноор сурагчдын сургалтын үйл ажиллагаа хэвийн явагдах таатай нөхцөл бүрдсэн.

ҮР ДҮН:

- Халдварт өвчин тархах эрсдэл багасаж, сурагчдын эрүүл мэндийг хамгаалахад нөлөө үзүүлсэн.
- Нэг ариун цэврийн өрөөнд 2 шинэ тосгуур болон 4 шинэ суултуур байршуулсан бөгөөд анхан шатны хэрэгцээгээ хангахад таатай орчныг бүрдүүлсэн.
- Нэг ариун цэврийн өрөөг бүрэн зассанаар сурагч, багш нарын сургалтын таатай орчин бүрдсэн.

Ментор багш
М. Хувьзаяа

“Youthies” багийн талаар сэтгэгдэл, мэдрэмж, дүгнэлт

Хүүхэд, залуучууд маань ихэвчлэн “том болоод ихийг бүтээнэ”, “ирээдүйд өөрчлөлт авчирна” гэж бодож, тэр өдрийг хүлээдэг. Гэвч бидний итгэдэг нэг зүйл бий — зөв цаг үе өөрөө ирдэггүй, харин зөв цаг үеийг өөрсдөө бүтээдэг.

Тиймээс манай сургууль болон миний хувьд “алдаж байж ононо” гэдэг зарчимд итгэдэг. Учир нь алдаа бол сул тал биш, харин суралцах, өсөж хөгжих хамгийн бодит үйл явц юм. Тэр ч утгаараа сурагчдаа ирээдүйг хүлээдэг хүн биш, өнөөдрөөс эхлэн өөрчлөлт бүтээгч байгаасай гэж хүсдэг.

Мэдээж энэ зам дээр алдаа, эргэлзээ, айдас олон гардаг. Учир нь манай сурагчид анх удаа өөрсдийн гараар төсөл санаачилж, хэрэгжүүлж, бодит асуудалтай нүүр тулж байна. Ийм үед тэдэнд ташуур болсон үг хэлэхээс илүүтэй, бүтэхгүйгээс бүтэх хүртэл нь хамт алхаж, итгэл өгч, дэмжиж ирсэн бүх сайн санаат хүмүүстээ чин сэтгэлийн талархал илэрхийлье.

“Амьдрал бол төсөл” гэдэг шиг TOM INC бол зөвхөн төсөл хэрэгжүүлэх талбар биш — хүүхдүүдэд алдах эрх, суралцах орон зай, өөрийгөө сорих боломж олгож, амьдралд бэлтгэдэг туршилагын сургууль юм. Энд хүүхдүүд зөвхөн нэг төсөл биш, харин өөртөө итгэх итгэл, хариуцлага, нийгэмдээ эерэг нөлөө үзүүлэх чадварыг бүтээж сурдаг.

Том Инк төсөл миний хувьд хамгийн том сорилт, хамгийн их өсөлтийн үе байлаа. Бид “чанартай боловсролыг дэмжих, тэгш бус байдлыг бууруулах” зорилгын хүрээнд сурагчдын эрүүл мэнд, суралцах орчинд шууд нөлөөлдөг ариун цэврийн өрөөний нөхцөлийг өөрчлөхөөр зорьсон юм.

Төслийн ахлагч бөгөөд санхүүчийн хувиар Налайх дүүргийн 119-р сургууль дээр суултуур, халхавчны үнийн судалгааг нягт нямбай хийсэн ч багш нараас “үндэслэл хангалтгүй” гэх хатуу шүүмж сонссон. Сэтгэлээр уналгүй, ердөө нэг өдрийн дотор 808 сурагчийг хамруулсан дэлгэрэнгүй судалгаа авч чадсан маань багийн зохион байгуулалт, тууштай байдлын илэрхийлэл байв.

Эцсийн шатны тайзан дээр маш их сандарсан ч, санхүүжилт авах багийг зарлах мөчид “Youthies” хэмээн дуудахыг сонсоод итгэж чадахгүй орилж билээ. **Энэ мөч шөнө орой хүртэлх хөдөлмөр маань талаар болоогүйг баталж, айдастайгаа нүүр тулан, шүүмжийг өсөлт гэж харах ухаарлыг надад үлдээлээ.**

Б. Манд-уухай

Б. Маргад

Судалгааны зөвлөгөө авсны дараа урам зориг орж, Налайхын 119-р сургуулийн ариун цэврийн өрөөг шинэчлэхээр шуударсан. Гэвч төслийн төлөвлөгөө явуулах өдөр цаг тулчихсан байхад багийнхан маань юмаа хийхгүй нүүрээ будаж, утсаа үзэж суусан нь миний уур хилэнг асаасан юм. Ахлагчийн үүргийг ганцаараа үүрч, стресстсэндээ тэсрэлт хийн орилж, бүхнээ хаяад гэртээ харьж билээ. Тэр орой **“Төсөл дээр хэзээ ч сайн найзуудтайгаа баг болж болохгүй”** гэдгийг яс махандаа ухаарсан.

Маргааш нь бид нэгнийхээ өнцгийг сонсон, уучлалт гуйж ойлголцсоноор багийн уур амьсгал эрс дээрдсэн юм. Pre-pitch дээр багш нарын зөвлөснөөр ганцхан өдрийн дотор 808 сурагчаас судалгаа авч, үндэслэлээ жин тан болгож чадлаа.

Эцэст нь 1 сая төгрөгийн санхүүжилт авахад бүхнийг чадах урам зориг орж, хамгийн сайхан үе минь ирсэн билээ.

А. Баясангуй

"TOM/INC" бол зүгээр нэг хичээлийн даалгавар биш, хүний хариуцлага, дотоод мөн чанарыг ил гаргадаг амьдралын бодит "туршилт" байлаа. Ганцаараа даалгавар хийхээс тэс өөр ажлын орчныг мэдэрч, хамтын зүтгэлийн үнэ цэнийг ойлгосон ч хүмүүсийн зан чанар надад хамгийн том сэтгэгдэл үлдээв.

Нүүрэн дээрээ эелдэг ч ар хударгаар муулж, алдаагаа үл зөвшөөрөх хүмүүстэй ажиллах нь урам хугалж, сэтгэлзүйн хувьд яцаргасан. Энэ сорилт надад дараа жил багийн гишүүдээ маш сайн бодож, итгэлтэй, шударга хүмүүсийг сонгох ёстойг яс маханд минь тултал ухаарууллаа. Мөн дуртай сэдэвтээ тууштай байх, их мөнгөнөөс илүү бага төсвөөр ухаалаг, бүтээлч шийдэл олох нь хамгийн үнэ цэнтэй болохыг харлаа.

Энэ аялал надад хүмүүсийг таних, өөрийгөө ойлгох хатуу боловч хамгийн шилдэг хичээл боллоо. Дараа жил дахин сонгох боломж олдвол би илүү туршлагатай, илүү ухаалгаар хандах болно.

Том инк-ийн эхлэл цэгээс санхүүжилтээ гардан авах хүртэлх хугацаа надад өөрийгөө болон багаар ажиллах чадвараа шинээр нээх томоохон туршлага боллоо. Манай баг Налайх дүүргийн 119-р сургуулийн ариун цэврийн ерөөний тохьжилтыг сайжруулах замаар ТХЗ 4 (Чанартай боловсрол) болон ТХЗ 10 (Тэгш бус байдлыг бууруулах) зорилтуудыг хэрэгжүүлэхийг зорьсон юм.

Асуудал руу гүнзгийрэх тусам ариун цэврийн байгууламж, суурь нөхцөлүүд нь сурагчдын сэтгэлзүй, суралцах идэвхэд хэрхэн шууд нөлөөлдгийг ойлгосон. Албан ёсны танилцуулгын өмнө багш нарын зөвлөснөөр сурагчдаас дэлгэрэнгүй судалгаа авч, үндэслэлээ чамбайруулсны эцэст 1 сая төгрөгийн санхүүжилт авч чадсандаа баяртай байна.

Төсөл надад хичээл зүтгэл гэдэг нь зөвхөн хүсэл бус, тууштай байдал гэдгийг ухааруулсан. Шантрах үед урагш татсан багийнхандаа талархъя. Энэхүү үнэлж баршгүй туршлага намайг бодит харилцаа, асуудал шийдвэрлэх арга барилд сургалаа. Санхүүжилт авсан тул төсөл дээрээ илүү хичээнгүй ажиллах урам зоригоор дүүрэн байна.

Ө.Мишээл

ТАЛАРХАЛ

- Нийслэлийн ерөнхий боловсролын 119-р сургууль
- Томүжин Алтернатив сургууль- 1'000'000 санхүүжилт
- Томүжин Алтернатив сургуулийн үйл ажиллагаа эрхэлсэн захирал Г. Уугантуяа
- Томүжин Алтернатив сургуулийн нягтлан Б. Одгэрэл
- Төслийн ментор багш М. Хувьзаяа
- Төслийн ментор сурагч Н. Төгөлдөр

TOM/INC

Нийт санхүүжилт:

820,000₮

Төслийн үйл явцаас:

ATMOS HEAL

Project "Atmosheal"

ЧИГЛЭЛ, СЭДЭВ:

ТӨСЛИЙН ТОЙМ

"AtmosHeal" төсөл нь сургуулийн орчин дахь агаарын чанарыг сайжруулах, сурагчдын эрүүл мэндийг хамгаалах, агаарын бохирдлын талаарх мэдлэг мэдээллийг түгээх зорилготой цогц санаачилга юм. Төслийн хүрээнд "Airee" компанитай хамтран агаар цэвэршүүлэгч суурилуулж, бодит хэмжилтээр үр дүнг баталгаажуулсан.

ҮНДЭСЛЭЛ:

Сурагчид өдрийн ихэнх цагийг анги танхимд өнгөрүүлдэг ч агаарын чанар (CO₂, PM_{2.5}) нь стандарт хэмжээнээс өндөр байдаг нь сурах идэвх болон эрүүл мэндэд сөргөөр нөлөөлж байна. Мөн бид дотоод орчны агаарын бохирдлын хор уршиг, түүнээс урьдчилан сэргийлэх дадлын талаар судалгааг сурагчид болон багш нараас авахад ойлголт бага гэсэн үр дүн гарсан. Эдгээрээс үүдэн сурагчид болон багш нарт мэдлэг түгээх, цаашлаад агаарын чанарт сайжруулалт хийх хэрэгцээ шаардлага үүсэж байгаа юм.

ҮР НӨЛӨӨ:

- Анги танхимын агаарын чанар эрс сайжирснаар сурагчдын амьсгалын замын өвчлөлөөс сэргийлэх, төвлөрөл нэмэгдэх нөхцөл бүрдсэн.
- Постер самбараар дамжуулан агаарын чанар ямар байгааг анзаарах сэдлийг сурагчдад болон багш нарт төрүүлж, анхан шатны мэдээлэл өгсөн.

ҮР ДҮН:

- Агаар цэвэршүүлэгч суурилуулсны дараа AQI индекс 292-оос 24 хүртэл эрс буурсан.
- PM_{2.5} тоосонцор 33%-иар, дэгдэмхий органик нэгдэл (TVOC) 90%-иар тус тус буурсан үзүүлэлттэй гарсан.
- Зорилтот ангиудад агаар цэвэршүүлэгч тогтмол ажиллаж, агаарын чанарыг хэвийн түвшинд барьж байна.

Ментор багш
Ж. Тэмүүлэн

“ATMOSHEAL” БАГИЙН ТАЛААР СЭТГЭГДЭЛ, МЭДРЭМЖ, ДҮГНЭЛТ

Сурагчид маань гадаадын топ их, дээд сургуулиуд руу өргөдлөө илгээхэд, сонгоны хичээлтэй холбоотойгоор хэрэгжүүлсэн TOM/INC төсөл нэгэн давуу тал болж өгч байгаа юм. Миний бие “AntibiotiX”, “AtmosHeal” гэсэн 2 төслийг чиглүүлж, менторлолоо.

AtmosHeal төслийн хувьд 111-р сургуулийн 3 бага ангид, гарааны Airee компанитай хамтран, агаар цэвэршүүлэгч төхөөрөмжийг суурилуулж өгсөн нь сурагчдын эрүүл мэнд, суралцах үйлд маш том дэмжлэг болсон. Сурагчид маань төслөө хэрэгжүүлж байх явцдаа найруулан бичих, бичиг үсгийн чадвар сайжирч, хариуцлагатай, нямбай болсон. Мөн хамгийн чухал нь биологи, анагаах ухааны тодорхой төсөөлөлтэй, мэдлэг, ур чадвартай болсонд багшийн зүгээс сэтгэл хангалуун, туйлын их баяртай байна.

Төсөл хэрэгжүүлэх явцад тулгарсан олон хүндрэлүүд нь биднийг илүү бүтээлч байхаас өөр аргагүй байдалд хүргэсэн. Гаднын хүмүүстэй харилцахдаа зөвхөн тэдний хэлснийг дагах биш, харин өөрсдийн санаачилгыг хэрхэн зөвөөр ойлгуулж, хүлээн зөвшөөрүүлэх вэ гэдэг дээр бид маш их ажилласан. Өөрийгөө бүрэн илэрхийлэх чадвар ямар чухал болохыг энэ үед л ойлгосон доо.

Манай багийн уур амьсгал маш гоё байсан, хэн ч зүгээр суугаагүй. Шахуу цаг хугацааны дарамт дунд бид бие биенээ өөнтөглөх биш, харин “яаж илүү сонирхолтой болгох уу, төслөө баяжуулах вэ?” гэдэг санаачилгыг байнга гаргаж байсан. Цагийн баримжаагаа алдахгүйн тулд бид маш нарийн хуваариар ажилласан нь үр дүнгээ өгсөн.

Хүндрэл бүрийг боломж гэж харж сурсан маань энэ төслийн хамгийн том үнэ цэн байлаа. Ийм хүчирхэг багтай, Том-Инк шиг байгууллагын Impact Report-д оролцсондоо баяртай байна.

Ш. Хүлэгү

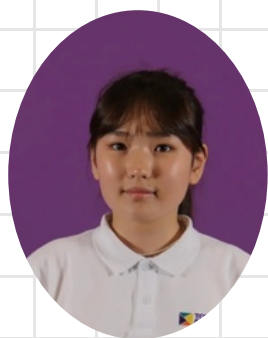
Миний хувьд энэ төсөл цэвэр “тэсвэр хатуужлын шалгуур” мэт байлаа. Хугацаа маш шахуу байснаас гадна, гаднын хүмүүстэй хамтарч ажиллах явцад тэдний тавьсан өндөр шаардлагыг биелүүлэхэд багагүй хүндрэл гарсан. Гэвч энэ нь намайг цагийн баримжаагаа илүү сайжруулж, ямар ч нөхцөлд төслийн санаачилгыг гартаа авч, ажлыг урагшлуулах чадварт сургасан гэж бодож байна.

Том инк-н зүгээс тавьсан шаардлага болон багшийн чиглүүлэг нь биднийг илүү мэргэжлийн түвшинд ажиллахад тусалсан. Багийн гишүүн бүр өөрийн үүрэг хариуцлагыг ухамсарлаж, цаг хугацаандаа ажлаа амжуулж чадсандаа сэтгэл хангалуун байна.

Аливаа төслийг амжилттай хэрэгжүүлэхэд сайн төлөвлөлт болон багийн нягт холбоо хамгийн чухал гэдгийг энэхүү туршлагаар сурч авлаа.

3. Чингүүн

Б. Энгуун

Том Инк төслийн нэг хэсэг болж, нийгэм болон хүүхдийн эрүүл мэндэд чиглэсэн ажилд гар бие оролцсондоо туйлын баяртай байна. Шахуу төлөвлөгөөний дагуу гаднын байгууллагын төлөөлөгчидтэй уулзаж, санаагаа мэргэжлийн түвшинд ойлгуулах нь эхэндээ хэцүү байсан ч айдастайгаа нүүр тулж, өөрийгөө бүрэн илэрхийлж сурсан минь миний хамгийн том ялалт байлаа.

Сонгон судлах хичээлийн хүрээнд багийнхан маань бүгд жигд зүтгэж, цаг тулгамдсан үед бие биенийхээ сэтгэл зүйг дэмжин, 'цаг баримтлах' соёлыг яс махандаа ухаарсан. Мөн ментор багш Ж.Тэмүүлэн болон Том Инк-ийн зүгээс өгсөн чиглүүлэг төслийг маань илүү бодитой, чанартай болгоход чухал нөлөө үзүүлээ.

Энэхүү төсөл надад багаар ажиллах, асуудал шийдвэрлэх, цаг төлөвлөх зэрэг ирээдүйн мэргэжлийн замналд минь хэрэгцээтэй олон ур чадварыг олгосон. Бидний санал санаачилга TOM/INC-ийн 2026 оны "Impact Report"-д тусгагдаж, нийгэмд эерэг өөрчлөлт авчирна гэдэгт итгэлтэй байна.

AtmosHeal багийн сурагчид маань хүмүүс тэр бүр яриад байдаггүй асуудлыг хөндөж, түүнийгээ шинжлэх ухаанчаар шийдэхээр зорьсон.

Тэд "Airee" компанитай хамтран маш амжилттайгаар нэгэн сургуулийн агаарын чанарыг мэдэгдэхүйц сайжруулж, үе тэнгийнхээ найзуудын эрүүл, аюулгүй орчинд суралцах нөхцөлийг бүрдүүлсэн.

**Ментор сурагч:
Т. Батхишиг**

ТАЛАРХАЛ

- Ментор багш Ж.Тэмүүлэн
- Ментор багш М.Хувьзаяа
- Орчны бохирдол судлаач АУ-ны доктор Л.Дэлгэрзул
- Томүжин Алтернатив Сургууль- 1,000,000 санхүүжилт
- "Airee" компани 2 агаар цэвэршүүлэгч буюу 1,800,000 дэмжлэг
- НЕБ-ын 111-р сургууль

TOM/INC

BELCHEERLEY
PASTURE CAPACITY

Нийт санхүүжилт:

1,375,000₮

Төслийн үйл явцаас:

Belcheerley

Project "Belcheerley"

BELCHEERLEY
PASTURE CAPACITY

ЧИГЛЭЛ, СЭДЭВ:

ТӨСЛИЙН ТОЙМ

"Бэлчээрлээ" төсөл нь Төв аймгийн Баянчандмань суманд бэлчээрийн даац хэтрэлт, хөрсний доройтлыг бууруулах зорилгоор хэрэгжсэн. Төслийн хүрээнд ахлах ангийн сурагчдад сургалт зохион байгуулж, нэг малчин өрхөд бэлчээр хамгаалах жишиг хашаа байгуулснаар оролцогчдын мэдлэг, хандлагад эерэг өөрчлөлт гарсан. Эхний үе шатын үр дүнд тулгуурлан төслийн цар хүрээг тэлж Сэлэнгэ аймагт өргөжүүлэн хэрэгжүүлж байна. Тус аймгийн Хөдөө аж ахуйн газартай хамтран хоёр суманд бэлчээр хамгаалах, хөрсний доройтлыг бууруулах ажлыг үргэлжлүүлж байна.

ҮНДЭСЛЭЛ:

Баянчандмань сумын бэлчээрийн даац дунджаас 4-5 дахин хэтэрч, хөрсний доройтлыг нэмэгдүүлж байна. Судалгаанд хамрагдсан 80 сурагчийн 60.4% нь бэлчээрийн даацын талаар мэдлэг дутмаг байсан нь байгаль орчны боловсрол хангалтгүй байгааг илтгэж байна. Иймээс ахлах ангийн сурагчдад бэлчээрийн даацын талаарх мэдлэг олгох, ургамлын нөхөн сэргэх нөхцөлийг бүрдүүлэх хэрэгцээ үүсэж байна.

ҮР НӨЛӨӨ:

- Малчин өрхөд хашаа барьж өгснөөр малын бэлчээрийн ашиглалтыг илүү зохион байгуулалттай болгож, бэлчээрийг зохистой ашиглах нөхцөлийг бүрдүүлсэн бөгөөд үүгээр дамжуулан цаашид олон айл энэ талын мэдлэгтэй болох эхлэл тавигдсан.
- Ахлах ангийн сурагчдад сургалт зохион байгуулснаар байгаль орчны мэдлэг, ойлголтыг нэмэгдүүлж, хандлагад эерэг өөрчлөлт бий болгож чадсан ба улмаар уг газар нутгийн ирээдүйн бэлчээрийн даац хэтрэлтэд бодит нөлөө үзүүлэх болно гэж бид харж байна.

ҮР ДҮН:

- Нэг малчин өрхөд бэлчээр хамгаалах хашаа барьж өгсөн.
- Баянчандмань сумын ерөнхий боловсролын сургуулийн ахлах ангийн сурагчдад сургалт зохион байгуулж, байгаль орчны мэдлэг, ойлголтыг нэмэгдүүлсэн.

Ментор багш
О. Балжинням

“BELCHEERLEY” БАГИЙН ТАЛААР СЭТГЭГДЭЛ, МЭДРЭМЖ, ДҮГНЭЛТ

Баг бүр өөрийн гэсэн замыг туулсан. Зарим нь анхны санаагаасаа бүрэн өөр чиглэл рүү хөрвөж, илүү бодитой шийдэлд хүрсэн. Зарим нь зорьсон үр дүндээ бүрэн хүрч чадаагүй ч амьдралд хэрэгтэй ур чадварыг олсон гэж найдаж байна.

Алдаж байж оноо гэдэг зарчмаар явсан энэ жилийн хамгийн том олз нь диплом, шагнал биш бөгөөд хариуцлага хүлээх, бүдэрсэн ч буцаж боссон, бусдынхаа төлөө зүтгэж чадлаа хүүхдүүд минь.

Том Инк бол зөвхөн төсөл хэрэгжүүлэх талбар биш хүүхдүүдэд алдах эрх, суралцах орон зай, өөрийгөө сорих боломж олгодог туршлагын сургууль юм. Зөв цаг үе өөрөө ирдэггүй — өнөөдрөөс эхлэн өөрчлөлт бүтээгчид нь та нар байсан. Ирээдүйд үүнээс ч том зүйлийг бүтээнэ гэдэгт бид бүгдээрээ итгэж байна.

Сүүлийн 3 сарын хугацаанд энэ төслийн ахлагчаар ажилласан минь надад амьдралд тэр бүр олдоод байдаггүй том туршлага боллоо. Анх ахлагч хүнийг зөвхөн үүрэг даалгавар хуваарилдаг гэж боддог байсан бол жинхэнэ утгаараа багийг нэгтгэж, асуудалд шийдэл олох нь хамгийн чухал болохыг ухаарав.

Цагийн хуваарь зөрөх, ажлаа хойшлуулах зэргээс багаараа нилээд хэд хагаралдаж, шантрах үе гарсан ч хүн бүртэй ярилцаж ойлголцохыг хичээсэн. Илтгэх, сошиал хөгжүүлэлт, судалгаа гээд гишүүн бүрийн давуу тал нэгдсэний хүчээр бид урагшилж чадсан юм.

Энэ төсөл хариуцлага гэдгийг яс махнаас минь мэдрүүлсэн. **Хэрэв би шантарвал баг минь дагаад унах шиг санагддаг байсан тул үргэлж эерэг, тэвчээртэй байхыг хичээсэн.** Шөнө орой хүртэл маргалдаж байж нэг шийдэлд хүрдэг байсан тэрхүү процесс хамгийн үнэ цэнтэй байлаа. Ахлагч байна гэдэг тушаах биш, харин хамтдаа нэг зорилгын төлөө зүрх сэтгэлээ хөдөлгөх урлаг ажээ.

Ж. Тэнгис

О. Энхзаяа

Ай даа Том Инк минь, мөн ч их зүйлийг надад сургалаа. 1 сарын 29-нд багт хуваагдаж байсан тэр үеийн Энхзаяа, одоогийн Энхзаяа хоёр их өөр болжээ. Цаг хугацааг ухраадаг сан бол бид “Бодит үр дүн” гэх үгийг урдаа тавьж, нүдэнд харагдаж гарт баригдах зүйл төлөвлөх байв. Санхүүчээр ажиллахдаа үнийн судалгаа хийж, Google Sheets чадвараа ахиулан, хүмүүстэй чөлөөтэй харилцаж сурсан минь миний том ололт байлаа.

Бидний аялалд маргаан байсан ч нэгнээ сонсож, ажлаа эрх тэгш хуваарилахын чухлыг ухаарсан. Намайг гайхшруулсан мундаг багийнхандаа талархъя. Багийг халамжаар дутаалгүй үргэлж зөв замд хөтөлсөн ахлагч Тэнгис, сошиал хаягаа мундаг хөтөлсөн Дөлгөөнсондор, багийн уур амьсгалыг үргэлж хамгаалж ирсэн, заримдаа “үгүй” гэж хэлж сурах хэрэгтэй отгон гишүүн Нато нартаа баярлалаа. Энэ эргэцүүллийг бичихдээ уйлах шахав. **Их ч уйлж, инээж, шантарч боссон 4 сар минь амьдралын минь үнэ цэнтэй туршлага боллоо.**

Н. Нарантогтох

ТОМИНК төсөлд оролцсон маань миний амьдралын хамгийн гоё дурсамжуудын нэг боллоо. Анх хүн танихгүй сандарч байсан ч багийн ахлагч Тэнгисийн тусламжтайгаар хурдан дасаж, өмнө нь таньдаггүй байсан Энхзаяа, Дөлгөөнсондор нартай одоо салшгүй дотно найзууд болж чадсан.

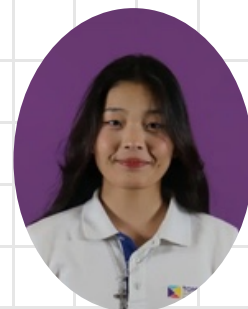
Энэ хугацаанд би харахаас ч айдаг байсан Google Sheets дээр судалгааны мэдээлэл нэгтгэж, хүснэгт цэгцэлж сурлаа. Мөн компьютер дээр суухаас гадна халуунд хашаа барих, юм зөөх зэрэг биеийн хүчний ажил хийсэн нь хөдөлмөрийн үнэ цэнийг ухааруулсан. Хамгийн сонирхолтой нь Баянчандмань сумын сурагчдаас судалгаа авч, Сэлэнгэ аймгийн Сүхбаатарын мэдээллийг цуглуулан питчээ бэлдсэн явдал юм. Питчийн тайзан дээр сандарсан ч багаараа дэмжилцэн давснаар олны өмнө ярих айдсаа бүрэн ялан дийлсэн.

Дараа жил би энэ төсөлдөө дахин оролцоно. Тэр үед олж авсан энэхүү туршлага, итгэлээрээ шинэ хүүхдүүдэд тусалж, төслөө илүү гоё өнгөрүүлэх болно. Талархлаа, ТОМИНК!

Бэлчээрийн даацын төслийг эхлүүлснээс хойш санхүүжилтээ авах хүртэлх хугацаа миний хандлага, хариуцлагыг бүрэн өөрчиллөө. **"Эвтэй байвал хүчтэй"** гэдгийг бодитоор мэдрэхийг хүссэн ч ахлагч бид хоёр ихэнх ажлыг нуруундаа үүрч, бусад хоёр гишүүн идэвхгүй байсан нь шантрах сорилт болсон. Гэвч бусдын хандлага миний хичээл зүтгэлийг тодорхойлох ёсгүйг ухаарч, өөрийгөө илүү дайчилж сурсан нь хамгийн том сургамж байв.

Төслийн явцад санхүүгийн төлөвлөгөө, тайлан бичих нь зөвхөн тоо бодох биш, логик, үндэслэлтэй сэтгэлгээ шаарддаг нарийн ажил болохыг ойлгосон. Мөн малын тоо толгойн өсөлтөөс үүдэлтэй бэлчээрийн доройтол нь байгаль болон хүний амьдралд хэрхэн нөлөөлдгийг судалснаар бидний ажил урт хугацаандаа ямар чухал үр нөлөөтэйг мэдэрч урам авлаа.

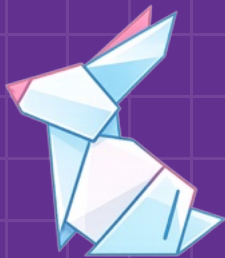
Энэхүү төсөл надад асуудлын өмнө бууж өгөхгүй байх тэвчээр, өөртөө итгэх итгэлийг бэлэглэв. Ирээдүйд илүү том зорилгод хүрэх урам зоригийг өгсөн багш нартаа болон өөртөө гүнээ талархаж байна.

Л. Дөлгөөнсондор

ТАЛАРХАЛ

- Баянчандмань сургууль
- Сэлэнгэ аймгийн хөдөө аж ахуйн газар
- Багын гишүүдийн эцэг эх нар (Тэнгисийн аав Жаргалсайхан, Нарантогтохын ээж, Энхзаяагийн ээж Номин-Эрдэнэ)

Нийт санхүүжилт:

1,093,900₮

Төслийн үйл явцаас:

Tsaas Khan

Project "Tsaaskhan"

ЧИГЛЭЛ, СЭДЭВ:

ТӨСЛИЙН ТОЙМ

Энэхүү төсөл нь цаасан хог хаягдлыг ангилан ялгаж, үйлдвэрийг нөөцөөр хангаснаар пластик хэрэглээг бууруулах, байгальд ээлтэй дадлыг хэвшүүлэх зорилготой. Үүнд 4 сургуульд цаас ангилан хаях сав байршуулснаар сурагчдын хандлагыг өөрчлөх орчныг бүрдүүлсэн. Цаасаа ангилах ухаалаг хогийн савыг бий болгох хүсэлтийг 500 хүүхдийн гарын үсгийн хамт УБЗАА газар луу явуулсан. Мөн сурагч, иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлэх сургалт, санаачилга хэрэгжүүлж, хувийн хэвшлийн газартай (кофе шоп) хамтран төслийг бодит, цаашид өргөжих боломжтойгоор хэрэгжүүлсэн.

ҮНДЭСЛЭЛ:

Монголд нийт хог хаягдлын 6% -ыг цаасны хог хаягдал эзэлж байна. Энэ тоо харьцангуй бага мэт харагдаж болох ч бодитоороо олон арван мянган тонн цаасан хаягдал жил бүр үүсэж байна. Үүний энгийн нэгэн жишээ бол бидний гэрт байдаг хэрэггүй хаягдал цааснууд юм. Айл бүрд байдаг энэ цааснуудыг дахин боловсруулах нь байгаль орчинд маш том эерэг өөрчлөлт авчрах ч өдөр тутамд гаргаад хаях гэсэн ч тусгай ангилаад хийх хогийн сав байхгүй, ихэнх нь дахин боловсруулагдалгүйгээр бусад хогтойгоо холилдоод хогийн цэгт төвлөрдөг. Тиймээс цаасны хог хаягдлыг цуглуулж, дахин боловсруулах орчныг бүрдүүлж, үйлдвэр болоод нөөц бий болгогч (хаягдал цаас үүсгэгч) хоорондын тогтолцоог бий болгох нь чухал ач холбогдолтой.

ҮР НӨЛӨӨ:

- Пластик хэрэглээг бууруулж, байгаль орчинд эерэг нөлөө үзүүлсэн
- Импорт орлуулагчийг нэмэгдүүлж, дотоодын үйлдвэрлэлийг дэмжсэн
- Иргэд, сурагчдын ангилан ялгах дадал, оролцоо сайжирсан
- Байгальд ээлтэй, цаашид өргөжих боломжтой тогтвортой загвар бий болсон.

ҮР ДҮН:

- Пластик өндөгний сетканы хэрэглээг бууруулж, цаасан сетканы хангамжийг тогтвортой хангах нөхцлийг бүрдүүлсэн.
- "Цаас ангилан ялгах ухаалаг хогийн сав" бий болгох саналыг боловсруулж, 500 сурагчийн гарын үсэгтэй нэгтгэн хүсэлтийг УБЗАА руу илгээсэн.
- Дахин боловсруулсан цаасан урлалыг нэвтрүүлэхэд 2 кофе шоп хамтран ажиллахаар болсон.
- 4 сургуульд ангилан ялгах сав байршуулж, нийт 1.5 тонн цаасан хог хаягдал цуглуулсан.

Э. Эгшиглэн

"TSAASKHAN" БАГИЙН ТАЛААР СЭТГЭГДЭЛ, МЭДРЭМЖ, ДҮГНЭЛТ

Сүүлийн гурван сарын хугацаа элсэн цаг шиг хурууны завсраар урсан өнгөрсөн ч, миний амьдралын хамгийн тод өнгөтэй, гүн агуулгатай нэгэн бүлэг байлаа. ТОМИНК төсөл дээр ажилласан 90 хоног бол ердөө нэг хичээлийн улирал бус, харин амжилтын үнэ цэнийг яс махандаа тултал мэдэрсэн гайхамшигт цаг хугацаа байв.

Питчийн дараах санхүүжилтийн гацалт биднийг түр зогсоож, бодит нөхцөл байдалд уян хатан хандах хатуу хичээлийг заасан. **Энэ төсөл надад төлөвлөлт, тууштай байдал, хамтын итгэлцэл гурав нийлж байж жинхэнэ үр дүн гардаг гэдгийг ухааруулж, асуудлаас боломжийг олж харах хэрсүү нүдийг үлдээлээ.**

Анх "гоё санаа, хангалттай мөнгө байхад л төсөл бүтнэ" гэж гэнэн боддог байсан минь дөрвөн сарын хугацаанд бүрэн өөрчлөгдлөө. Төсөл гэдэг зүгээр нэг санаа биш, харин судалгаа, төлөвлөгөө, багийн ажиллагаан дээр тогтдог аж.

Анхны судалгааны танилцуулга дээр бэлтгэл хангалтгүй, хугацаандаа амжаагүйгээс слайд маань хэт их тексттэй болж, шүүгчдээс хатуу шүүмж сонссон. Энэ бүтэлгүйтэл бидэнд цаг зохицуулах, яриагаараа сонсогчдыг татах ур чадварыг сургасан хамгийн хэрэгтэй зөвлөгөө байв. Түүнчлэн, анхны шийдэл маань бүтэлгүйтэхэд шантралгүй нээлттэй сэтгэсний хүрээнд "дахин боловсруулсан цаасаар урлан хийх" байгальд ээлтэй шинэ гарцыг олж, питч өдөр итгэлтэйгээр хамгаалж чадлаа.

Бүх танилцуулга дээр олон шүүгч байж, өргөн хүрээний санал өгөөгүйд цаг тухайд нь гомдол хэлээгүй нь манай багийн нэг алдаа байв. **Гэвч энэ аялал надад алдаа бол амжилтад хүрэх нэг шат гэдгийг ойлгуулж, цаашидын амьдралд хэрэгтэй уян хатан сэтгэлгээг үлдээсэн хамгийн том ололт байлаа.**

Ц. Болормаа

Д. Гэрэлсүрэн

Том Инк төсөл эхлээд аль хэдийнээ 3 сар өнгөрчээ. Миний хувьд сошиал медиа, постер, судалгаа, ППТ бэлтгэх ажлыг хариуцахдаа өөрийн давуу талыг олж харсан төдийгүй, бусдаас тусламж хүсэх нь сул тал биш гэдгийг ухаарсан юм.

Төлөвлөгөөт ажлуудыг хойшлуулалгүй эрт амжуулж сурсны ачаар спринтийн өдрүүдэд бусад багууд шиг сандралгүй, тайван дуусгаж чадсан. Мөн бүхнийг ганцаараа үүрэлгүй, ажлаа тэнцүү хуваарилж, багийнхандаа итгэж сурсан маань хамгийн том өөрчлөлт байлаа.

Сорилтууд ч байв. Илтгэл тавихдаа шүүгчдийн өмнө сандарч, айдсаасаа болж хойш суусан минь алдаа болсон ч, дараагийн удаа илүү зоригтой оролдох урам авсан. Бас гадны ментор авч чиглүүлээгүй нь манай багийн нэг дутагдал байлаа. Гэсэн ч алдаанаасаа суралцаж, санаагаа бодитоор хэрэгжүүлж чадсан тул өөрөөрөө бахархаж байна. **Энэ төсөл надад хариуцлага, цагийн менежмент, өөрийгөө даван туулах амьдралын хамгийн үнэ цэнтэй хичээлийг үлдээлээ.**

Г. Шинэ-аялгуун

Төслийн дөрвөн сарын хугацаа бидний хувьд алдаа, сорилт, өсөлтөөр дүүрэн үнэ цэнтэй аялал байлаа. Анх өндөр итгэл, том мөрөөдөлтэй эхэлсэн ч судалгааны дутуу суурь, туршлагагүй байдал олон бэрхшээлийг дагуулсан. Үйлдвэр, сургуулиудтай хамтран ажиллах, гэрээ хэлэлцээр хийх явцад бид судалгаа амжилтын хамгийн чухал үндэс гэдгийг бодитоор ойлгосон. Санхүүжилт авч чадаагүй үе үйл ажиллагааг хэсэг хугацаанд саатуулж, цөхрөх мөчүүдийг авчирсан ч бид бууж өгөлгүй, өөрсдийн хүчээр шийдэл олж, багийн эв нэгдэл, тэсвэр хатуужлын үнэ цэнийг мэдэрсэн.

Энэ хугацаанд бид зөвхөн төсөл хэрэгжүүлэх арга барил төдийгүй төлөвлөх, дасан зохицох, хариуцлага хүлээх, хүмүүстэй хамтран ажиллах зэрэг бодит амьдралын чухал ур чадваруудыг эзэмшсэн. **Эхний гурван байранд шалгараагүй ч бие биенээ орхилгүй, эцсээ хүртэл хамтдаа үлдсэн нь бидний хамгийн том ялалт байлаа.**

Алдаа бүр биднийг илүү хэрсүү, илүү туршлагатай болгож, аливаа саадыг боломж болгон харах сэтгэлгээг төлөвшүүлсэн. Төсөл дууссан ч эндээс авсан сургамж, хамтдаа туулсан мөчүүд, бүтээсэн дурсамжууд ирээдүйн алхам бүрт минь үнэтэй чиглүүлэгч хэвээр үлдэх болно.

Хамтдаа туулсан дөрвөн сарын хугацаанд "алдаж байж ононо" гэх үг биднийг үргэлж дагав. Анхны судалгааны ppt маань хэт их тексттэй, өнгөний зохицол муу байсныг анзаарч, питчийн өдөрт эртнээс бэлдсэн нь хамгийн зөв шийдвэр байлаа. Санаагаа чөлөөтэй хэлж, нэгнийхээ сул талыг нөхдөг "Цаасхан" багийн уур амьсгал бидэнд хамтын үнэ цэнийг мэдрүүлсэн юм.

Питчийн өдөр тайзан дээр нүүр бардам зогсож, хамгийн шилдэг ppt, one-page-ээ хамгаалж чадсан. Авсан мөнгөнөөс илүүтэй, хөдөлмөрөө бусдад хүлээн зөвшөөрүүлсэн тэр мөч хамгийн үнэ цэнтэй байв.

"Мянга ярихаар нэг хий" гэдгийг ухамсарлаж, хог хаягдлыг өөр өнцгөөс харж чадсанаар Монголын хамгийн анхны дахин боловсруулсан цаасан урланг байгуулсан. Оролцогчдын өндөр сэтгэгдэл, "Цаасаар боломжийг бүтээе" гэсэн уриа маань биднийг үнэхээр ирлэж чадлаа. Энэ дөрвөн сар зөвхөн төсөл биш, хамтдаа алдаж, хамтдаа өссөн амьдралын минь мартагдашгүй дурсамж болон үлдэв. Бүх зүйлд талархлаа.

М. Ношиншүр

Ментор сурагч
Н. Төгөлдөр

Tsaaskhan - Анх уулзахад цаашид яах ийх бүх зүйлээ тодорхой болгочихсон, би байгаад хэрэг байна уу? гэмээр арвин их мэдлэгтэй байсан. Гишүүдийн хоорондын үйл ойлголцол, зарим гишүүд дааж авсан даалгавраа цагтаа амжуулж хийгээгүй нь төлөвлөгөө шигээ үр дүнд хүрээгүйн нэг хүчин зүйл байх аа. Гэхдээ энэ их шалгуур, бэрхшээлийг үл харгалзан төслөө дуусгасан нь бахархуштай.

НЕБ-ын 60-р сургуулийн нийгмийн ажилтан

НЕБ-ын Эрдмийн ундраа цогцолбор сургуулиудын нийгмийн ажилтан

Түмэн шувуут ХХК үйлдвэрийн захирал

Хаппи смайл ХХК захирал Ж. Дэлгэр санхүүжилт (600,000)

Тулгат Аялгуун ХХК захирал Цэвээндорж санхүүжилт (500,000)

Ментор сурагч Н. Төгөлдөр

Чиглүүлэгч багш М. Хувьзаяа

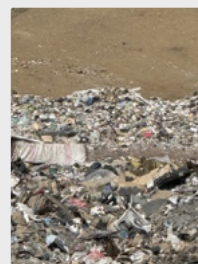
ТАЛАРХАЛ

Нийт санхүүжилт:

4'656'000₮

Төслийн үйл явцаас:

PLASTIQ

Project "PlastiQ"

ТӨСЛИЙН ТОЙМ

ЧИГЛЭЛ, СЭДЭВ:

Энэхүү төсөл нь Баянзүрх дүүрэгт жил бүр үүсдэг 173 тонн хуванцар хог хаягдлыг бууруулах зорилготой төсөл юм. Үүний хүрээнд бид Баянзүрх дүүргээс LDPE буюу 4-р ангиллын хог хаягдлыг цуглуулан хайлуулж, хивэнд оруулан улмаар дахин боловсруулсан 10 сандал үйлдвэрлэсэн. Түүнчлэн 4-р ангиллын хог хаягдал болох гялгар уут, сав баглаа боодлын хальсны байгальд үзүүлэх сөрөг нөлөөг олон нийтэд таниулан, дахин боловсруулах боломжтойг үлгэрлэн харуулсан. Төслийн үр дүнд БЗД-ийн нэг жилд үүсдэг LDPE хуванцар хог хаягдлыг 29%-иар бууруулсан. Мөн ил задгай шатаагдах хуванцрын хэмжээ багасаж, диоксин, фуран зэрэг хорт бодисын үр нөлөөг бууруулж, цаашлаад хуванцар хог хаягдал, LDPE-гийн хор хөнөөлөөс үүдэлтэй агаарын бохирдол, амьсгалын зам, зүрх судасны өвчний эрсдэлийг 10%-иар бууруулсан.

ҮНДЭСЛЭЛ:

2025 онд л гэхэд Баянзүрх дүүрэгт нийт 173 тонн хуванцар хог хаягдал үүссэнээс 5.19 тонн нь LDPE буюу 4-р ангиллын гялгар уут байна. Гэтэл 4-р ангиллын гялгар уут байгальд 100-500 жил задрахгүй хадгалагддаг бөгөөд микропластик болж задарч, хөрсний бүтэц, бичил биетний идэвх, ус нэвчилтийг бууруулан экосистемийн тэнцвэрийг алдагдуулдаг. Харамсалтай нь Баянзүрх дүүрэг дэх хуванцар хог хаягдлын тоо жил ирэх тусам өсөж байгаа буюу 2024 онд 40 тонн байсан нь 2025 онд 173 тоннд хүрч даруй 332.5%-р өсжээ. Уг өсөлт үргэлжилбэл 2040 он гэхэд Баянзүрх дүүргийн хуванцар хог хаягдал 350 тонн хүрэх, LDPE буюу 4-р ангиллын гялгар уутны хаягдал 122 тоннд хүрэх төлөвтэй байна.

ҮР НӨЛӨӨ:

- Хуванцар хог хаягдлаас болж хүний биед хохирол үзүүлж болох эрсдэлийг 6%-иар багасгасан.
- Сандал маань Баянзүрх дүүрэгт амжилттай байршуулагдаж, тухайн дүүрэгт амьдарч буй иргэдэд хүрч чадсан.
- Байгаль орчны бохирдол, агаарын бохирдол, хүний эрүүл мэндэд учрах өвчний эрсдэл, хуванцар хог хаягдлын байгаль орчинд үзүүлэх хорт нөлөө зэрэг олон том асуудалд бага ч болов хувь нэмэр оруулсан гэж бид харж байна.

ҮР ДҮН:

- Баянзүрх дүүргийн LDPE хуванцар хог хаягдлын хэмжээг 29%-аар бууруулсан.
- 10 ширхэг дахин боловсруулсан сандал үйлдвэрлэж, БЗД-н газар нутагт байршуулсан.
- Хуванцар хог хаягдлаас болж хүн болон байгаль орчинд нөлөөлж буй хорт үр нөлөөг 6%-иар бууруулсан.

Ментор багш
О. Балжинням

"PLASTIQ" БАГИЙН ТАЛААР СЭТГЭГДЭЛ, МЭДРЭМЖ, ДҮГНЭЛТ

Баг бүр өөрийн гэсэн замыг туулсан. Зарим нь анхны санаагаасаа бүрэн өөр чиглэл рүү хөрвөж, илүү бодитой шийдэлд хүрсэн. Зарим нь зорьсон үр дүндээ бүрэн хүрч чадаагүй ч амьдралд хэрэгтэй үр чадварыг олсон гэж найдаж байна.

Алдаж байж ононо гэдэг зарчмаар явсан энэ жилийн хамгийн том олз нь диплом, шагнал биш бөгөөд хариуцлага хүлээх, бүдэрсэн ч буцаж боссон, бусдынхаа төлөө зүтгэж чадлаа хүүхдүүд минь.

Том Инк бол зөвхөн төсөл хэрэгжүүлэх талбар биш хүүхдүүдэд алдах эрх, суралцах орон зай, өөрийгөө сорих боломж олгодог туршлагын сургууль юм. Зөв цаг үе өөрөө ирдэггүй — өнөөдрөөс эхлэн өөрчлөлт бүтээгчид нь та нар байсан. Ирээдүйд үүнээс ч том зүйлийг бүтээнэ гэдэгт бид бүгдээрээ итгэж байна.

Анх юу хийхээ мэдэхгүй эхлүүлсэн "PlastiQ" багийн маань 56 хоногийн аялал НҮБ-ын тогтвортой хөгжлийн 11, 12, 13-р зорилгын дор өрнөлөө. Бид Баянзүрх дүүргийн LDPE гялгар уутны хаягдлыг бууруулахаар зорьсон ч, сургуулиас төсөв авч чадаагүй, хамтрах компани олдоогүй, 25 багаас 15-р байр руу унах үед багаараа туйлдаж, маргалдан шантарсан.

Төслийн хамгийн хэцүү хэсэг нь хэрэгжүүлэлт байв. Цагийн менежмент алдагдаж, сургуулиудын дундах тэмцээн гацсан ч бид бууж өгөлгүй, өөрсдөөсөө мөнгө босгон эцсийн бүтээгдэхүүнээ гаргаж авч чадсан. Ахлагчийн хувьд бүхнийг төгс хийх гэсэн шаардлага минь уур амьсгалыг эвдэж байсныг анзаарсан нь хувь хүний том сургамж байлаа.

Бидний зүтгэлийн үр дүнд 15 тонн гялгар уут 10 ширхэг сандал болон амилсан юм. Энэ төсөл надад манлайлал, харилцааны соёл, нэг хормын үнэ цэнийг сургаж, нийгэмдээ хувь нэмэр оруулах итгэлийг өглөө. **Том амжилт, том бүтэлгүйтэл дундаас би жинхэнэ "ТОМ" амьдралыг мэдэрлээ. Талархлаа, ТОМ ИНК!**

С. Мөнх-Эрдэнэ

Ч. Баярмаа

Анх LDPE төрлийн хуванцар хаягдлыг цуглуулах энгийн санаанаас эхэлсэн энэ төсөл биднийг тав тухтай бүсээсээ гарч, уг материалын байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөө болон дахин боловсруулах боломжийн талаар гүнзгий судлахад хүргэсэн.

Багийн хувьд бидний хамгийн том сорилтын нэг нь өөр өөр ажиллах хэв маягтай хүмүүсийн дунд зөвшилцөлд хүрэх байсан. Сургуулийн сандал хийх үү, эсвэл гадаа байрлуулах сандал хийх үү гэсэн санал зөрөлдөөн эцэстээ бидэнд хувь хүний хүсэл сонирхлоос илүү хамтын үр нөлөөг эрхэмлэх ёстойг ойлгуулсан. Ингэснээр бид олон нийтэд илүү бодитой хэрэгцээтэй гадна талбайн сандал хийхээр шийдсэн.

Эцэст нь, хуванцар хаягдлыг бодит хэрэглээтэй олон нийтийн сандал болгон хувиргасан нь орон нутгийн түвшинд хийсэн энгийн атлаа бодит үйлдлүүд харагдахуйц өөрчлөлтийг бий болгож чаддагийг бидэнд нотолсон юм. PlastiQ төсөл нь зөвхөн хуванцар дахин боловсруулах тухай байгаагүй.

Ц.Тэнүүнжаргал

Миний анхны бие дааж, ажилтгаж болгосон төсөл байлаа. Энэ жил бид багаа өөрсдөө сонгосон бөгөөд найзуудтайгаа нэг баг болсон нь хамгийн том давуу тал байлаа.

Манай багийн уур амьсгал сайн байсан нь ажлыг урагшлуулахад их нөлөөлсөн. Бид хуванцар хогийг дахин боловсруулж, сандал дутагдалтай сургуульд хандивлах төсөл хэрэгжүүлсэн.

Төслийн судалгааны үр дүнд СХД-ийн Өнөр цогцолбор сургуулийг сонгож хамтран ажиллахаар болсон. Эхний танилцуулгадаа бэлтгэл дутуугаас алдаа гаргасан ч багш нарын зөвлөгөөг тусган сайжруулж, дараагийн шатанд илүү төслөө сайжруулан амжилттай дуусгаж чадлаа.

Том Инк төсөлд найзуудтайгаа хамтрахын тулд газарзүйн сонгон руу шилжсэн минь миний анхны том алхам байв. Төслийн явцад Тогтвортой хөгжлийн 17 зорилготой танилцаж, судалгааны арга зүй, one pager, төсөв боловсруулахад суралцсан ч цагийн менежмент, илтгэх чадвар дээрээ алдсанаа анзаарсан.

Жинхэнэ сорилт хэрэгжүүлэлтийн шатанд эхэлсэн. Багийн гишүүд завгүй, цаг тохироход хүндрэлтэй байсан ч уян хатан зохицуулалтаар даван туулсан. **Хамгийн сонирхолтой нь үйлдвэр дээр очиж, хэзээ ч хийж үзээгүй хуванцар материал огтлох, шүрүлдэх зэрэг практик ажлыг гардан гүйцэтгэж, "хийж үзэж байж л сурдаг" гэдгийг яс махнаас ухаарсан явдал юм.**

Санхүүжилтгүй байсан тул сандлаа зөөвөрлөх машин түрээслэх мөнгө байсангүй. Гэвч Баярмаагийн аав бидэнд тусалснаар асуудлыг шийдэж чадсан. Энэ нь мөнгөгүй ч сэтгэл байвал шийдэл олддогийг баталсан юм. Энэ төсөл надад хариуцлага, багаар ажиллах хүч, амьдралын бэрхшээлийг шантралгүй давах үнэн үнэ цэнийг үлдээлээ.

Б. Агар

Ментор сурагч
Д. Номундарь

PlastiQ багтай өнгөрүүлсэн хором бүр миний хувьд үнэхээр бахархмаар байсан. Анхандаа санаагаа цэгцлэх, report бичих зэрэг дээр бүдэрч, учраа сайн олохгүй үе олон байсан ч тэд алдаа бүрээсээ суралцаж, төслөө чин сэтгэлээсээ хийж, өөрсдийн цаг завьг зориулан, нэг удаагийн бүтэлгүйтлээр зогсолгүй ахин дахин оролдож байсныг харахад үнэхээр бахархсан. Хаалга хаалттай байсан ч шантралгүй, боломж бүрийг эрэлхийлж, зорилгынхоо төлөө тууштай ажилласан нь энэ багийн хамгийн том давуу тал байлаа.

Энэ бүх хугацаанд зөвхөн төсөл хийгээгүй, харин тэвчээр, багаар ажиллах чадвар, асуудлыг шийдвэрлэх ухаан, хамгийн чухал нь өөрсдөдөө итгэх итгэлийг хамтдаа бүтээсэн гэж боддог. **Цаашид ч энэхүү туршлагаасаа авсан мэдлэг, хандлагаараа илүү том, илүү мундаг зүйлсийг бүтээнэ гэдэгт Номундарь ментор нь огт эргэлзэхгүй байна.**

- Хамтарч ажилсан, санхүүжилт өгсөн компаниуд:
- Cinema next:1'400'000 (500кг хог хаягдал)
- Сан Оргиу ххк:2'500'000
- Хамтарч ажилсан дэлгүүрүүд:
- Инээмсэглэл мини маркет, STAR хүнсний дэлгүүр, EFES маркет, Алтан жолоо, Азжин хүнсний дэлгүүр, Анар супермаркет, Арвижих өлгий, Time supermarket, Green mart, HIT Supermarket, Мишээл мини маркет, AG супермаркет. 4 дүгээр ангиллын хуванцар хог хаягдал буюу гялгар уут, ундааны гадаах гялгар сав, хүнсний скоч гэх хаягдлуудыг өгч хамтарч ажилсан.
- Хамтарч ажилсан сургуулиуд:
- Шилдэг сургууль, 111-р сургууль, 127-р дунд сургууль

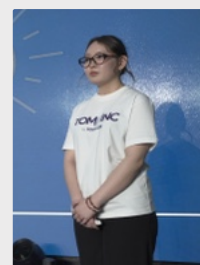
ТАЛАРХАЛ

Нийт санхүүжилт:

160,498₮

Төслийн үйл явцаас:

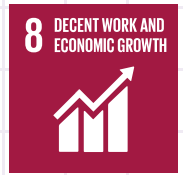
EduVision

Project “EduVision”

ЧИГЛЭЛ, СЭДЭВ:

ТӨСЛИЙН ТОЙМ

Энэхүү төслөөрөө бид 7–9 дүгээр ангийн 1400 орчим сурагчдын байгалийн ухааны мэдлэгийг бататгаж, онолыг практикт хэрэглэх чадварыг хөгжүүлэх зорилгоор амжилттай зохион байгууллаа. Туршилт, ажиглалтад суурилсан интерактив үйл ажиллагаагаар сурагчдын идэвх оролцоог нэмэгдүүлсэн. Арга хэмжээний үеэр анги бүрээс бүрдсэн багууд хамтран ажиллаж, асуудал шийдвэрлэх, шинжлэх ухаанч сэтгэлгээг хөгжүүлсэн бөгөөд онолын мэдлэгээ бататгасан. Мөн уг арга хэмжээг жил бүр уламжлал болгон зохион байгуулах суурь нь тавигдаж, цаашид 69 дүгээр сургууль дээр тогтмол зохион байгуулагдахаар болсон.

ҮНДЭСЛЭЛ:

2024–2025 оны хичээлийн жилд нийслэлийн төрийн өмчийн ерөнхий боловсролын 660 сургуульд нийт 418200 суралцагч суралцаж байна. Гэсэн хэдий ч сургалтын чанарын үзүүлэлт олон улсын түвшинд харьцангуй сул хэвээр байна. Тухайлбал, PISA-ийн 2022 оны үнэлгээнд Монгол Улсын 15 настай сурагчид шинжлэх ухааны чиглэлээр 412 оноо авч, дунджаас доогуур буюу 81 орноос 53 дугаар байранд эрэмбэлэгдсэн байна. Энэ нь байгалийн ухааны боловсролын чанар, сургалтын арга зүйг сайжруулах шаардлагатайг харуулж байгаа юм.

Суралцах үйл явцын чанарыг сайжруулахад туршилт, ажиглалт, дүгнэлт хийх зэрэг идэвхтэй оролцоонд суурилсан сургалт чухал үүрэгтэй болохыг National Research Council-ийн 2020 оны судалгаанд онцолсон байдаг. Өөрөөр хэлбэл сурагчид туршилт хийж, бодитоор ажиглаж, өөрсдөө дүгнэлт гаргах үед ойлголт илүү бат бөх тогтдог. Гэвч лабораторийн орчны хүрэлцээ, хэрэглэгдэхүүний хомсдол, практикт суурилсан сургалтын дутмаг байдал нь сурагчдын гүнзгий ойлголт болон шинжлэх ухаанч сэтгэлгээг хөгжүүлэх боломжийг хязгаарлаж болзошгүй юм.

ҮР НӨЛӨӨ:

- Хүүхдүүдийн байгалийн ухааны хичээлүүдэд хандах хандлага болон сонирхлыг нь дээшлүүлнэ.
- Ирээдүйд байгалийн ухаанаар явах хүүхдүүдийн тоо ихсэх боломжтой.

ҮР ДҮН:

- Туршилт, ажиглалт, интерактив аргаар сурах сонирхол нэмэгдсэн.
- Сурагчид онолын мэдлэгээ туршилт дээр суурилан баталсан.
- Жил бүр зохион байгуулагдах уламжлалт арга хэмжээний суурь тавигдсан.

Д. Батбилэг

"EDUVISION" БАГИЙН ТАЛААР СЭТГЭГДЭЛ, МЭДРЭМЖ, ДҮГНЭЛТ

Нүд анихийн зуурт тайлан тавих өдөр ирж, Хос-Уянга багш болон 69-р сургуулийн менежер Г.Золзаяа нарын дэмжлэгээр гурван сарын сорилтоо амжилттай ард хуудлаа..

Анх тус сургуульд лаборатори байгуулахаар 100 гаруй компани руу хүсэлт илгээсэн ч татгалзсан хариу авсан. Энэ бодит байдал бидэнд арга барилаа өөрчлөх сургамж болж, 7-9 дүгээр ангийнханд зориулсан интерактив "Шилжин явах цом" тэмцээний суурийг тавьсан юм. **Энэхүү ажил маань маш сайн үнэлэгдэж, цаашид тус сургуулийн байгалийн ухааны өдөрлөгийг үргэлжлүүлэн зохион байгуулахаар болов.**

Гэвч энэ хугацаа надад манлайлал, албан бичиг хөтлөлт, алдаанаас суралцах уян хатан чанарыг сургалаа. Анхны зорилго биелээгүй ч илүү хүртээмжтэй арга замаар хүүхдүүдэд мэдлэг түгээж, өөрсдийгөө хөгжүүлж чадсан үнэ цэнтэй аялал байлаа.

Бид Том Инк төслийг ТХЗ 4-ийг гол зорилгоо болгон эхлүүлсэн. Анхны мөрөөдөл маань 69-р сургуульд физикийн лаборатори байгуулах байсан. Гэвч эцэст нь бид 1,400 сурагчийг хамарсан нэг өдрийн шинжлэх ухааны өдөрлөг зохион байгуулахаар хязгаарлагдсан. Энэ нь анхны зорилготойгоо харьцуулахад асар том ухралт мэт санагдсан ч мөрөөдөл болон бодит байдлын хоорондох энэ зөрүү бидний хамгийн том сул талуудыг ил болгосон.

Гэсэн ч энэ туршлага бүхэлдээ бүтэлгүйтэл байгаагүй. Хүүхдүүд шинжлэх ухаанд сонирхолтой болж байгааг харахаас гадна, Том Инк төсөл намайг шинэ сургуульдаа илүү дасан зохицож, өөрийгөө үнэхээр энэ хамт олны нэг хэсэг мэт мэдрэхэд тусалсан. **Эцэст нь хэлэхэд, энэ "үзэсгэлэнтэй бүтэлгүйтэл"-ээс би төгс ялалтаас сурах байсан бүхнээс илүү ихийг сурсан.**

Б. Индранил

"EduVision" багийн хувьд Том Инк төсөл хамгийн утга учиртай, хөгжил өгсөн аялал байлаа. Анх хийсвэр, өргөн хүрээтэй эхэлсэн судалгаагаа шүүмжлэлийн тусламжтайгаар практик агуулгатай болгож чадсан нь бидний анхны өсөлт байв.

Гэвч болгоомжгүй байдлаас болж 5 нэмэлт оноо алдан 18 оноотой үлдсэн маань нарийн зүйлд анхаарах нь зайлшгүй шаардлагатайг ойлгуулсан. Мөн төсвөө хэт өндөр тооцсоныг шүүгчид сануулж, **төсөл үнэ цэнтэй байхын тулд заавал том, төвөгтэй байх албагүй бөгөөд энгийн, практик байдал хамгийн чухал гэх үнэтэй сургамжийг үлдээлээ.**

Баг дотор харилцааны алдаа, хувь хүний хариуцлагаас үүдсэн маргаан гарч, цаг тулж шантрах үе байсан ч бид тэсэж үлдсэн. Индранилийн тодорхой харилцаа, Батбилэгийн нямбай бичиг баримт, Э.Анужингийн санхүүгийн гарамгай тооцоолол гээд гишүүн бүрийн давуу тал биднийг хурцалсан юм. Бид байр эзлэхээс илүүтэй, эхэлснээсээ хавьгүй ухаалаг, хариуцлагатай баг болж чадсандаа бахархаж байна.

Б. Анужин

Э. Анужин

Сэтгэл хөдлөл, бухимдал дүүрэн хэдэн долоо хоногийн хугацаанд бид төслийн танилцуулгыг давах гэж нилээн их зүйл тууллаа. Мэргэжилтнүүдээс зөвлөгөө авч, шаардлагатай зүйлсийг амжуулах гэж гүйж байхад, pre-pitch дөхөх тусам баг доторх зөрчил хурцадсан. Логик үндэслэлтэй шийдвэрийг үгүйсгэж, өөрийнхөөрөө зүтгэх гишүүдийн хандлага, орой болгон 8-9 цаг хүртэл зассан слайдыг маань "муухай байна" гэж няцаах хэрүүл маргаан урам зоригийг минь бага багаар алдуулж байв.

Яг тайзан дээр гарахад багийнхан маань сандарч, бэлдсэн зүйлээ мартсанаас болж санхүүжилт авч чадаагүй нь хамгийн харамсалтай мөч байлаа. Гэвч энэ бүтэлгүйтэл надад харилцаа, харилцан сонсох соёл болон илтгэх дадлага ямар чухал болохыг яс махнаас минь ухааруулсан юм.

Энэ бол төгсгөл биш. Алдаа, бухимдлаасаа суралцсан тул маргаашнаас бид илүү бодит төлөвлөгөө, бэлтгэлтэйгээр санхүүжилт хүсэхээр дахин замдаа гарна. Одоо л жинхэнэ эхлэл байна.

EDUVISION багийнхан төслийн санаагаа боловсруулж, 100 гаруй компани, хувь хүмүүстэй холбогдон санхүүжилтээ босгож, хэрэгжүүлэх гэж бүх чадлаараа хичээж, заримтай нь биечлэн очиж уулзан, заримтай нь утсаар, майлээр холбогдон олон татгалзсан хариу авсан ч бууж өгөлгүйгээр эхэлснээ дуусгаж чадсан юм. Ийм олон зүйлүүдийг богино хугацаанд, хичээлийнхээ хажуугаар амжилттай хийж дуусгасан хүүхдүүдээ хараад үнэхээр их бахархаж бас хайр хүрж байна аа.

Хэдийгээр анхны зорилтдоо хүрээгүй ч үе тэнгийнхнээ манлайлж, бусдын хараагүйг харж, бусдын хийгээгүйг хийж, нийгэмдээ өөрсдийн дуу хоолойгоо хүргэж чадсан, бүх чадлаараа хичээсэн нь л хамгийн том амжилт байлаа.

Өнгөрсөн 3 сараас хойш Eduvision багийг менторлоход надад үнэхээр таатай байсан. Сурагчид маань төдийгүй би өөрөө ч их зүйлийг сурч мэдсэн цаг хугацаа байлаа. Eduvision багийн эрхэм гишүүд болох Д.Батбилэг, Б.Анужин, Э.Анужин, Б.Индранил нартаа халуун баяр хүргэж цаашдын бүхий л зүйлст нь амжилт сайн сайхан бүхнийг хүсье.

Ментор багш
Э. Хос-уянга

Ментор сурагч
Т. Батхишиг

EduVision багийн хүүхдүүд маань байгалийн ухааны хичээлд тулгардаг өөрсдийн бэрхшээлийг шийдэхийн зэрэгцээ, үе тэнгийнхэндээ энэ хичээлийг илүү сонирхолтой, ойлгомжтой болгох зорилгоор чин сэтгэлээсээ нэгдэн ажилласан. Хэдийгээр олон саад бэрхшээл тулгарсан ч түүнийгээ хамтдаа давж, амжилттайгаар төслөө дуусгалаа.

ТАЛАРХАЛ

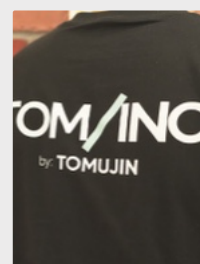
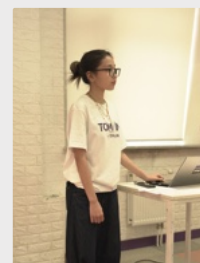
- Нийслэлийн Ерөнхий Боловсролын 69-р сургуулийн сургалтын менежер Г. Золзаяа
- Сатурн брэнд (гарын бэлэг)
- Хужирт Цагаан ХХН (гарын бэлэг)

**BIGBANG
LAB.MN**

Нийт санхүүжилт:

1'017'994.91₮

Төслийн үйл явцаас:

В I G B A N G

Project “BigBang”

BIGBANG LAB.MN

ЧИГЛЭЛ, СЭДЭВ:

ТӨСЛИЙН ТОЙМ

Манай төсөл бол Монгол Улсын ирээдүйд оруулж буй бяцхан хөрөнгө оруулалт юм. Бид Нийслэлийн ерөнхий боловсролын “Тэмүүжин Өрлөг” сургуулийг физикийн хичээлийн үндсэн 4 агуулгын хүрээнд туршилт хийх боломжтой хэрэглэгдэхүүнээр хангасан. Ингэснээр сурагчдын дунд давамгайлж буй идэвхгүй суралцах хэв маягийг сонирхолтой, интерактив сургалтын хэлбэр лүү шилжүүлэх боломжийг бүрдүүлсэн юм. Мөн бид зөвхөн төхөөрөмжүүдээр хангаад зогсохгүй, олон нийтийн сүлжээг ашиглан олон мянган сурагчдад шинжлэх ухааныг танин мэдэх хүсэл эрмэлзэл, үлгэр дуурайлал үзүүлэхийг зорьж байна.

ҮНДЭСЛЭЛ:

Бид их дээд сургуулийн оюутнуудын дунд судалгаа явуулахад, 55.1% нь ерөнхий боловсролын сургуульдаа физикийн иж бүрэн кабинеттай байсан гэж хариулсан. Харин үлдсэн хэсэг нь физикийн кабинетын хүртээмжгүй суралцсан бөгөөд энэ нь хичээлийн чанар болон суралцах үйл явцад нь сөргөөр нөлөөлсөн байна.

ҮР НӨЛӨӨ:

- Шинжлэх ухааны мэргэжлийн талаар мэдлэг өргөсөн, харах өнцөг өөрчлөгдөх боломж бүрдсэн.
- Физикийн хичээлийг онол болон практиктай хослуулан илүү үр дүнтэйгээр суралцах боломж хангагдсан.
- Сурагчдын бүтээлч сэтгэлгээ, асуудал шийдвэрлэх чадварт эерэг нөлөө үзүүлнэ гэж бид харж байна.

ҮР ДҮН:

- Физикийн хичээлийн 4 үндсэн агуулгын дагуу 6-12-р ангийн сурагчид туршилт хийх боломжоор хангагдсан.
- Олон нийтийн сүлжээнд нийт 20 видео бичлэг байршуулсан.
- 20'000 хүнд давхардсан тоогоор хүрсэн.

Ментор багш
А.Төгөлдөр

"BIGBANG" БАГИЙН ТАЛААР СЭТГЭГДЭЛ, МЭДРЭМЖ, ДҮГНЭЛТ

"Big Bang" багийн сурагчдын төслийг хөндлөнгөөс ажиглаж байгаад тус багийн ментор багшаар ажилласандаа таатай байна. Төслийн санаатай анх танилцахад багш, иргэн хүний зүгээс харахад нийгэмд болон боловсролын салбарт тулгамдаж буй асуудлыг олж харж чадсан нь сайшаалтай санагдсан. Багийн гишүүдийн харилцаа, хандлага сайн байсан бөгөөд нэг гишүүний хувийн шалтгааны улмаас ирц хангалтгүй байлаа. Төсөл хэрэгжүүлэх явцад тулгарсан асуудлуудыг өөрсдийн боломжийн хүрээнд сайн шийдвэрлэж чадсан шүү.

Анх зорьсон үр дүндээ бүрэн хүрч чадаагүй нь алдаа, оноо, сургамж болсон гэж итгэж байна. Хэдий анхны зорилгодоо бүрэн хүрээгүй ч өөрсдийн нөхцөл боломждоо тохируулан асуудлыг шийдэж, харьцангуй өндөр үр дүн үзүүлсэнд талархаж байна. Сурагчдынхаа цаашдын сурлага, нийгэмд үзүүлэх эерэг нөлөөлөлд нь өндөр амжилт хүсэн ерөөе. Та бүхэнтэй зөвлөлдөж, хамтдаа суралцаж, дурсамж бүтээлцсэн нь миний амьдралын мартагдашгүй нэгэн мөч болон үлдлээ, та бүхэндээ баярлалаа.

Судалгааны долоо хоногууд сэтгэл хөдлөлөөр дүүрэн өнгөрсөн. Заримдаа уйлж, их сургуулиудаар явж судалгаа хийхдээ ч эвгүй байдалд орж байлаа. Төсөлдөө хэт анхаарснаас хичээлээ орхигдуулж, эцэг эхтэйгээ үл ойлголцох үе ч гарсан. Ингэснээр хичээл болон томоохон төслийг зэрэг авч явахын тулд цагийн менежмент хамгийн чухал гэдгийг ойлгосон.

Хамгийн их дарамттай танилцуулгын өдөр ирэхэд багийн нэг гишүүн маань илтгэлээ удирдан танилцуулж, шүүгчид бидний хөдөлмөрийг өндрөөр үнэлсэн. Санхүүжилтийн тодорхой хэсгийг авсны дараа бидний ажил хэсэг хугацаанд саарсан ч менторууд маань биднийг дахин зөв замд оруулсан. **Эцэст нь бид зорилгоо төсөвтөө нийцүүлэн өөрчилж, үнэтэй төхөөрөмжөөс илүү бодит нөлөө үзүүлэх нь хамгийн чухал болохыг ойлгосон.**

Одоо тавдугаар сарын 8-нд, эцсийн танилцуулгынхаа өмнөхөн энэ тэмдэглэлийг бичиж суухдаа, энэ бүх хүнд сорилт намайг хэрхэн өсгөж хөгжүүлснийг үнэхээр ойлгож байна.

А.Амирлан

Г.Цэндзаяа

Том Инк төсөл миний амьдралын хамгийн том боломж болж, өөрийн дотор байсан үнэ цэнийг танин мэдэхэд хүргэлээ. Шинжлэх ухааны хичээлийг онолоор ойлгоход өөрт маань тулгарч байсан бэрхшээлээс үүдэн бид 515 сурагчид зориулан физикийн туршилтын хэрэглэгдэхүүнийг хүртээмжтэй болгох зорилго тавьсан.

Ложистикийн төлөвлөлтийн алдаанаас болж Хятадаас захиалсан бараа тавдугаар сарын 5 хүртэл саатаж, бид маш их санаа зовсон ч тавдугаар сарын 6-нд сургалтын хэрэглэгдэхүүнээ амжилттай хүргэж чадсан.

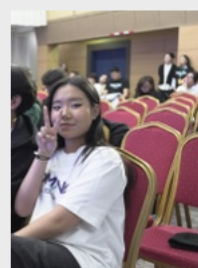
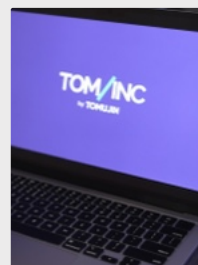
Сургуулийн урлагийн наадмийн дараа ажлын эрчээ алдсан нь анхны урам зоригоос илүү сахилга бат чухал гэдгийг ойлгуулсан. Харин сурагчдын баяр хөөрийг харж, тавдугаар сарын 8-нд төслөө боловсролын салбарын мэргэжилтнүүдэд танилцуулсан нь хэн ч нийгэмд бодит, урт хугацааны эерэг өөрчлөлт бүтээж чаддаг гэдгийг надад батлан харуулсан.

NaZero

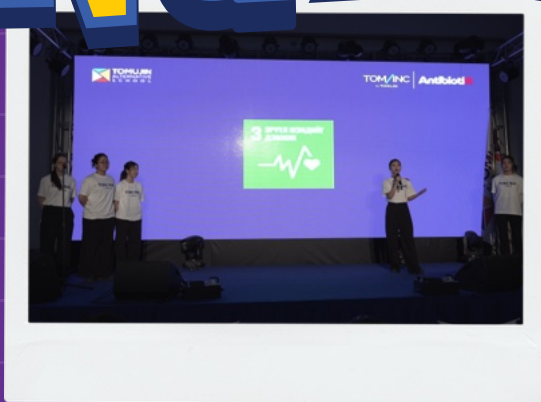
Нийт санхүүжилт:

668,000₮

Төслийн үйл явцаас:

NaZero

Project “Nazero”

NaZero

ЧИГЛЭЛ, СЭДЭВ:

ТӨСЛИЙН ТОЙМ

Бид өөрсдийн төслийн хүрээнд 18–25 насны иргэдийн давсны зохистой хэрэглээний талаарх мэдлэгийг нэмэгдүүлэх зорилгоор хоол зүйн мэргэжилтэнтэй хамтран мэдээлэл бэлтгэж, танилцуулга вэбсайт боловсруулсан. Тус вэбсайт нь давсны зохистой хэрэглээ, хүний биед үзүүлэх нөлөө, хэт хэрэглээнээс үүсэх эрсдэл зэрэг мэдээллийг ойлгомжтой байдлаар хүргэхэд чиглэсэн. Мөн вэбсайтыг цахим орчин, ялангуяа сошиал сувгаар дамжуулан түгээж, зорилтот бүлгийн залуучуудад хүргэхийг зорьсон.

Энэхүү төслийн үр дүнд вэбсайтаар дамжуулан залуучуудын давсны хэрэглээний талаарх мэдлэгийг нэмэгдүүлж, цаашид давсны хэт хэрэглээнээс үүдэлтэй эрсдэл, өвчлөлөөс урьдчилан сэргийлэхэд хувь нэмэр оруулах боломжтой гэж үзэж байна.

ҮНДЭСЛЭЛ:

Давс нь бие махбодод ус хуримтлагдахад нөлөөлж, судасны даралтыг нэмэгдүүлэн зүрхэнд ирэх ачааллыг ихэсгэдэг. Үүний улмаас цусны даралт ихсэх, зүрх судасны өвчлөл үүсэх эрсдэл нэмэгддэг.

Сүүлийн жилүүдэд Монгол Улсын хүн амын дунд халдварт бус өвчин (ХБӨ), тэр дундаа цусны даралт ихсэлт болон бөөрний өвчлөл залуужих хандлагатай болж байна. Эрүүл мэндийн хөгжлийн төвөөс гаргасан статистик мэдээллээс харахад 25-аас дээш насанд ХБӨ-ний эрсдэл огцом нэмэгддэг бөгөөд үүнд давсны илүүдэл хэрэглээ чухал нөлөө үзүүлдэг.

Иймээс 18–25 нас нь амьдралын хэв маяг болон хооллолтын зөв дадлыг төлөвшүүлэх хамгийн чухал үе шат гэж үзэж байна.

ҮР НӨЛӨӨ:

- Залуучуудын давсны хэрэглээний талаарх мэдлэг өснө.
- Цусны даралт ихсэлт, тархины харвалт, зүрхний шигдээсээр өвчлөх тохиолдол цөөрнө.
- Амьдралын эрүүл хэв маягийн тухай ойлголттой болно.

ҮР ДҮН:

- Давсны талаар мэдээлэл агуулсан 2 төрлийн зөвлөгөө бүхий контент бэлтгэсэн
- Инстаграм хуудсаар дамжуулан нийт 2000 гаруй хүнд хүргэж, мэдээллийг өргөн хүрээнд түгээж чадсан.
- Давсны зохистой хэрэглээний талаарх мэдээлэл бүхий танилцуулга вэбсайт боловсруулж, ойролцоогоор 100 хэрэглэгчид хүрсэн.

"NAZERO" БАГИЙН ТАЛААР СЭТГЭГДЭЛ, МЭДРЭМЖ, ДҮГНЭЛТ

Б. Эгшиглэн

Төгс гэж бодсон санаа минь хэрэглэгчдэд хэрэггүй байж, төсөөллийн зураглал минь нуран унахыг харах эхэндээ хамгийн том бүтэлгүйтэл шиг санагдсан. Сэдэв солих болгондоо "буруу замаар яваад байна уу" гэж эргэлзсэн ч, үүний ачаар асуудлыг өөрийнхөөрөө биш, зорилтот бүлгийнхээ нүдээр харах уян хатан чанарт суралцсан юм.

Танилцуулгын үеэр шүүгчдийн хэлсэн хатуу асуултууд сэтгэлээр унагамаар байсан ч, тэдний шүүмжийг эергээр хүлээн авч, төслөө улам хурцлах сэдэл болгож чадсан. Сайн санаа гэдэг зөвхөн толгойд төрсөн гоё бодол биш, харин олон бүтэлгүйтэж, зассаны эцэст бий болдог зүйл юм байна. Бүтэлгүйтэл бол төгсгөл биш, харин илүү зөв зам руу орох шинэ боломж гэдгийг одоо би баттай ухаарлаа.

Энэ сорилт надад багийн зөрчил нь муудсандаа биш, харин өнцгөө бүрэн ойлгуулж чадаагүйгээс болдог тул дунд нь ойлголцох гүүр хэрэгтэйг ухааруулсан. Хамгийн гол нь би өөрөө өөрчлөгдөж, лаптоп дээр монголоор бичих, судалгаа шүүх чадвар минь сайжирч, танихгүй хүнээс асуулга авахаас айхаа больжээ.

Багш нарынхаа өмнө гар чичрэн байж судалгаагаа хамгаалсан бол хоёр долоо хоногийн дараа огт танихгүй хүмүүсийн өмнө илтгэл тавихаас эмээж байгаа ч би зугтахгүй, давж сурна. Нойргүй шөнүүдийн ард энэ бол зүгээр нэг даалгавар биш, харин хүнтэй харилцах, хариуцлага хүлээх амьдралын том сургамж гэдгийг ойлгосон тул эцэст нь тайзан дээр "бид чадлаа" гэж хэлэх тэрхүү өөрийгөө ялсан өсөлтийн мөчийг догдлон хүлээж байна.

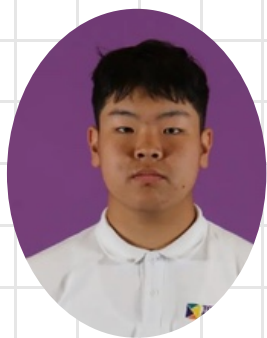
Б. Содтуяа

Б. Төгсбаяр

Анх "Би чадна гэж үү?" гэх айдастай хөл тавьсан "TOM/INC" төсөл маань судалгааны ажлаа танилцуулах хүртэлх хугацаанд намайг өөртөө итгэлтэй, айдсаа даван туулж чаддаг нэгэн болгон өөрчилсөн мартагдашгүй аялал боллоо. Мэргэжилтнүүдтэй уулзаж онолыг практиктай холбох явцад төсөл гэдэг зөвхөн даалгавар биш, хувь хүний хөгжлийн том боломж гэдгийг ухаарсан.

Урьдчилсан танилцуулга дээр гар чичрэн сандарсан ч тайзнаас "Бид чадлаа" гээд алга ташиж зогсох тэр мөч хамгийн гоё байв. Хэдийгээр шүүмжлэл олон авсан ч тэдгээрийг урам хугарал биш, сайжрах боломж гэж харан асуултуудаа улам оновчтой болгохоор зорьж байна. Энэ төсөл надад зориг, тэвчээр, хамтын хүчний үнэ цэнийг үлдээлээ.

А.Тэнүүн

Миний хувьд багийн гишүүний хувьд судалгааны бүх үе шатанд идэвхтэй оролцсон. Бид үүргээ тодорхой хуваарилаагүй ч хамтдаа ярилцаж, санал бодлоо солилцон, асуулгаа боловсруулах, мэдээлэл цуглуулах, үр дүн боловсруулах, тайлан бичих ажлуудыг хамтран гүйцэтгэсэн.

Мөн оролцогчдыг хангалттай тоогоор хамруулахад тодорхой хүндрэл гарсан. Гэсэн ч бид цагийн зохион байгуулалтаа сайжруулж, идэвхтэй хамтран ажилласнаар судалгааны ажлаа хугацаанд нь амжилттай дуусгаж чадсан. Энэхүү судалгааны ажлаас би мэдээлэл боловсруулах, дүн шинжилгээ хийх чадвараа сайжруулсан. Мөн багаар ажиллахад харилцаа холбоо, хариуцлага, харилцан хүндлэл маш чухал гэдгийг ойлгосон. Цаашид ийм төрлийн судалгаа хийхдээ хугацаагаа илүү сайн төлөвлөж, илүү өргөн хүрээний оролцогчдыг хамруулан, илүү нарийвчилсан дүн шинжилгээ хийхийг зорих болно. Энэхүү ажил нь миний хувьд мэдлэг, туршлагаа нэмэгдүүлсэн үнэ цэнтэй туршлага болсон гэж дүгнэж байна.

Nazero багийнхан маань давсны хэт их хэрэглээ хүний биед ямар аюултай, ямар сөрөг нөлөө үзүүлдэг талаар маш сайн судалж, олон нийтэд зөв мэдээлэл хүргэх веб сайт хөгжүүлсэн нь үнэхээр нийгэмд хэрэгтэй, маш ач холбогдолтой ажил боллоо. Бид өдөр тутамдаа давсыг байдаг л нэг зүйл шиг хэрэглэдэг ч үүний цаана эрүүл мэндийн ямар том эрсдэл нуугдаж байдгийг судалгаагаараа гаргаж ирж чадсан нь маш сайн байна.

Төслөө хэрэгжүүлэх явцад баг дотор маргаан, үл ойлголцол маш их байсныг би мэдэж байгаа. Гэсэн ч та хэд маань тэр бүгдийг даван туулж, мэдээллээ шүүх, боловсруулах, хүмүүст яаж ойлгомжтой хүргэх вэ гээд зөндөө олон чадварыг өөрсдөдөө суулгаж чадлаа. Заримдаа мэдээллийн үнэн зөв байдлыг шалгах, сайтаа хөгжүүлэхэд хүндрэл гарч байсан ч багаараа ярилцаж байгаад шийдлээ олж, ард нь гарч чадсан чинь үнэхээр бахархмаар байлаа.

Энэ төслөөрөө миний хүүхдүүд зөвхөн технологи ашиглаад зогсохгүй, нийгэмд хэрэгтэй зөв мэдээллийг түгээнэ гэдэг ямар үнэ цэнтэй, ямар чухал болохыг бусдад ойлгуулж чадлаа. Ирээдүйд үүнээс ч том зүйлийг хийнэ гэдэгт чинь итгэж байна, баяр хүргэе!

**Ментор багш
Д.Сонронзонболд**

ТАЛАРХАЛ

- Ц. Адъяа вэбсайт хөгжүүлэлтийн сургууль төгссөн давсны талаарх мэдээлэл агуулсан танилцуулга вэбсайт хийхэд туслалцаа үзүүлсэн.
- Хоолзүйч М. Солонгосайхан судалгааны ажилд давсны талаарх зохистой мэдээлэл олгож туслалцаа үзүүлсэн.
- Ментор багш Д. Сонронзонболд

Project “Wind & Win”

ЧИГЛЭЛ, СЭДЭВ:

ТӨСЛИЙН ТОЙМ

Энэхүү төсөл нь нар, салхины сэргээгдэх эрчим хүчийг ашигласан гудамжны гэрэлтүүлгийн системээр дамжуулан Улаанбаатар хотын агаарын бохирдол, CO₂ ялгарлыг бууруулах зорилготой. Одоогоор судалгаа, төлөвлөлт, техникийн тооцоолол, мэргэжлийн зөвлөгөө авах ажлууд бүрэн хийгдсэн бөгөөд Сэлэнгэ аймагт олон нийтэд зориулсан сургалт, мэдээллийн үйл ажиллагаа зохион байгуулсан. Төслийн хэрэгжилт санхүүжилтийн шатанд байгаа боловч багийн зүгээс шийдлээ улам сайжруулан, цаашид бодитоор хэрэгжүүлэхээр ажиллаж байна.

ҮНДЭСЛЭЛ:

Улаанбаатар хотын агаарын бохирдлын гол шалтгаан нь өвлийн улиралд ихээхэн ашигладаг нүүрсний хэрэглээ бөгөөд бидний судалгаагаар төвийн бүсийн 13 байршилд агаар дахь нарийн ширхэгт тоосонцор (PM_{2.5} болон PM₁₀ тоосонцор) ДЭМБ-ын зөвлөмжөөс 40 дахин их байгаа нь тогтоогдсон. Хүний эрүүл мэндэд, ялангуяа хүүхдийн өсөлт хөгжилд аюул учруулж буй энэхүү асуудлыг шийдэхийн тулд жилд 300-320 нарлаг өдөртэй манай орны хувьд нар, салхины сэргээгдэх эрчим хүчийг ашиглах нь нэн тэргүүний шаардлага болоод байна.

ҮР НӨЛӨӨ:

- БЗД-ийн 12-р хорооны 665-657 тоотод амьдардаг сургуулийн насны хүүхдүүдийн аюулгүй байдлыг хангана.
- Жилд 2190 кВт•ц хэмнэх боломжтой.
- 438,000 төгрөгийн хэмнэлт, 1.1 тонн нүүрс шатаахгүй байх, 2.2 тонн CO₂ ялгарахгүй болох боломж бүрдэнэ.

ҮР ДҮН:

- Сэлэнгэ аймгийн 40-60 иргэдэд сэргээгдэх эрчим хүчийг өрхийн хэрэглээнд ашиглах мэдлэгийг түгээсэн.
- Төсөл хэрэгжих газар нутгийн айлуудын 20-40 иргэнд төслөө танилцуулж сэргээгдэх эрчим хүчийг өрхийн хэрэглээнд ашиглах мэдлэгийг түгээсэн.
- Гэрлээ байрлуулах зөвшөөрөл авсан.

Э. Төгөлдөр

"WIND & WIN" БАГИЙН ТАЛААР СЭТГЭГДЭЛ, МЭДРЭМЖ, ДҮГНЭЛТ

Анх 25 багийн адил зөвхөн ялагчийн тавцанд зогсохоор "Чагт номер нэг" рүү тэмүүлсэн манай багийн хувьд "Томинк" том бүтэлгүйтэл, том сургамжийн эхлэл байлаа. Бид төслийнхөө үнэ цэнийг өөрсдөө биш, бусдын шүүмжлэл, магтаалаар хэмжиж хүнээр тодорхойлуулсан нь хамгийн том алдаа байв. Ахлагчийн хувьд би өөрөө итгэл алдарч, багаа тэрхүү "хар нүхнээс" татаж гаргаж чадаагүй.

Монгол байгууллагаас санхүүжилт авна гэх 100 хувийн итгэл маань Занданшатар сайдтай цуг огцрон замхрахад бидэнд Plan B байсангүй. Тулгуур нурахад баг маань чиг зүггүй живсэн ч, би яг одоо алдаж үзсэндээ баярлаж байна. Амжилт хүнийг сохор болгодог бол бүтэлгүйтэл нүдийг нээдэг.

Бид байр эзлээгүй ч тууштай байдал, уян хатан төлөвлөлтийг бүх эд эсээрээ мэдэрч, амьдралын маш том шалгуурт тэнцлээ. Живж байсан ч бууж өгөөгүй манай багийн дотоод хүч унтраагүй тул энэ бол төгсгөл биш, жинхэнэ том эхлэл юм.

Анх зөвхөн сургуулийн ажил шиг төсөөлж байсан "Том Инк" төсөл маань Сэлэнгэ аймгийн иргэдэд эрчим хүчний хэмнэлт, агаарын бохирдлын талаар мэдлэг түгээсэн бидний амьдралын анхны том бодит алхам байлаа. Гэрэл суурилуулах анхны төлөвлөгөө маань санхүүжилт, цаг хугацаанаас болоод бүтээгүй ч, энэ сорилт бидэнд хүсэл мөрөөдлөөс гадна нарийн төлөвлөгөө, зөвшөөрөл, техник хэрэгсэл ямар чухал болохыг ойлгуулсан юм.

Багаар ажиллах явцад үл ойлголцол, маргаан гарч байсан ч нэг зорилгын төлөө бусдын санааг сонсож, хүндэтгэж сурснаар харилцааны ур чадвар минь эрс сайжирсан. Иргэдэд зөвлөгөө өгөхдөө онолоос практикт шилжиж, өөртөө итгэлтэй, нээлттэй болж чадлаа.

"Ажил хивэл дуустал" гэгчээр шантралгүй зүтгэсэн маань хамтын хариуцлагын үнэ цэнийг яс махнаас минь мэдрүүлсэн. Нийгэмд эерэг өөрчлөлт хийхэд ганцхан санаа хангалтгүй, харин тууштай хөдөлмөр, багийн ажиллагаа хамгийн чухал гэдгийг ойлго

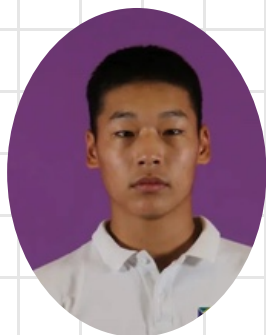
О. Өнөбилэг

Б. Хоомарал

НҮБ-ын тогтвортой хөгжлийн зорилгын хүрээнд 25 баг өрсөлдсөн хоёр сарын аялалд манай баг 3-р байраас 10-р байр руу унах хүртлээ олон зүйлийг тууллаа. Эндээс би багийн ажилд хүн бүрийн оролцоо, хариуцлага ижил байх ёстойг ухаарсан.

Уг нь бид эхний 5-д орох бүрэн чадвартай, авьяастай хүүхдүүд байсан. Энэ сорилт надад хүмүүсийг чадвараар нь биш, хандлагаар нь үнэлэх маш том сургамж үлдээлээ. **Баг гэдэг зүгээр нэг цуглуулга биш, харин нэг мөрөөдөл, нэг итгэл дээр тогтдог соёл юм байна.**

Б. Пүрэвбат

"Wind&Win" багийнхантайгаа мөр зэрэгцэн гэрэл тавих зөвшөөрөл олох, загвар дизайн, техникийн шийдлүүдийг хамтдаа судалж эхлэх үед л багийн үнэ цэнийг жинхэнэ утгаар нь мэдэрсэн. Бид төсөв тооцоогоо гаргаж, материалын зардал, тоног төхөөрөмж, ирээдүйн өргөтгөлийг хүртэл бодож үзсэн. Энэ бүхний цаана бидний зорилго нэг байсан нь цэвэр эрчим хүчийг ашиглан илүү аюулгүй, илүү цэвэр орчныг бий болгох ба цаг уурын өөрчөлт, агаарын бохирдолыг бууруулах байлаа.

Одоо эргээд харахад энэ зам надад маш том сургамж өгчээ. Сандрал бол сул тал биш, харин хариуцлагаа мэдэрч байгаагийн илрэл юм байна. Хичээл зүтгэл хэзээ ч талаар болдоггүй юм байна. Хамгийн чухал нь жижиг санаа ч зөв зорилготой бол бодит өөрчлөлтийг авчирч чаддаг юм байна.

Баг бүр өөрийн гэсэн замыг туулсан. Зарим нь анхны санаагаасаа бүрэн өөр чиглэл рүү хөрвөж, илүү бодитой шийдэлд хүрсэн. Зарим нь зорьсон үр дүндээ бүрэн хүрч чадаагүй ч амьдралд хэрэгтэй ур чадварыг олсон гэж найдаж байна. Алдаж байж оноо гэдэг зарчмаар явсан энэ жилийн хамгийн том олз нь диплом, шагнал биш бөгөөд хариуцлага хүлээх, бүдэрсэн ч буцаж боссон, бусдынхаа төлөө зүтгэж чадлаа хүүхдүүд минь.

Том Инк бол зөвхөн төсөл хэрэгжүүлэх талбар биш хүүхдүүдэд алдах эрх, суралцах орон зай, өөрийгөө сорих боломж олгодог туршлагын сургууль юм. Зөв цаг үе өөрөө ирдэггүй — өнөөдрөөс эхлэн өөрчлөлт бүтээгчид нь та нар байсан. Ирээдүйд үүнээс ч том зүйлийг бүтээнэ гэдэгт бид бүгдээрээ итгэж байна.

**Ментор багш
О. Балжинням**

ТАЛАРХАЛ

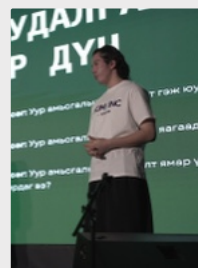
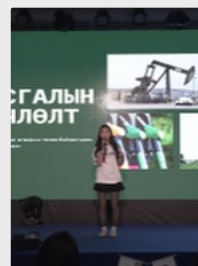
- УИХ Энхцэцэг, зөвөлгөө өгсөнд баярлалаа
- Сургуулиас олж өгсөн ментор Уянга, төсөл үргэлжлүүлэхэд зөвөлгөө гүж хамтарч байгаад баярлалаа
- Өнөбилэгийн аав Орхон ахад сэлэнгэ аймагт сургалт ороход тусалсанд баярлалаа
- Судалгааны ажилд тусалсан Готовын ээж Эгиймаа эгчид баярлалаа
- Бас мэдээж бүх зүйлд тусалж байсан @Baljinniam Osorjav багшдаа баярлалаа
- Томинкийг хариуцаж зохион байгуулсан МУРИА @М.Хувьзаяа багшдаа баярлалаа
- G.E.E.L LLC компанийн гүйцэтгэх захирал Отгонбаатар ахдаа тусалж дэмжсэнд баярлалаа.

Нийт санхүүжилт:

128,702₮

Төслийн үйл явцаас:

UBRIDGE

Project "UBRIDGE"

ЧИГЛЭЛ, СЭДЭВ:

ТӨСЛИЙН ТОЙМ

Бид 9-12 ангийн сурагчдын уур амьсгалын өөрчлөлтийн талаарх мэдлэгийг 80% хүртэл нэмэгдүүлэх зорилготойгоор төслөө хэрэгжүүлсэн. Үүний хүрээнд "Цэнгэг усны нөөц байгаль хамгаалах төв"-тэй хамтран 40-р сургуулийн 11-р ангийн 246 сурагчид уур амьсгалын өөрчлөлтийн талаар суурь ойлголт өгөх сургалт зохион байгуулсан.

ҮНДЭСЛЭЛ:

2015 оны Парисын хэлэлцээрээр дэлхийн дулаарлыг 1.5°C -д хязгаарлахыг зорьсон ч 2024 онд Монголд температур аль хэдийн 2.46°C өссөн байна. Үүний улмаас зуд, ган гачиг, үер гэх мэт байгалийн гамшигуудын тохиолдол олширсноор 2024 оны байдлаар нийт 4.7 сая мал зудын улмаас хорогдсон нь 250,000 гаруй өрхийн амьжиргаанд нөлөөлсөн байна. Ирээдүйд энэ дэлхийг, энэ асуудлыг өвлөн авах хүмүүс бол гагцхүү бид нар, түүнчлэн өнөөгийн залуу үеийнхэн билээ. Гэтэл Зуунмодын ЕБС 4-р сургуулийн ахлах ангийн сурагчдаас уур амьсгалын өөрчлөлтийн талаарх мэдлэгийн стандарт тест авахад дундаж оноо 60.06% буюу дундаж түвшнээс доош гарсан. Иймээс ирээдүй хойч болсон ахлах ангийн сурагчдын уур амьсгалын өөрчлөлтийн талаарх мэдлэгийг нэмэгдүүлэх шаардлага үүсч байна.

ҮР НӨЛӨӨ:

- Зуунмод хотын ахлах ангийн сурагчдад уур амьсгалын өөрчлөлтийн эсрэг төсөл хэрэгжүүлэх болон арга хэмжээ авах сэдлийг бий болгосон.
- Уур амьсгалын өөрчлөлтийн талаар мэдлэгийг түгээсэн нь цаашлаад хүний буруутай үйл ажиллагаанаас үүдэн дэлхийн дулуурал үүсэх эрсдэлийг бага ч атугай бууруулах боломжтой гэж харж байна.

ҮР ДҮН:

- Бид 5-р сарын 1-нд 40-р сургууль руу багаараа очиж, уур амьсгалын өөрчлөлтийн талаар суурь ойлголт өгөх зорилгоор нийт 11-р ангийн 246 сурагчдад хичээл орсон.
- Цэнгэг усны нөөц байгаль хамгаалах төв болон ус ашиглалт хамгаалалтын мэргэжилтэн О.Амартулга, Н.Өнөр нар сургалт орсон болно.

Б. Хажидсүрэн

"UBRIDGE" БАГИЙН ТАЛААР СЭТГЭГДЭЛ, МЭДРЭМЖ, ДҮГНЭЛТ

27 байгууллагаас санхүүжилт хүсээд татгалзсан хариу авч, хэрэгжүүлэлтийн цагаа алдахад үнэхээр шантарсан. Намайг унахаар баг маань дагаад зогсчихдог тэрхүү дарамт сэтгэл зүйн том сорилт байлаа. Гэвч Номин менторын тусламжтайгаар Цэнгэг усны нөөцийн төвийн мэргэжилтэнтэй холбогдож, төсөвгүй ч сургалтаа амжилттай зохион байгуулж чадсан. Энэ явцад хүнтэй харилцахдаа өөрийн хил хязгаарыг зоригтой тавих хэрэгтэйг, бас бүх зүйл суурь бэлтгэл дээр тогтдогийг ухаарсан.

Төгсгөлд нь байж чадах бүхнээ шавхаагүйдээ бага зэрэг харамсаж байгаа ч сургалтад суусан хүүхдүүдийн тестийн өндөр үр дүнг хараад баярласан. Зорилгоо эхнээс нь зөв төлөвлөсөн бол гэх сургамж үлдсэн ч, саад бүрийг хамтдаа давсандаа баг хамт олондоо талархаж байна.

Баяр хөөр, гуниг бэрхшээл хосолсон гайхалтай нэг жил ард хоцорч, "Tom Inc" төсөл маань өндөрлөлөө. Энэ хугацаанд үргэлж хамт байж, дэмжсэн ангийнхан, багш нар, 12-р ангийн ах эгч нартаа талархах нь зүйтэй болов уу.

Манай баг Зуунмод хотын 9-12-р ангийн сурагчдын уур амьсгалын өөрчлөлтийн мэдлэгийг нэмэгдүүлэхийг зорьсон юм. Анхны судалгаагаар 90 сурагч 30 онооноос дунджаар 18.92 авсан нь тэдний шалтгаан, үр дагаврыг таних мэдлэг дутмаг байгааг харуулсан. Логик сэтгэлгээ, ирээдүйн мэргэжил сонголт нь эрчимтэй төлөвшдөг өсвөр насны энэ бүлгийг сонгон судалсан нь бүс нутгийн боловсролын ялгааг арилгахад онцгой ач холбогдолтой байв.

Төслийн гол зорилго маань 4-р сургуулийн сурагчдын мэдлэгийн түвшнийг 80%-иас дээш дундаж оноотой болгох байсан бөгөөд бид энэхүү үр дүндээ бүрэн хүрч чадсан. **Багийнханд маань нэг биш удаа зовлон бэрхшээл тулгарсан ч, хамтдаа зүтгэсээр зорилгоо биелүүлж, төслөө бахархалтайгаар өндөрлүүлж чадлаа.**

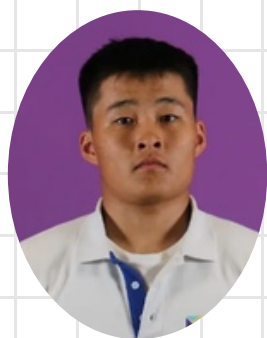
М. Ерөөлт

Э. Билгүүн

Томүжинд элсэхдээ надад бүдэг бадаг мөрөөдөл байсан ч яг юу бүтээхийг хүсэж байгаагаа мэддэггүй байлаа. Манай баг их сургуульд бэлдэх, хойш тавих зуршил зэрэг олон санааны дунд эргэлдэж байсан ч эцэст нь ментор маань биднийг бодит асуудал руу чиглүүлсэн. Тэр нь хөдөө орон нутгийн Монгол дахь уур амьсгалын өөрчлөлтийн боловсрол байв.

Төслийн санаагаа танилцуулсан контентын уралдаанд санхүүжилт авч чадаагүй, олон төрийн бус байгууллагад хандсан ч дараалан татгалзсан хариу авч, сургуулийн хичээлийн ачаалалтай давхцсан тэр үед бид үнэхээр шантрахад ойрхон байсан. Гэсэн ч бид бууж өгсөнгүй. Харин ч төсөвгүйгээр хэрэгжүүлэх шинэ арга зам хайхаар шийдсэн.

Г. Түвшинбаяр

Хоёрдугаар сарын эхнээс сэдэвгүй, замбараагүй эхэлсэн манай төслийн аялал бидний тэвчээр, багийн ажиллагааг шалгасан урт зам байлаа. Онолын хувьд асуудлаа ойлгосон ч бодит шийдэл гаргах шатанд олон удаа гацаж, эхнээс нь дахин бодож байв. Гэвч гурван удаагийн оффлайн уулзалтаар илүү төвлөрч ажилласнаар бидний уур амьсгал ойртож, жинхэнэ нэг баг болж чадсан юм.

Төслийн танилцуулгаа хийж, санхүүжилт авч чадаагүй тэр мөчид урам хугарсан ч бид үүнийг ялагдал гэж хараагүй. Энэхүү сорилт биднийг цагийн менежментээ сайжруулах, ажлаа хойшлуулахгүй байх үнэтэй сургамжид сургалаа.

Хамгийн чухал нь бид төслөө зогсоохгүй, гаднаас тусламж хүлээлгүй өөрсдийн хүчээр бодит ажил болгохоор зориг шулуудсан. **Төсөл гэдэг зөвхөн танилцуулга биш, харин тууштай байдал дээр тогтдогийг ухаарсан тул бидний жинхэнэ замнал одооноос л эхэлж байна.**

ТАЛАРХАЛ

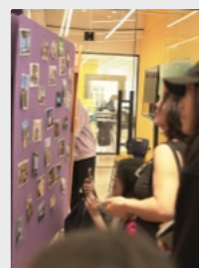
- Цэнгэг усны нөөц, байгаль хамгаалах төвийн Н.Өнөр
- Цэнгэг усны нөөц, байгаль хамгаалах төвийн О.Амартулга
- Ментор Б.Номин
- Ментор багш М.Хувьзаяа
- Ментор багш Э.Цолмон
- Зуунмод хотын ЕБС 4-р сургуулийн багш Мөрөн
- ЕБС 40-р сургуулийн багш Д.Болормаа

Нийт санхүүжилт:

283,865₮

Төслийн үйл явцаас:

Diesel
weasel

Project “Diesel weasel”

ЧИГЛЭЛ, СЭДЭВ:

ТӨСЛИЙН ТОЙМ

Жилд 40 сая тонн ургамлын тос хаягддаг. Харин түүний ердөө 15 сая тонныг нь дахин боловсруулдаг. Үлдсэн 25 сая тонныг угаалтуурт асгаж, гол ус руу цутгаж, хөрсөнд хаядаг байна. Burger King, KFC, Mom's touch, Subway, ресторан, хоолны газрууд их хэмжээний тос ашигладаг. Burger king-ийн нэг салбараас л гэхэд гуравхан хоногт 100 литр ургамлын тос хаягддаг. Бид үүнийг ашигтай зүйл болгохын тулд биодизель түлшийг хийхээр шийдсэн юм.

ҮНДЭСЛЭЛ:

Дэлхий даяар жилд 40-60 сая тос ургамлын тос хаягддаг. Энэ нь усны нөөцийг бохирдуулж, хөрсний үржил шимийг хаадаг. Харин үүнийг биодизель түлш болгон хувиргах боломжтой.

ҮР НӨЛӨӨ:

- Дизель түлшнээс гардаг нүүрстөрөгч хийг бууруулахад хувь нэмэр оруулсан
- Байгаль орчны бохирдлыг багасгахад чиглэсэн хувь нэмрээ оруулсан
- KFC, Burger King ашигласан тосоо дэлхийн улс орнууд шиг өөрсдөө эрчим хүчээ хангаж болохыг үзүүлсэн.

ҮР ДҮН:

- 6 л биодизель түлш хийсэн
- Хаягдал тосыг дахин эрчим хүч болгож ашиглаж болохыг бодит жишээгээр харуулсан
- Ашигласан тосыг химийг аргаар биодизель болгон хувиргасан.

Б. Соёмбо

“DIESEL WEASEL” БАГИЙН ТАЛААР СЭТГЭГДЭЛ, МЭДРЭМЖ, ДҮГНЭЛТ

Энэ төслийг эхлэхээс өмнө би биодизелийг зүгээр л ургамлын тосоор хийдэг энгийн түлш гэж ойлгодог байлаа. Гэвч энэ сэдвийг гүнзгий судалснаар миний ойлголт бүрэн өөрчлөгдсөн. Биодизель нь KFC зэрэг компаниуд хэрэглэсэн хоолны тосоо сэргээгдэх эрчим хүч болгон дахин боловсруулдаг дэлхийн хэмжээний цогц салбар болохыг мэдсэн.

Мөн трансэстерификацийн химийн урвалын үед температур бага зэрэг өөрчлөгдөхөд л бүх процесс амжилтгүй болж болдгийг ойлгосноор жижиг мэт санагдах нарийн зүйлс ямар их ач холбогдолтойг ухаарсан.

Гэхдээ энэ төслөөс авсан хамгийн том сургамж зөвхөн шинжлэх ухаантай холбоотой байгаагүй. Энгийн дизель түлш усны экосистемд ямар их хор хөнөөл учруулдгийг мэдсэнээр байгаль орчны өмнө хүлээх хариуцлагын талаарх миний ойлголт эрс өөрчлөгдсөн.

Анх ёстой бүтэхгүй багт орчихлоо гэж сандарсан ч тэдний хариуцлагатай чанарыг хараад бодол минь өөрчлөгдөж, одоо бол багийнхандаа туйлаас талархдаг болсон. Химийн сонгоны нөгөө баг маань нарны зай сонгоход би дотроо ирээдүйгүй гэж голж байв. Харин Соёмбын гаргасан биотүлшний санаа анхандаа бүтэхгүй юм шиг санагдсан ч судлаад үзэхэд тийм ч хэцүү биш байсанд урамшсан. Хувька багшийн бөглүүлдэг баахан бичиг баримтууд ядаргаатай ч, түүнгүйгээр төсөл явахгүйг ухаарсан юм.

Хэрэв би химийн сонгонд байгаагүй бол хэзээний буугаад өгчих байсан биз. Туршлагатай, найдвартай Лхагва багшийн минь хажууд байхаар яг л уулын нөмөрт өвөлжиж байгаа мэт дулаахан, түшигтэй байж, манай багийг хөл дээр нь босгосон.

Багш нарын минь дулаахан инээмсэглэл, найз шиг минь сонсдог чин сэтгэл надад юуг ч хийж чадах урам зориг өгдөг.

А. Аминхүслэн

О. Мэргэн

Анх зүгээр л нэг тэмцээн шиг бодож орсон TOM INC төсөл маань явцын дунд бодит асуудлыг шийддэг асар том сорилт болж хувирсан. Биодизелийг зүгээр нэг өөр түлш биш, хог хаягдлын менежмент, сэргээгдэх эрчим хүчний цогц шийдэл гэдгийг судлах явцдаа байгаль орчныг харах өнцөг минь бүрэн өөрчлөгдсөн.

Хичээл, шалгалтын хажуугаар цаг хугацаанд шахагдаж стресстсэн ч Аминхүслэн, Соёмбо бид гурав давуу талуудаараа нэгдэн, судалгаагаа шүүлтүүртэй хийж, илтгэлээ олон дахин давтсаар сандралаа давж чадсан юм. Санал зөрөх үе байсан ч хамтдаа ярилцаж, асуудлыг олон өнцгөөс харах чадварт суралцлаа.

Энэ төсөл надад зөвхөн мэдлэг биш, хариуцлага, цаг төлөвлөлтийн маш том амьд сургамж болж үлдлээ. Биднийг үргэлж чиглүүлж, дэмжсэн Лхагваа багшдаа болон нэг хүн шиг зүтгэсэн багийнхандаа үнэхээр их баярлалаа. Сургамж бүрээ бататгаад дараа жил илүү сайн хичээх болно.

П. Лхагвасүрэн

Хэдийгээр бараг санамсаргүйгээр нэг багийн бүрэлдэхүүнд багтацгаасан боловч дор бүрнээ хичээсэн гэдэгт итгэлтэй байна. Хамтдаа хайж, судалгаа хийсний үр дүнд тун онвчтой, шинэлэг, үр өгөөжтэй сэдвийг олж авцгаасан билээ.

Нэгтгэн дүгнэхэд зорьсон, хүссэндээ хүрч чадсангүй гэж урамгүйхэн байгаа байх. Гэхдээ багийн үйл ажиллагаанд хүчинг бүрийн оролцоо ямар чухлыг, үүрэг хариуцлага, санаачилга ямар үнэ цэнтэйг мэдэрч, ухаарсан бол тэр л бидний олз юм шүү.

Онцгойлон энэ бүхний ард гарахад багийн ахлагч Аминхүслэнгийн хичээл зүтгэлд, гишүүн Соёмбын хувь нэмэрт халуун баяр хүргэе. Ямартай ч бид хаягдал тосыг дизелийн түлшинд хувиргаж чадсан шүү.

ТАЛАРХАЛ

Төсөл хэрэгжүүлэхэд хамгийн их тусалсан хүмүүс бол Лхагвасүрэн багш, ментор Эмүжин. Лхагва багш биднийг юу хийхээ мэдэхгүй байх үед зааж, чиглүүлж өгсөн. Машинтайгаа гадуур хүртэл дагуулж явж, хамтарч ажиллах хүмүүстэй уулзуулж өгсөн.

Мөн биднийг юм хийхгүй залхуурах үед хүртэл үгээрээ ташуурдаж босгож байсан. Эмүжин эгч бидэнд төслийн тайлан, ппт бэлдэхэд зөвлөгөө өгч, хамт хийлцэж өгсөн.

Нийт санхүүжилт:

500,000₮

Төслийн үйл явцаас:

AQUA sense

Project “Aquasense”

ЧИГЛЭЛ, СЭДЭВ:

ТӨСЛИЙН ТОЙМ

Гар угаах нь халдварт өвчнөөс сэргийлэх хамгийн энгийн, үр дүнтэй арга юм. Гэвч сурагчид гараа хангалттай хугацаанд угаахгүй, зарим хэсгийг орхигдуулах алдаа гаргадаг. Тиймээс гар угаах 60 секундын хугацаа болон зөв угаах 11 дарааллыг сурагчдад хөгжилтэй байдлаар төхөөрөмжийн загварыг боловсруулж, постер суурилуулж, сурагчдын гар угаах чанарыг сайжруулахыг зорьсон. Энэ нь гар угаах зөв дадлыг хэвшүүлэхэд тусална.

ҮНДЭСЛЭЛ:

Гар угаах нь халдварт өвчнөөс сэргийлэх хамгийн үр дүнтэй арга юм. Бид хоёр өөр цэцэрлэгт очиж хүүхдүүдэд гараа зөв угаах арга болон гар угаахын ач холбогдлын талаар танилцуулсан. Мөн өөрсдийн сургуулийн ариун цэврийн өрөөнүүдэд гар угаах зөв дарааллыг харуулсан постер байрлуулсан. Үүнээс гадна асрамжийн газрын хүүхдүүдэд тоглоом, сонирхолтой үйл ажиллагаагаар дамжуулан гар угаах мэдлэг олгосон. Мөн гараа 40–60 секунд угааж байгаа эсэхийг шалгах төхөөрөмжийн загварыг боловсруулж, сурагчдын гар угаах чанарыг сайжруулахыг зорьж байна.

ҮР НӨЛӨӨ:

Судалгаагаар гар угаах буруу техниктэй байсан бага ангийн сурагчдад гараа зөв угаахын ач холбогдол болон зөв угаах техникийг хичээлээрээ зааж сургасан. Сошиал медиагаар өөрсдийн контентоор олон нийтэд гараа зөв угаах сэдэл өгч чадсан. Төхөөрөмжөө Томүжин сургуулийн нойлд байршуулан сурагчдад гараа зөв дараалалтай угаах сэдлийг өгч чадсан.

ҮР ДҮН:

- 265-р цэцэрлэг, 133-р сургууль, Human International School болон Гэрэл асрамжийн газрын нийт 125 хүүхдэд AI-аар бэлтгэсэн интерактив хичээл заасан
- Өөрсдийн зохион бүтээсэн гар угаах зөв дарааллыг сануулах сэдэл өгөх зорилготой төхөөрөмж зохион бүтээлээ.
- Мөн олон нийтэд сошиал медиагаар дамжуулан гараа зөв угаах ач холбогдол болон зөв техникийн талаар өөрсдийн контентоор хүргэсэн.

"AQUASENSE" БАГИЙН ТАЛААР СЭТГЭГДЭЛ, МЭДРЭМЖ, ДҮГНЭЛТ

Т. Намуун

Эхэндээ бүгд идэвхтэй байсан ч ажлаа сайн төлөвлөж, үүргээ хуваарилаагүйгээс баг маань үл ойлголцолд живж, хэсэг хугацаанд таг зогссон. Гэвч дахин уулзаж, илэн далангүй ярилцсанаар бид асуудлаа давж чадсан юм. Энэ сорилт надад харилцаа, төлөвлөлт, хариуцлага гурвыг яс махнаас минь ойлгууллаа.

Судалгааны явцад 140 сурагчийн гар угаах хугацааг секундээр хэмжихэд ихэнх нь 20 секунд угаах ёстойг мэддэг ч бодит амьдрал дээр мөрддөггүйг олж мэдсэн. Харин цэцэрлэг болон асрамжийн газрын хүүхдүүдэд зөв дарааллыг зааж, сургуульдаа постер байрлуулахдаа энэ ажил маань бусдын эрүүл мэндэд тустай бодит хувь нэмэр болсонд маш их урамшсан.

Энэ төсөл надад зөвхөн судалгааны арга зүй заагаагүй, бусдын санааг хүндэтгэдэг, аливааг хойш тавьдаггүй илүү зохион байгуулалттай хүн болоход тусаллаа. Төгсгөл дүгнэлтэд хэлэхэд, би хэзээ ч мартагдахааргүй бодит амьдралын маш том сургамж, үнэ цэнтэй туршлагыг өөртөө үлдээж чадлаа.

Энэхүү төслийг хэрэгжүүлэх хугацаанд би олон зүйл сурч, ойлгож авсан. Магадгүй хамгийн их ойлгосон зүйл маань төсөл гэдэг зөвхөн санаа гаргах эсвэл уралдаанд оролцох тухай биш, харин хүмүүс, хариуцлага, багийн ажиллагаа ямар чухал болохыг мэдэрсэн явдал байлаа. Анх энэ төсөл эхлэх үед манай баг үнэхээр амжилттай явна гэж бодож байсан. Бидэнд санаа байсан, асуудлаа ч олсон байсан. Судалгаагаараа сурагчдын дунд гар угаах техник буруу байгааг нотолж, үүнийг шийдвэрлэх төсөл хийхээр болсон. Тухайн үед санаагаа л зөв гаргачихвал бүгдийг хийж чадна гэж бодож байлаа.

Энэ төсөл надад амжилтаас илүү бодит амьдралын том сургамж өгсөн. Багийн ажиллагаа гэдэг зөвхөн нэр төдий зүйл биш, харин хариуцлага, харилцаа, итгэл дээр тогтдог гэдгийг мэдэрсэн. Хэрвээ би одоо энэ төслийг дахин эхлүүлэх боломжтой бол багийн гишүүдээ илүү сайн шалгаруулж авах байсан. Мөн хүнийг зөв удирдах, ажлыг зөв хуваарилах, шаардлага тавих нь ямар чухал болохыг илүү анхаарах байсан. Энэ төсөл надад хэцүү байсан ч ирээдүйд илүү зөв ажиллахад хэрэг болох хамгийн том туршлага болсон гэж бодож байна.

Т. Эрхэм

Б. Төгөлдөр

Хобби, 157-р сургуулийн 140 сурагчийн угаалтуур дээрх бодит үйлдлийг секундээр хэмжсэн маань онол, практикийн зөрүүг харуулж, судалгааг маань илүү үнэ цэнтэй болгосон. Гэвч цагийн менежмент муу байснаас сэдвээ хожимдож сонгон, судалгаагаа хугацааг нь тулгаж авснаас цөөхөн хүүхэд хамруулсандаа дотроо харамсаж, хувь хүнийхээ зүгээс жоохон идэвх муу байснаа ч ухамсарласан.

Энэ алдаагаа засахын тулд цаашид долоо хоног бүр багаараа уулзаж, төлөвлөгөөгөө нарийн гаргахаар шийдлээ. Одоо 3-р сарын 14-нөөс өмнө илүү хичээж, багаараа нэг хүн шиг нэгдэж төслөө бат болгоно гэсэн том зорилготой байна.

Сурагчдын мэдлэгийг бодит үйлдэл болгох 20 секундийн төхөөрөмж болон усны хэмнэлтийг хослуулсан маань зөвхөн сургуулийн ажил биш, нийгмийн эрүүл мэнд, байгаль орчинд хувь нэмэртэй цогц төсөл болж чадсанд маш их бахархаж байна. Дараагийн алхамдаа төхөөрөмжөө амжилттай туршиж, сурагчдын гар угаах чанарыг үнэлэхийг тэсэн ядан хүлээж байна.

А. Булгансор

Энэ жилийн турш "ТОМ/INC" төслийг хийхэд анх үнэхээр хэцүү санагдаж, заримдаа бүр шантарч, үзэн ядах үе ч байсан. Байнга сандарч, амжихгүй байх вий гэж эмээдэг байсан ч эргээд харахад энэ бүхэн миний хамгийн том туршлага болжээ.

Бид хэтэрхий том эсвэл хэтэрхий амархан санаа сонгож цаг алдсанаас гадна, "цаг байна" гэж ажлаа хойшлуулсаар санхүүжилт авсны дараа ч өөр компаниудтай холбогдох гэж маш их сандарсан. Бас багийн гишүүн Манданагийн санааг дутуу үнэлж, бүрэн оролцуулж чадаагүйгээс үүссэн үл ойлголцол надад бусдыг сонсохын чухлыг яс махнаас минь ойлгуулсан юм.

Гэхдээ Hobby, Human интернэйшнл сургууль, 265-р цэцэрлэг дээр очиж хүүхдүүдийн гар угаах дадлыг ажиглан, тоглоом тоглуулж, хичээл заасан бодит судалгаа маань төслийн хамгийн гайхалтай, амжилттай хэсэг байлаа. Энэ төсөл надад зөвхөн нэг даалгавар биш, ирээдүйд хүмүүстэй хэрхэн хамтарч ажиллах, алдаанаасаа яаж суралцахыг зааж өгсөн маш үнэ цэнтэй сургамж болж үлдлээ.

200 оролцогчийг хамруулсан гарын ариун цэврийн талаарх судалгаанд дүн шинжилгээ хийснээр юу зөв болохыг мэдэх нь түүнийг бодитоор хэрэгжүүлдэг гэсэн үг биш гэдгийг ойлгосон. Судалгааны үр дүн намайг үнэхээр гайхшруулсан. Судалгаанд оролцогчдын 78% нь гараа дор хаяж 20 секунд угаах ёстойг мэддэг байсан ч ердөө 22% нь л бодит амьдрал дээр үүнийг мөрддөг байжээ.

Үүнээс ч илүү анхаарал татсан нь хүмүүсийн 60 гаруй хувь нь АТМ-ийн товчлуур зэрэг нийтийн эзэмшлийн гадаргууд хүрсний дараа гараа огт угаадаггүй байсан явдал юм. Энэ тоон үзүүлэлтүүдийг хараад би өөрийгөө эргэцүүлсэн. Өдөр тутмын амьдралдаа яарч сандран, хоол идэхийн өмнө ч гараа угаахаа алгасдаг хүмүүсийн нэг нь би өөрөө байсныг ойлгосон.

С. Мандана

Д. Соронзонболд

AquaSense багийнхан маань өдөр тутамд хамгийн энгийн, хэн хүнгүй л хийдэг "гар угаалт"-ын асуудлыг технологиор хэмжиж, хүмүүст зөв дадал хэвшүүлэх шийдэл олно гэж зорьсон нь анхнаасаа л миний сонирхлыг маш их татсан. Анх санаагаа ярьж байхад амархан юм шиг санагдаж байсан ч яг хэрэгжүүлэх гээд үзсэн чинь мэдрэгчийн нарийвчлал, төхөөрөмжийн ажиллагаа, тооцоолол гээд асар олон бэрхшээлтэй тулгарсан байх.

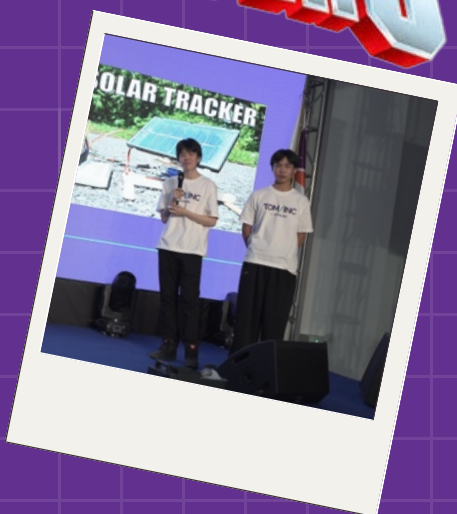
Гэхдээ л миний хүүхдүүд асуудал бүрээс ухрах биш, дахиад л туршаад, алдаагаа засаад, шийдлээ улам сайжруулаад байсан нь танай багийн хамгийн том давуу тал, бахархмаар чанар байлаа. Зарим туршилтууд бүтэлгүйтэж, санаанд хүрэхгүй урам хугарах үе байсан уу? Байсан. Тэгэхдээ инноваци гэдэг чинь ганцхан оролдлогоор шууд бүтчихдэг зүйл биш, харин олон алдаа, цуцашгүй туршилтын үр дүнд төрдөг гэдгийг та хэд маань өөрсдөө биеэрээ мэдэрч, сурч авсан байх гэж найдаж байна.

Нийт санхүүжилт:

60,000₮

Төслийн үйл явцаас:

POWER RANGERS

Project "Power Rangers"

ЧИГЛЭЛ, СЭДЭВ:

ТӨСЛИЙН ТОЙМ

Манай баг сургуулийн орчныг сайжруулах зорилгоор ухаалаг шийдлүүдийг хэрэгжүүлж байгаа бөгөөд үүнд цахилгаан тамхи илрүүлэгч төхөөрөмж болон анги, танхим захиалах цахим системийг боловсруулж, нэвтрүүлэхээр ажиллаж байна.

ҮНДЭСЛЭЛ:

Сургуулийн орчинд цахилгаан тамхины хэрэглээ нэмэгдэж, сурагчдын эрүүл мэнд, сахилга батад сөргөөр нөлөөлж байна. Мөн анги танхимын хуваарилалт эмх замбараагүй, давхардал ихтэй байдаг нь хичээлийн үйл явцад хүндрэл үүсгэдэг. Эдгээр нь бие даасан боловч сургуулийн орчны чанарт нөлөөлж буй чухал асуудлууд юм. Иймээс тэдгээрийг бууруулах, зохицуулах ухаалаг, үр дүнтэй шийдлүүд хэрэгтэй гэж үзсэн.

ҮР НӨЛӨӨ:

- Сургуулийн орчин илүү аюулгүй, эрүүл болно.
- Цахилгаан тамхи хэрэглэх явдал буурна
- Анги, танхимын ашиглалт илүү зохион байгуулалттай болно.
- Хуваарийн давхардал багасна.

ҮР ДҮН:

- Анги, танхим захиалах цахим систем

Д. Бат-орших

"POWER RANGERS" БАГИЙН ТАЛААР СЭТГЭГДЭЛ, МЭДРЭМЖ, ДҮГНЭЛТ

Энэ туршлага надад нэг чухал сургамж өгсөн. Гайхалтай чадвартай хүмүүс нэг дор цугларлаа гээд автоматаар сайн баг болдоггүй. Авьяас чадвар, хүсэл тэмүүлэл хоёр нь тэдгээрийг хэрэгжүүлэх сахилга бат, харилцан итгэлцэл байхгүй бол ямар ч үнэ цэнгүй юм байна.

Бидний хоорондын чимээгүй байдал аажмаар хор мэт нөлөөлсөн. Харилцахгүй байх, асуудлаа ярилцахгүй өнгөрөөх нь эцэстээ бидний өндөр хүлээлтийг өөрсдийн бардам зан, залхууралтай хамт нураасан.

Энэ бүхнээс би жинхэнэ хариуцлага гэдэг зөвхөн өөрийн хийх ажлаа биелүүлэхийг хэлдэггүй, харин хамтын зорилгын өмнө өөрийгөө бүрэн хариуцлагатай байлгахыг хэлдэг гэдгийг ойлгосон.

Анх зүгээр л өөрийгөө сорих гэж орсон Том Инк төсөл маань явцын дунд цаг хугацааны хуваарилалт, багийн ажиллагаа шаардсан асар том сорилт болж хувирсан. Жижиг, дунд үйлдвэрлэлийн 24 аж ахуйгаас судалгаа авсан ч асуулт маань тодорхой бус байснаас бараг л хэрэггүй өгөгдөл цуглуулж, хугацаа тулахад "Буруу сэдэв сонгочихсон уу?" гэх эргэлзээ, айдас дунд живсэн.

Гэвч бууж өгөлгүй, судалгаа гэдэг зөвхөн тоо цуглуулах биш, харин зөв асуулт тавих ур чадвар гэдгийг яс махнаас минь ойлгуулсан амьд сургамж болгож чадсан юм. Олон хүний өмнө илтгэл тавихаас үхтлээ сандарч, өөртөө итгэлгүй байсан ч төслөө логик дараалалтай танилцуулахаар багараа зүтгэсэн.

Г. Тэлмүүн

А. Содбилэг

Бүх зүйл дэндүү амархан санагдаж, багш ч, бид ч өөрсдөөдөө хэт итгэснээс залхууралд живж, баг маань нуран унасан тэр мөчүүд үнэхээр харамсалтай байлаа. Миний хамгийн их сонирхож, сэтгэлээ зориулсан нарны хавтангийн санааг маань компаниуд өгөөжгүй гээд дэмжихгүй байхад гарц хайхын оронд шууд бууж өгсөн нь бидний анхны том алдаа байв.

Найзуудтайгаа ажиллахад танихгүй хүмүүсийн дунд байдаг тэрхүү хариуцлага, шахалт үгүй болдгийг ойлгосон. Хэн нэгэн удирдаасай гэж хүлээж суусаар чимээгүй байдалд хамаг ажлаа хохироосон нь надад насан туршийн маш том амьд сургамж боллоо.

Д. Соронзонболд

Power Rangers баг маань анх нарны эрчим хүчний хураагуур хийнэ гэж зорилго тавин эхэлж байсан ч төслийн явцад асуудлаа илүү өргөн хүрээнд харж, vare (цахилгаан тамхи) илрүүлэх төхөөрөмж болон анги танхимын захиалгын систем (booking system) хөгжүүлэх чиглэл рүү хөрвөсөн нь маш онцлог, сонирхолтой шийдвэр байлаа. Төсөл гэдэг чинь үргэлж анхныхаа санаагаар шууд явсаар байгаад дуусчихдаг зүйл биш, харин нөхцөл байдалдаа тохируулан уян хатан өөрчлөгдөж, илүү бодит шийдэл рүү хөгждөг гэдгийг танай баг маш тод харуулж чадлаа шүү.

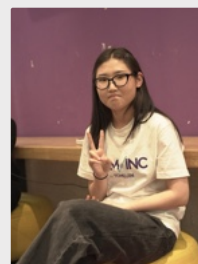
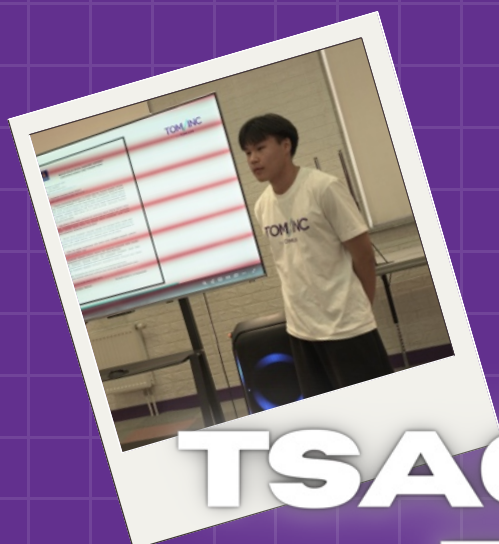
Шинэ санаа туршихаас, өөрчлөлтөөс айж хойш суулгүйгээр шийдлээ улам сайжруулж байсан чинь та бүхний хамгийн том давуу тал байлаа. Зарим үед төлөвлөсөн зүйлс бүтэхгүй, хугацаа тулаад сандрах үе байсан ч бууж өгөлгүй дараагийн гарцыг хайж, зүтгэсээр байсан чинь үнэхээр бахархмаар санагдсан.

Нийт санхүүжилт:

Tsagaan Tagtaa

339,500₮

Төслийн үйл явцаас:

TSAGAAN
TAGTAA

Project “Tsagaan Tagtaа”

ЧИГЛЭЛ, СЭДЭВ:

ТӨСЛИЙН ТОЙМ

Улаанбаатар хотод 2022 оны байдлаар нийт үйл ажиллагаагаа явуулж байгаа 36 асрамжийн газарт 1,031 хүүхэд амьдарч байгаа бөгөөд улсын хэмжээнд 36,300 хагас өнчин, 2,911 бүтэн өнчин, 14,207 эрсдэлтэй нөхцөлд амьдарч буй хүүхэд бүртгэгдсэн байдаг. Мөн асрамжийн төвийн орчинд өссөн хүүхдүүдэд сэтгэлзүйн дэмжлэг дутмаг, бие даах чадвар сул, нийгмийн ур чадвар хангалтгүй байх хандлага ажиглагдаж байсан байна. Тэд чанартай боловсрол эзэмших нь чухал ч өсөж байгаа орчин, нөхцөл нь тэр боломжийг нь өгдөггүй. Асрамжийн газрын хүүхдүүдийн ихэнх буюу 80% нь сэтгэл гутралтай байдаг ба энэ нь амьдарч байгаа орчин нөхцөл нь шууд нөлөөлдөг. Тиймээс бид Монгол даяар байгаа асрамжийн газрын 100 хүүхдээс санал авч тэрхүү саналыг Боловсролын яамд хүргэж өгөх юм.

ҮНДЭСЛЭЛ:

Монгол улсын нийт хүн амын 36.2%-ийг /2024\ өсвөр үе, хүүхэд эзэлдэг бөгөөд нийт 1.2 сая орчим хүүхэд амьдарч байна. Тэдний дунд 36 орчим хувь нь нийгмийн халамж, дэмжлэг шаардлагатай өрхөд өсөж хүмүүжиж байгаа нь хүүхдийн хөгжил, хамгааллын асуудал улс орны хэмжээнд чухал байр суурь эзэлж байгааг харуулж байна. Иймд хүүхэд хамгааллын асуудал нь өнөө үед чухлаар тавигдаж буй нийгмийн тулгамдсан асуудлуудын нэг болоод байгаа бөгөөд хүүхдүүд аюулгүй, хамгаалагдсан орчинд өсөх хөгжих нөхцөл нь тэдний ирээдүйн хөгжил, төлөвшилд чухал нөлөө үзүүлдэг. Тиймээс энэ асуудлыг туулж байгаа хүүхдүүдээс санал асуулга авч туслах нь маш чухал асуудал юм.

ҮР НӨЛӨӨ:

- Монголд үйл ажиллагаагаа явуулж байгаа асрамжийн 50 ажилтан, эрхлэгч болон хүүхдүүдээс юу хүсэж мөрөөдөж байгааг тэдний эрх бүхий байгуулагд тандаж уг хүсэлтийг биеллээ олоход нь туслуулж, сануулах.

ҮР ДҮН:

Монголд үйл ажиллагаагаа явуулж байгаа асрамжийн газрын хүүхэд залуучуудад тулгамдаж буй асуудлыг захидал хэлбэрээр судлан авч Хөдөлмөр, Нийгмийн Хамгааллын Яам болон бусад төрийн байгууллагуудад хүргүүлсэн.

Б. Мишээл

"TSAGAAN TAGTAA" БАГИЙН ТАЛААР СЭТГЭГДЭЛ, МЭДРЭМЖ, ДҮГНЭЛТ

Нэг, хоёрдугаар улирлын их ачааллын дараа "Төслөө яаж давна даа" гэсэн айдастай, бас шинээр ирсэн хоёр хүүхэдтэйгээ "Үнэхээр ална аа" гэсэн өндөр хүлээлттэй эхэлсэн. Гэвч энэ төсөл надад хичээлээс илүү өөрийнхөө зан чанарыг таних том толь боллоо. Санаа зөрөх үед бусдыг бүрэн сонсохгүй түрүүлж дүгнэдэг, ажлаа хойшлуулж багийнхандаа дарамт болдог сул талуудаа би ухаарсан.

Ялангуяа үл ойлголцол гарахад дуугүй өнгөрөх биш, илэн далангүй ярилцах нь багийн ажлын үндэс гэдгийг яс махнаас минь ойлгуулсан юм. Шүүмжлэлийг хүлээж авч чаддаггүй зангаа засаж, бусдын үгийг тайван сонсож сурсан маань хамгийн том хөгжил байв. Дараагийн төсөлд өөрсдийгөө тэнгэрт тулчихсан гэж боддог эрэгтэй хүүхдүүдтэй дахиж хамтрахгүй гэж дотроо хатуу шийдсэн ч, энэ ачаалал, шантрал дундаас өөрийгөө өөрчилж, хамтдаа урагшилж үзсэндээ үнэхээр баяртай байна.

Анх Томүжинд танихгүй хүүхдүүдтэй баг болоход хуучин сургуулийнхаа найзуудыг үгүйлж, яаж ажиллах вэ гэж их сандарсан. Дөрвөн гишүүнтэй ч нэг нь огт оролцдоггүй, үлдсэн хоёр маань ч чөлөө авч, заримдаа хийхгүй зөвхөн ярьдаг байсан тул бараг л ганцаараа тайлан, тойм, One pager гээд бүхнийг үүрч гарсан. Мэдээж хүн хүчгүйдэж, олон ч удаа маргалдсан.

Судалгаагаа тулгаж аваад олон сургууль руу залгаахаас эмээж байсан ч цаг тулсан үед нэгнээ зоригжуулан зүтгэснээр хоёр сургуулиас зөвшөөрөл авч чадсан. Энэ сорилтоос би албаны харилцааны соёл, асуудалтай зоригтой нүүр тулах, хүмүүсийн арга эвийг олж өөрийгөө ухаалгаар ойлгуулахын чухлыг сурлаа.

Бэлтгэл дутуугаас болж танилцуулгаа ганцаараа сандарч тавихдаа цаашид ажлыг хойш тавилгүй, сэтгэлээ зориулах хэрэгтэйг яс махнаас минь ойлгосон. Эхнээсээ зөв төлөвлөсөн бол гэх харамсал байгаа ч энэ төсөл надад хариуцлага, тэвчээр заасан хамгийн том сургамж байлаа.

Н. Түвшинбаяр

М. Оргил

Асрамжийн газрын хүүхдүүдийн эрхийг хамгаалах, тэдний чин сэтгэлийн захидлуудыг нэгтгэн Засгийн газарт хүргэх шинэ зорилго тавихад энэ нь судалгаа биш, хүний сэтгэл хөдөлгөсөн асар том хариуцлага болж хувирсан юм. Хүүхдүүдийн дуу хоолойг шийдвэр гаргагчдад хүргэхээр зүтгэсэн тэр мөчүүд хамгийн үнэ цэнтэй байв.

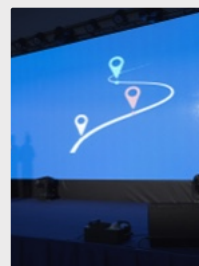
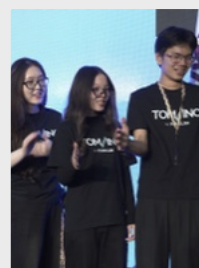
Төлөвлөгөө нурж, бүхнийг шинээр эхлүүлсэн энэ гурван сар гаруйн хугацаа надад тууштай байдал, бусдыг ойлгох энэрэнгүй сэтгэлийг яс махнаас минь ойлгууллаа. Төсөл маань төгс болоогүй ч бүтэлгүйтлээс зугталгүй, хүүхдүүдийн төлөө чин сэтгэлээсээ дуугарч чадсан нь миний цаашдын амьдралын хамгийн бат бөх суурь, хамгийн том амжилт юм.

Project “Optivue”

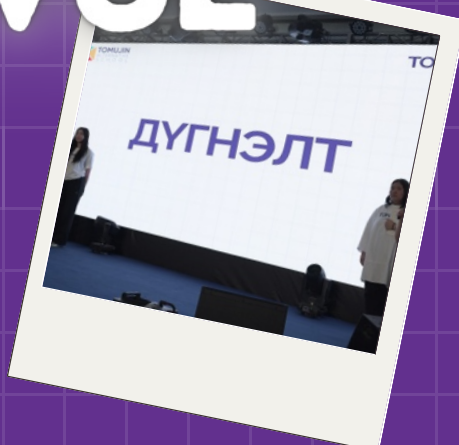
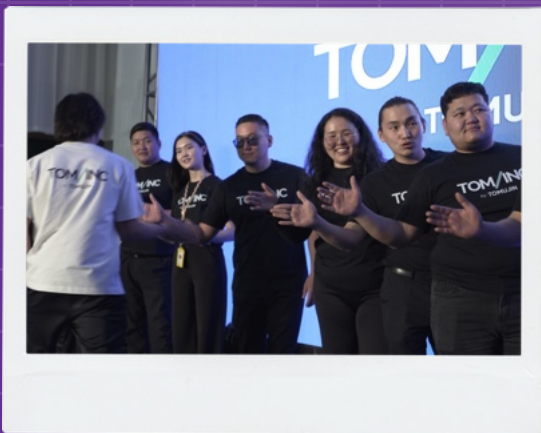
Нийт санхүүжилт:

4,400,000₮

Төслийн үйл явцаас:

OPTIVUE

Project “Optivue”

ЧИГЛЭЛ, СЭДЭВ:

ТӨСЛИЙН ТОЙМ

Энэхүү төсөл нь нийслэлийн ерөнхий боловсролын сургуулийн 8-р ангийн ангийн сурагчдын хичээлийн үеийн гар утасны хэрэглээг багасгах, сурагчдын анхаарал төвлөрөл болон идэвхтэй оролцоог нэмэгдүүлэх зорилготой юм. Төслийн хүрээнд сурагчдын гар утасны хэрэглээний талаар судалгаа хийж, хичээлийн цагийн үеэр утасны хэрэглээг тодорхой хэмжээнд хязгаарлах арга хэмжээг хэрэгжүүлсэн. Мөн сурагчдыг гар утаснаас хамаарал багатай байлгахын тулд спорт, ном унших, шатар, гар урлал, урлагийн үйл ажиллагаа зэрэг сонирхолтой хобби болон чөлөөт цагийн бүтээлч үйл ажиллагаанд оролцох боломжийг нэмэгдүүлэх юм.

ҮНДЭСЛЭЛ:

Ухаалаг гар утасны зохисгүй хэрэглээ нь өсвөр үеийнхний харааны эрүүл мэнд болон анхаарал төвлөрөх чадварыг 20-30%-иар бууруулж буй нь дэлхий нийтийн тулгамдсан асуудал болоод байна. Бид ахлах ангийн 230 сурагчийн дунд судалгаа явуулахад 62.3% нь өдөрт 5-аас дээш цагийг утастай өнгөрүүлдэг бөгөөд тэдний дийлэнх хувьд нүдний ядаргаа илрэх, анхаарал сарних зэрэг сөрөг нөлөөллүүд бодитоор ажиглагдсан. Иймд гар утасны хамаарлын түвшинг нарийвчлан тодорхойлж, сурагчдад дэлгэцийн эрүүл хэрэглээний дадлыг төлөвшүүлэх замаар бие физиологи болон танин мэдэхүйн хөгжлийг нь хамгаалах зайлшгүй шаардлага тулгарч байна.

ҮР НӨЛӨӨ:

- Сурагчдад гар утасны зохистой хэрэглээг хэвшүүлэх.
- Дэлгэцийн хэрэглээг 2 цагаар багасгана.
- Дэлгэцийн хамаарлаас үүдэлтэй нүдний ядаргаа болон хараа муудалтаас урьдчилан сэргийлэх нүдний дасгал хийж хэвшинэ.
- Утасны хэрэглээг хязгаарлаж, анхаарал төвлөрөх чадварыг сайжирна.

ҮР ДҮН:

- Төсөлд хамрагдсан сурагчдын хичээлийн үеийн гар утасны хэрэглээ 2 цагаар буурна.
- Сурагчид чөлөөт цагаа илүү бүтээлч, үр дүнтэй өнгөрүүлэх боломжтой болно.

М. Сүүнгэгээн

“OPTIVUE” БАГИЙН ТАЛААР СЭТГЭГДЭЛ, МЭДРЭМЖ, ДҮГНЭЛТ

Цаг хугацаа туйлын давчуу байсан ч 100 гаруй оролцогчоос мэдээлэл цуглуулж чадсан тэр мөчид бидний зүтгэл талаар өнгөрөөгүйд үнэхээр их баярласан. Шахагдсан нөхцөлд хамтдаа уралдаж, ажлаа эцсийг нь хүртэл орхилгүй дуусгаж чадсанаар багийнхаа уян хатан, тууштай чанарыг яс магнаас минь ойлгосон юм. Мэдээж бүх зүйл төгс байгаагүй ч энэ нь надад маш том амьд сургамж, бодит туршлага болж үлдлээ.

Энэ ажлын ард гараад, хэрэв бид эхнээсээ зорилгоо тодорхойлж, үүрэг хариуцлагаа нарийн хуваарилаад, тогтмол уулзаж хэвшсэн бол илүү өндөр үр дүнд хүрэх байж дээ гэх харамсал ч бас төрсөн. Гэхдээ алдаа гаргах нь зайлшгүй бөгөөд түүнийг ухамсарлаж, зөв дүгнэлт хийж чадвал дараагийн алхам илүү бат бөх болдгийг ухаарсан нь хамгийн том олз байв. Цаашид төлөвлөлтөд илүү анхаарч, өөрийн санааг зоригтой илэрхийлж, асуудлыг цаг тухайд нь шийдвэрлэдэг хандлагыг өөртөө хэвшүүлэхийг хичээх болно.

Анх сэдвээ сонгох гэж олон удаа сольж, бүтэхгүй юм шиг санагдаж шантарч байсан ч өөрсдийнхөө өдөр тутмын хамаарлыг олж харан энэ төслөө эхлүүлсэн. Багш нарын зөвлөгөөг сонсоод алдаагаа ухаарч, судалгааны арга зүй гэдэг зүйл зөвхөн төвөгтэй тоо биш, харин үнэн зөв дүгнэлтэд хүргэх цорын ганц зам гэдгийг биеэрээ ойлголоо.

110 гаруй үе тэнгийнхнийхээ нойр дутсан, анхаарал нь сарнисан бодит дүр зургийг хараад, бас тэдний нууцлалыг хамгаалах явцад судалгаа гэдэг зүйл асар их хариуцлага байдгийг мэдэрсэн. Энэ бүхэн миний хувийн амьдралд ч нөлөөлж, одоо утсаа барихаасаа өмнө өөрөөсөө асуудаг, заримдаа бүр холдуулаад тавьчихдаг болсондоо баяртай байгаа.

Багийнхантайгаа маргалдаж, ойлголцох явцдаа би тэвчээр, хариуцлагад суралцлаа. Энэ төсөл бидэнд зөвхөн дүн авах тайлан биш, харин нийгэмдээ болон өөртөө жижигхэн ч гэсэн эерэг өөрчлөлт авчрах урам зориг, ирээдүйн том боломжийг нээж өглөө.

А. Оюунтүлхүүр

Ментор багш
Ц. Дэлгэрмаа

Манай баг дунд ангийн сурагчдын гар утасны хэрэглээг багасгах зорилготой төсөл хэрэгжүүлсэн. Бид төслийн сэдвээ сонгох гэж олон удаа ярилцсан, сольсон.

Багийн гишүүд маань хоорондоо муудалцах үеүүд их тохиолдсон. Энэ үед багш миний хувьд сэтгэлээр унасан. Дараагийн Том-Инк төслийг удирдаж явахад маш том сургамж болсон. Сурагч А.Оюунтүлхүүр маш хариуцлагатай, хичээл зүтгэлтэй байсанд талархаж байна.

ХААЛТЫН ҮГ

ТОМ/INC 2026 ЗОХИОН БАЙГУУЛАГЧ М.ХУВЬЗАЯА

Ром хотыг нэг өдөр бариагүй гэдэг...

Томүжин ч мөн адил...

Би энэ үгэнд их дуртай өөрийнхөө ч хийж байгаа ажлаа энэ үгний утга агуулгатай ижилхэн гэж боддог. Томүжин Алтернатив сургуулийн бүх төслүүд бүгдээрээ амжилттай, эерэг үр дүнд хүрдэг үү гэвэл мэдээж учир дутагдалтай. Гэхдээ бид алхам тутамдаа сайжирч Монгол улсаа аврах биш, бүр дэлхийг авардаг хүүхэд залуучуудыг гаргахыг хүсэж алхам тутамдаа хичээж байна.

Өчигдрийн гаргасан алдаагаа өнөөдөр засаж ирээдүйгээ улам эерэг болгохын тулд манай багш ажилчид, сурагчид маань TOM/INC төслөөрөө дамжуулан нийгэм, байгальдаа эерэг өөрчлөлтийг авчирсаар байна.

2026 оны хувьд 10, 11-р ангийн 102 сурагчид маань 25 багт хуваагдаж, Тогтвортой Хөгжлийн 17 зорилгын хүрээнд чиглүүлэгч багш, менторын заавар зөвлөгөөний үндсэн дээр судалгаанд суурилсан төслөө амжилттай хэрэгжүүлж чадсан.

Багууд маань төслөө эхлэхдээ нэг л юм мэдэж байсан нь **"ямар асуудал байна"** гэдэг. Тэрхүү асуудал ямар хэмжээтэй, яаж шийдэх нь тодорхойгүй байсан ч **"энэ зүйл өөрчлөгдөх ёстой"** гэсэн итгэл тодорхой байсан. Тэр итгэлийг дагасан нь л хамгийн зөв шийдэл байсан гэж бодож байна.

Итгэлийг дагасан тэр шийдэл маань нийгэмдээ 10,000 залуучуудад нөлөөлж, 6 сая хүнд цахим орчноор дамжуулан хүрч, төрийн болон төрийн бус байгууллага, хувь хүн, компани, олон улсын нийт 213 байгууллагыг татан оролцуулан хамтран ажиллаж, 2.2 тонн нүүрсхүчлийн хийн ялгарлыг бууруулж, 15 тонн цаасан хог хаягдлыг цуглуулж дахин боловсруулалтад оруулсан зэрэг тоочоод бичвэл асар олон эерэг нөлөөлөл авчирсан гайхалтай сурагчид, гайхалтай хамт олон, гайхалтай он жил байлаа.

Ром нэг өдөр баригдаагүй.

Томүжин ч тийм.

Бид өнөөдөр нэг алхам хийнэ маргааш өөр нэг алхам хийнэ. Тэр алхам бүрийн ард нэг хүүхдийн нүдэнд асах гэрэл, нэг асуудлыг шийдэх зориг, эерэг өөрчлөлт заавал байх болно.

TOM/INC 2026 дуусаж байна.

Ёсолсон,

М.Хувьзаяа

Чиглүүлэгч багш

ТОМ/ИНК ТӨСЛҮҮД ХЭРЭГЖИХЭД ХАМТРАН АЖИЛЛАСАН ТА БҮХЭНД ТАЛАРХАЛ ИЛЭРХИЙЛБЭ.

ЕРӨНХИЙ ЗОХИОН БАЙГУУЛАГЧ

ТОМУЖИН АЛТЕРНАТИВ СУРГУУЛЬ

ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН БАГ

ГАНБОЛД УУГАНТУЯА
МЭГЗЭМ ХУВЬЗАЯА
ЭНХ-АМГАЛАН ЦОЛМОН
ГОНГОР ДАВААСҮРЭН

ЧИГЛҮҮЛЭГЧ БАГШ

ЖАМСРАН ТЭМҮҮЛЭН
ӨЛЗИЙХУТАГ ОЮУ-ЭРДЭНЭ
ЦОГ-ЭРДЭНЭ ДЭЛГЭРМЭЭ
ПҮРЭВСҮРЭН ЛХАГВАСҮРЭН
ДАВААЖАМЦ СОРОНЗОНБОЛД
ОСОРЖАВ БАЛЖИННЯМ
ЭРДЭНЭЧУЛУУН ХОС-УЯНГА
МЭГЗЭМ ХУВЬЗАЯА
ООСОРДАГВА БУЯНХИШИГ

ЧИГЛҮҮЛЭГЧ БАГШ

ТӨМӨРТОО БАТХИШИГ
НАРАНБААТАР ТӨГӨЛДӨР
ОЮУНБАТ ХУЛАН
БАТБЭХ ЭМҮЖИН
ДЭЛГЭРХҮҮ НОМУНДАРЬ
БЯМБАЦОГТ ЦОЛМОН
ДАВААЖАРГАЛ МӨНХ-ОД

МЕНТОР ЭКСПЕРТУҮД

БАТСАЙХАН НАРАНЗАЯА
ДАШНЯМ ҮҮРИЙНТУЯА
БАТХҮҮ ДОРЖХҮҮ
ЦОГТ БАТМАНЛАЙ
ЭНХСАЙХАН УНДАРМАА
МӨНГӨНБААТАР УЯНГА
ЭРДЭНЭ СОЛОНГО
БАЯРАА НОМИН
БУЯНЖАРГАЛ ИРМҮҮН
МӨНХДАЛАЙ ОДОНЧИМЭГ

ШҮҮГЧИД

ЦОЛМОН ӨРНӨХБАЯР
ГАНБОЛД УУГАНТУЯА
БУЯННЭМЭХ ӨНӨРБОЛД
БОЛДМАА

ДИЗАЙНЕР РЕДАКТОР

БАТДОРЖ АРИУНБИЛЭГ
ОЮУНБАТ ХУЛАН

